

ਬ੍ਰਾਹਮੁ ਦੀਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਣੀਐ ॥
ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਟਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀਐ ॥

ਆਤਮ ਮਾਰਗ

Monthly Issue "Atam Marg"

ਜਾਨਵਰੀ (January) 2013

ਗੁਰਮਿਖਾਂ ਗੁਰਮਿਖ ਮੋਲਿ ਮਿਲਾਈ

ਹੋਇ ਇਕੜ੍ਹ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਛਠੇ ਸਤੇ ਥਾਵ ਨਵੀ ਚੁਣੁ ਸਾਡਾ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੁਇ ਸਾਡੇ ਸੱਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਾ ਲਈ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

9 ਦਸੰਬਰ 2012

ਸਾਲ ਅਠਾਰਵੰਂ, ਮਹੀਨਾ ਜਨਵਰੀ, 2013
ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ
ਬਾਣੀ

ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ
ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ਼
(ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਬੀਜੀ) ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਚੇਅਰਮੈਨ
ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ
ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ 098145 12900

Postal Address for any Enquiry, Money Order,
Cheque and drafts :

VISHAV GURMAT ROOHANI MIS-SION CHARITABLE TRUST
Gurdwara Ishar Parkash, Ratwara Sahib
(Near Chandigarh) P.O. Mullanpur Garibdas, Teh.
Kharar, Distt. Ajitgarh (Mohali) 140901, Pb. India

SUBSCRIPTION - ਚੰਦਾ - (ਦੇਸ਼)

ਸਾਲਾਨਾ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਫੀ ਕਪੀ

200/- 2000/- 20/-

SUBSCRIPTION FOREIGN (ਵਿਦੇਸ਼)

Annual Membership 2500/-
Life Membership 25000/-

Exemption U/S 80-G vide Cir. No. 7/2010
[F.No. 197/21/2010-ITA-II]

Registration Under Foreign Contribution (Regulation) Act 1976 R.No.115320023

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜੀਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਨੰ.-

Head Office INDIA- (M) 94172-14391, 9417214379, 9814612900
9855132009, 0160-2255002, Email:atammarg1@yahoo.co.in
U.S.A. - Baba Satnam Singh ji Atwal

Phone and Fax : 001-408-263-1844

Canada - Bhai Sarmukh Singh Pannu
Phone - 001-604-433-0408, Vancouver

Bhai Parmjit Singh Sandhu - Cell: 001-7788389135,
Bhai Tarsem Singh Bains - Cell : 604-862-9525
Phone : 604-599-5000

England - Bibi Gurbax Kaur /Jagtar Singh Jagi
Phone : 0044-121-200-2818, Fax : 0044-121-200-2879,
Raj Mobile : 0044-7968734058

Australia : Bhai Gurinder Singh
Cell : 469927233, Phone : 394091040

For more information please visit us on internet at:-

Email : atammarg1@yahoo.co.in
http://www.ratwarasahib.net, http://www.ratwarasahibmedia.org

ਤੱਤਕਰਾ

1. ਸੰਪਾਦਕੀ	2
2. ਬਾਰਾਮਾਹ	3
3. ਹਉਂ ਭਾਲਿ ਵਿਕੁੰਨੀ ਹੋਈ	6
4. ਅਵਰ ਤਿਆਗ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲ..	18
6. ਨਿਰਾਲੇ ਕੌਤਕ	40
7. ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਜ ਮਾਰਗ	57
8. ਪਦਮਾ	59

ਸੰਪਰਕ ਨੰ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ) ਬਾਬਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ	9855132009
ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜੀਨ 9417214391,79, 9814612900, 98551-32009	01602255001
ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ	9417214386
ਅੰਡੱਪਥ ਬੁਕਿੰਗ ਸਬੰਧੀ	9417214381
ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਜੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ	9417214382
ਬੀ. ਐਡ ਕਾਲਜ, ਨਰਸੰਗ ਕਾਲਜ	9872814385, 9417214385
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ (CBSE)	0160-2255003
ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸਕੂਲ (PSEB)	0160-2255004
ਜਰਨਲ	9417214384, 83
ਹਸਪਤਾਲ ਸੇਵਾ	- 0160-2255007, 8872485694
ਬਿਰਧ ਆਸਰਮ	0160-2254459

ਜੁਹੂ ਬੇਨਤੀ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਸਬੰਧੀ
ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰਸਿਡ ਸਿਸਟਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਗਜੀਨ
ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ
ਪੋਸਟ ਵਾਲੇ ਲਿਫਾਂਡੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜੀਨ ਦੀ ਚਿਨਿਏਵਲ ਡੇਟ
ਚੈਕ ਕਰਕੇ ਮਨੀਆਰਡਰ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਜਾਂ ਮੈਂਬਾਇਲ ਨੰਬਰ
9417214391, 9417214379, 9814612900, 9855132009
ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਡੇਟਾ ਡੇਜ਼ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤਾਂ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲ
ਆਤਮ-ਮਾਰਗ ਰੂਹਾਨੀ ਪਟ੍ਰਿਕਾ ਨਿਰਦੰਤ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪਰੁੰਚਦੀ

ਰਹ।
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।
ਪਿੰਟਰ, ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਤੇ ਐਡੀਟਰ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ
ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਜੈ ਆਫਸੈਟ ਪਿੰਟਰਜ਼, 905
ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਮੁੱਖ
ਦਫਤਰ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ', ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਖਾਨਾ
ਮੁਲਾਂਪੁਰ ਗਰੀਬਦਾਸ, ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਅਜੀਤ ਗੜ੍ਹ
(ਮੋਹਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਰੂਹਾਨੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ 'ਆਤਮ-ਮਾਰਗ' ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ ਦੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਭਰਭੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਅਮਿਤ ਸਾਗਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਅਮਰ ਅਟੱਲ 'ਸੱਚ' ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਜਗਾਣ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਾਣ ਦੀ ਚੁੰਭਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਣਾ, ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਧਿਆਸਨ, ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਵਰੋਸਾਏ ਪੁਗੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ-ਪਹਾਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 'ਨਾਮ' ਜਾਪਣ ਦੇ ਗੁਝੇ ਭੇਤ ਅਤੇ 'ਆਤਮ-ਮਾਰਗ' ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਆਤਮਕ-ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਉਹ ਸ੍ਰੋਟ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨਿਰਮਲਤਾ, ਅਡੋਲਤਾ, ਤੇ ਆਤਮਕ ਅਰੂਪਤਾ ਸਿਖਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ-ਜੀਵਨ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਉਚ-ਅਖਲਾਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਨਾਮ' ਇਕ ਐਸੀ ਸਰਬ ਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੱਤ-ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜੋਤ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। 'ਨਾਮ' ਸਮੁੱਚੀ ਇਲਾਹੀ ਹਸਤੀ ਨਾਲ ਓਤਪੇਤ ਹੈ। 'ਨਾਮ' ਦੀ ਭਾਲ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘਟ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ-ਮਾਰਗ ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਗ ਸਦਾ ਨਵਰੰਗੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਵਾਲਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। 'ਸੱਚ' ਇੱਕ ਅਕਹਿ ਖੇਡਾ ਤੇ ਅਗੰਮੀ ਆਵੇਸ਼ ਹੈ। 'ਨਾਮ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਨੰਤ ਚੁਪ ਵਿੱਚ ਰਸ-ਲੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਉਹ ਜੀਵਨ-ਕਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਕਾਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਰਾਜ ਦੀ ਲੀਲਾ ਛੂਪੀ ਪਈ ਹੈ। ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਸੱਚ' ਦੀ ਅਦਭੁਤਤਾ, ਅਗੰਮਤਾ, ਅਕਾਲਤਾ, ਅਨੰਤਤਾ, ਅਟੱਲਤਾ, ਸਰਬ ਸਿਧਤਾ, ਗੁਰੂ ਗੋਲਤਾ, ਗੁਰੂ ਭੇਦਤਾ ਦਾ ਇਤਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਾਰੀ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਗੁਰਮੱਤ-ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਉਤੇ ਜੋ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀ। ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਸਤਰ ਸਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੱਤ-ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਤੇਜਸਵੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਇਨਕਸ਼ਾਫ਼ (exposition) ਇਉਂ ਦਮਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਾਰ ਸੰਸੇ ਸੰਦੇਹ ਚੂਰ ਕਾਢੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਭ ਪਾਠਕ-ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਹਾਰਦਿਕ ਸ਼ੁਭ-ਇਛਾਵਾਂ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਤਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਵੋ, ਤੁਸੀਂ 'ਘਰੀ ਸੁਖਿ ਵਸਿਆ ਬਾਹਰਿ ਸ਼ੁਖੁ ਪਾਇਆ' (ਪੰਨਾ-1136) ਦੇ ਭਾਗੀ ਹੋਵੋ, ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸੁਗੰਧਿ ਹੋਵੋ। ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢਕੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਘਰ-ਘਰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਨੀਊਵਲ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਆਤਮ-ਮਾਰਗ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਮ ਪੂਜਯ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਮਾਰਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਲੁਅ ਕਲੇਸ਼ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਨਾਮ ਚਿਤ ਆਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਰਭੂਰ ਬਿਰਧ ਆਸਰਮ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ' ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਸਪਤਾਲ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਕ ਟੈਸਟ ਫਰੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਦਵਾਈ ਫਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਦੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਰਿਟਾਈਰ ਏਅਰ ਕਮਾਂਡਰ ਡਾਕਟਰ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਰਸਿੰਗ ਕਾਲਜ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਫਰੀ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਵਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਰਮ ਪੂਜਯ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਤ ਮਾਤਾ (ਬੀਜੀ) ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸੁਕਰਾਨੇ, ਸਥਾਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਸਮਾਗਮ 9 ਦਿਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਂਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਮੁੰਹ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ/ਟਕਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਜਥੇ, ਕਥਾਵਾਚਕ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਜਾਰਾਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅੰਦਰਲੇ 29 ਤੋਂ 36 ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਸ਼ਸ਼ੋਭਿਤ ਹਨ।

ਫਲਗੁਣ

ਫਲਗੁਣ ਅਨੰਦ ਉਪਾਰਜਨਾ ਹਰਿ ਸਜਣ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ ॥
 ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਰਾਮ ਕੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥
 ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਸਰਬ ਸੁਖ ਹੁਣ ਦੁਖਾ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ॥
 ਇਛ ਪੁਨੀ ਵਡਭਾਗਣੀ ਵਰ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
 ਮਿਲਿ ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਹੀ ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ ਅਲਾਇ ॥
 ਹਰਿ ਜੇਹਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦਿਸਦੀ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਲਵੈ ਨ ਲਾਇ ॥
 ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰਿਓਨੁ ਨਿਹਰਲ ਦਿਤੀਅਨੁ ਜਾਇ ॥
 ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੇ ਰਖਿਅਨੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮੈ ਧਾਇ ॥
 ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਚਰਣੀ ਪਾਇ ॥
 ਫਲਗੁਣ ਨਿਤ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਨੋ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ

ਅੰਗ - 136

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ -

ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ ਏਕੋ ਕਵਾਉ॥

ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਏ ਲਖ ਦਰੀਆਉ॥

ਅੰਗ - 3

ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਵਿਚ ਤੱਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਪਸਾਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ-

ਏਕ ਕਵਾਵੈ ਤੇ ਸਭਿ ਹੋਆ॥ ਕਰਣੈਹਾਰਾ ਬੁਝਹੁ ਰੇ॥

ਅੰਗ - 1003

ਹੁਕਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਆਕਾਰ ਬਣ ਗਏ, ਅਨੇਕ ਜੀਵ ਜੰਤੂ, ਜੂਨਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜੂਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਹੈ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਗਿਆ, ਸੂਝ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਇਕ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਇਹ ਪੂਰਨ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਗੇੜੇ ਉਸ ਚੱਕਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ, ਆਹਿਸਤਾ-ਆਹਿਸਤਾ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦੇਹ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਇਆ ਕੀ, ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਛਲ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅੰਕਾਰ; ਸ਼ਬਦ, ਸਪਰਸ਼, ਰੂਪ, ਰਸ, ਗੰਧ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ, ਮਾਲ, ਰੂਪ, ਜਾਤ, ਜੋਬਨ ਵਰਗੇ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ; ਆਸਾ, ਅੰਦੇਸਾ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਵਿਚ ਜਲਣ ਲੱਗਿਆ, ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਝੂਠ, ਬਿਕਾਰ, ਮਹਾ ਲੋਭ, ਧੋਹ ਦੀਆਂ

ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਗੁਆ ਲਿਆ। ਇਸ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਹਉਮੈ ਤੱਤ ਉਭਰ ਕੇ ਪੁਰੇ ਜੋਬਨ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਸੋਝੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਜੀਵ ਨੇ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਝੀ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਮੈਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ‘ਮੈਂ’ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਇਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਮ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਿਰਤ ਕਰਮ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਪਤਨ ਵਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਲਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੇਰ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ chance ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਕੇ ਉਸੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਗੁਸ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਏ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਤਿ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜੋ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ, ਤੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ ਰੁਝਿਆ ਹੈਂ ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣੈ। ਤੈਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨੂੰ ਸੁਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰੁਝੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਾਰਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਹਿਲ ਮਾੜੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ ਖਚਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ, ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਮਿਟੀ ਦੀਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਇਆ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਗਫਲਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਤੇ ਤੇਰਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮੇਣੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਨੂੰ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਜੁਗ ਬਤੀਤ ਹੋ ਗਏ। ਕੋੜ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਬਹੁਤੇ ਜੁਗ ਹਾਰਿਓ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਲਗੀ॥

ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ ਸਿਮਰਤ ਕਹਾ ਨਹੀਂ॥

ਅੰਗ - 631

ਫਰੀਦਾ ਕੌਠੇ ਸੰਡਪ ਮਾੜੀਆ ਏਤੁ ਨ ਲਾਏ ਚਿਤੁ॥
ਮਿਟੀ ਪਈ ਅਤੋਲਵੀ ਕੋਇ ਨ ਹੋਸੀ ਮਿਤੁ॥

ਅੰਗ - 1380

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰਿਆ! ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਇਆ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐ ਜੀਵ! ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਝ ਭੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਹੀਂ ਵਿਸਰਦਾ, ਉਹ ਤੱਤ ਬੇਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇਣਗੇ -

ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ॥

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ॥ ਅੰਗ - 12

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਬਾਰਾਮਾਹ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਕਿਰਤਿ ਕਰਮ ਕੇ ਵੀਛੜੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਰਾਮ॥
ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦਰ ਦਿਸ ਭ੍ਰਮੇ ਬਕਿ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਾਮ॥

ਅੰਗ - 133

ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ -

ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਪਾਈਐ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਭਣਾ॥

ਅੰਗ - 133

ਉਹ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਖਿਨ ਮਾਤਰ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਉਣਾ ਬਿਰਥਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਉਸਨੂੰ ਕਿਨੇ ਕੁ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਸਾਮੁਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਕਲੇਸ਼, ਸਾਰੇ ਵਿਘਨ ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਿਦਿਆ, ਅਸਮਿਤਾ, ਅਭਿਨਿਵੇਸ਼, ਰਾਗ, ਦੈਸ਼ ਵਰਗੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਜੀਵ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ -

ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਕਿਤੜਾ ਦੁਖ ਗਣਾ॥

ਅੰਗ - 133

ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਤਿਸੁ ਲਾਗਤੇ ਜਿਸ ਨੋ ਵਿਸਰੈ ਨਾਉ॥

ਅੰਗ - 522

ਬਾਰਾਮਾਹ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਲਗਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਇਸ ਜੀਵ ਨੇ ਜੀਵਨ ਢਾਲਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਫਲਗੁਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਲੋਚਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਏ, ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਰਹਿੰਦੇ

ਕਿਥੇ ਸਨ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਤੱਤ ਬੇਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਘਾਲ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੌ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲ ਨਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਦਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਅੱਖੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਰਜਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਕੰਨ ਗੀਤ ਅਤੇ ਨਾਦ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਪਰਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੀਭ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੁ-ਰਸ ਮਾਣ ਕੇ ਨਿਤਾਣੀ ਬਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੱਕ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੋਧੇ ਨਾ ਜਾਣ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਜਪਦੀ ਹੈ, ਸਰਵਣ ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਕਈ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਜੱਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

ਕਈ ਕੋਟਿਕ ਜਗ ਫਲਾ ਸੁਣਿ ਗਾਵਨਹਾਰੇ ਰਾਮ॥

ਅੰਗ - 546

ਨੇਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਚਰਨ ਸਤਿਸੰਗ ਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਹੱਥ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ, ਹਿਰਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਣ ਕਰਕੇ, ਮੱਥਾ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਨਾਲ ਛੁਹਾ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਚਰਨਹ ਗੋਬਿੰਦ ਮਾਰਗ ਸੁਹਾਵਾ॥

ਆਨ ਮਾਰਗ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਧਾਈਐ

ਤੇਤੋਂ ਹੀ ਦੁਖੁ ਹਾਵਾ॥

ਨੇਤ੍ਰ ਪੁਨੀਤ ਭਏ ਦਰਸੁ ਪੇਖੇ ਹਸਤ ਪੁਨੀਤ ਟਹਲਾਵਾ॥

ਰਿਦਾ ਪੁਨੀਤ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਬਸਿਓ

ਮਸਤ ਪੁਨੀਤ ਸੰਤ ਪੁਰਾਵਾ॥

ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਨਾਮੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੈ

ਜਿਸੁ ਕਰਮਿ ਲਿਖਿਆ ਤਿਨਿ ਪਾਵਾ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰੂ ਪੁਰਾ ਭੇਟਿਓ

ਸੁਖਿ ਸਹਜੇ ਅਨਦ ਬਿਹਾਵਾ॥ ਅੰਗ - 1212

ਸੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਉਪਮਾ ਰਹਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਅੰਦਰਲੇ ਰਾਹ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵਾਂ। ਇਹ ਜੀਵ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਮੌਤੀ ਚੁਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਰੂਪੀ ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਚੂੰਡ-ਚੂੰਡ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ

ਬਿਰਥਾ ਗੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਰਾਮਾਹ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਸ ਜੀਵ ਨੇ ਕਮਾ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਗੁਪਤ ਰਸਤਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਫਲਗੁਣਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਰਜਨਾ ਹਰਿ ਸਜਣ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ॥
ਅੰਗ - 136**

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਅਨੰਦ ਆਇਆ ਇਹ ਕਹਿਣ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਬਗਬਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਉਹ ਸੋਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਮਨ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਤਾਕਤ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰਮੁਖ ਦੌੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਦਾਰਥ ਤੱਕ ਗੰਮਤਾ ਪਾ ਕੇ ਪਿਛਾਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਕਤ ਕੇਂਦਰ ਵਲ ਮੁੜ-ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਹਰਲੀ ਅੰਦਰਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਓਥੋਂ ਸੜ੍ਹਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀਵ ਉਹ ਸੜ੍ਹਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ -

**ਇਸ ਕਾ ਬਲੁ ਨਾਹੀ ਇਸੁ ਹਾਥ॥
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਸਰਬ ਕੌ ਨਾਥ॥
ਅੰਗ - 277**

ਸੋ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਬਾਹਰਲੀ ਖਬਰ ਅੰਦਰ ਭੇਜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਜੋਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨਮਨੀ ਜੋਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਪੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜੋਤੀ ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਅਨਹਤ ਨਾਦ ਦੀ ਸਹਿਜ ਧੁਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਰ ਬੱਝ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੁਨ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਇਕ ਸਾਰ ਜੁਟਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜੀਵ ਦੀ ਸੁਰਤ ਅਦਭੁਤ ਰਸ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਤੇਲ ਧਾਰਾ ਵਤ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ, ਆਪਾਰ ਨਿਝਰ ਧਾਰ, ਕਹਿ ਕੇ ਕਬਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਲੇ ਜੋਤੀ ਸੂਰਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾਅ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪੇ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਆਪਾ ਵੱਡੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

**ਦਸਮ ਸਥਾਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਕੌਨ ਭੌਨ ਕਰੋਂ
ਗਰ ਮੁਖ ਪਾਵੈ ਸੁ ਤਉ ਅਨਤ ਨ ਪਾਵਈ॥
ਉਨਮਨੀ ਜੋਤਿ ਪਟੰਤਰ ਦੀਜੈ ਕਉਣ ਜੋਤਿ
ਦਯਾ ਕੈ ਦਿਖਾਵੈ ਜਾਹੀ ਤਾਹੀ ਬਨ ਆਵਈ॥**

ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਸਮਸਰ ਨਾਦ ਬਾਦ ਕਉਣ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਵੈ ਜਾਂਹਿ ਸੋਈ ਲਿਵ ਲਾਵਈ॥
ਨਿਝਰ ਅਪਾਰ ਧਾਰ ਤੁੱਲ ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰਸ
ਅਪਿਉ ਪੀਆਵੈ ਜਾਂਹਿ ਤਾਹੀ ਸੇ ਸਮਾਵਈ॥

ਅੰਗ - 36 (ਕਬਿੱਤ ਸੂਧੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸੁਰਤੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਨਾ ਸੁਧ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਝਲਕਾਰਾ ਵਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਐਨਾਂ ਰਸ ਤਾਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਅਕਹਿ ਰਸ ਅਕਹਿ ਅਨੰਦ ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੋਈ ਸੰਸਕਾਰ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਬੁਧ ਬੁੱਝਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਥੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੁਧੀ ਦੇ ਵਿਚੋਂ, ਬਹੁ ਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਬਲ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਰਹੀ, ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਜਾਣਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਉਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੱਲ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਉਸਦੀ ਗਤਿ ਨਾ ਰਹੀ। ਧੀਰਜ ਦਾ ਧੀਰਜ, ਹੰਗਤਾ ਦਾ ਹੰਗਤਾਪੁਣ (ਅੰਭਾਵ) ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕੇਵਲ ਪਿਆਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ (ਮਨੁੱਖੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦੀ ਮਨੌਤ) ਲਤ ਪਤ, ਲੜਖੜਾ, ਖੁਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਰਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਚੰਭੇ ਤੋਂ ਵੀ ਅਚੰਭਾ ਸਰੂਪ, ਅਸਚਰਜ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਅਤਿਅੰਤ ਕਰਕੇ ਚਮਤਕਾਰ ਵਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਅਭੇਦ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਜੋ ਅਨੰਦ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਉਹ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਸੇਜ ਉਤੇ ਰੋਣਕਾਂ ਲਗ ਗਈਆਂ। ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵਜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ
ਬੁਧ ਕੀ ਨ ਬੁਧ ਰਹੀ ਮਤਿ ਸੈਂ ਨ ਮਤਿ ਹੈ॥
ਸੁਰਤਿ ਸੈਂ ਨ ਸੁਰਤਿ ਅਉ ਧਜਾਨ ਸੈਂ ਨ ਧਜਾਨ ਰਹਯੋ
ਧਜਾਨ ਮੈਂ ਨ ਧਜਾਨ ਰਹਯੋ ਗਤਿ ਸੈਂ ਨ ਗਤਿ ਹੈ॥
ਧੀਰਜ ਕੋ ਧੀਰਜ ਗਰਬ ਕੌ ਗਰਬ ਗਜੋ
ਗਤਿ ਸੈਂ ਨ ਰਤਿ ਰਹੀ ਪਤਿ ਰਤਿ ਪਤਿ ਹੈ॥
ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ
ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ॥**

ਅੰਗ - 34 (ਕਬਿੱਤ ਸੂਧੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਹੁਣ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪ ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ, ਦੁਖਾਂ ਦਾ
(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 63 ਤੇ)

ਹਉ ਭਾਲਿ ਵਿਕੁੰਨੀ ਹੋਈ ॥

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ।

ਸਾਨ.....।

ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਧੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜਾ!
ਡੱਡਉਤਿ ਬੰਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ॥

ਅੰਗ - ੨੫੯

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ॥
ਨਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ॥

ਅੰਗ - ੨੯੯

ਧਰਨਾ - ਫਿਰਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਜੁਗ ਬੀਤ ਗਏ,
ਅਪਣੀ ਭਗਤੀ ਲਾ ਲੈ ਮਲਕਾ।

ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗ॥

ਕਈ ਜਨਮ ਗਜ ਮੀਨ ਕੁਰੰਗ॥

ਕਈ ਜਨਮ ਪੰਖੀ ਸਰਪ ਹੋਇਓ॥

ਕਈ ਜਨਮ ਹੈਵਰ ਬਿਖ ਜੋਇਓ॥

ਮਿਲੁ ਜਗਦੀਸ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ॥

ਚਿਰਕਲ ਇਹ ਦੇਹ ਸੰਜੰਗੀਆ॥

ਅੰਗ - ੧੮੯

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਬਹੁਤੇ ਜੁਗ ਹਾਰਿਓ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਲਹੀ॥

ਨਨਕ ਕਹਤ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ ਸਿਮਰਤ ਕਹਾ ਨਹੀ॥

ਅੰਗ - ੬੩੧

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਗੱਜ ਕੇ ਬੋਲਣਾ ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋਏ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋ ਜਿੰਨੇ ਕਦਮ ਕੋਈ ਚੱਲ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੱਗਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਫਲ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਕਲਜੁਗ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਰਤ, ਕਰਮ, ਦਾਨ-ਪੁੰਨ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਉਹ ਚਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਲ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਤਿਜੁਗ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ। ਤੇਤੇ ਤੇ ਦੁਆਪਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸੀ। ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਸੀ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿਆ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੁਛ ਸਾਲ ਉਤੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਭ ਦੇ ਯਾਦ ਹੈ। ਉਸ ਯੁੱਧ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ 18 ਕੁਹਣੀਆਂ ਫੌਜ, ਤੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਫੌਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ, ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ 45 ਲੱਖ ਬੰਦਾ 18 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮਰਿਆ, 10 ਜਣੇ ਬਚੇ ਸਿਰਫ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਾਧਿਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ, ਪ੍ਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਯੁੱਧ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਵਾਲ ਆ ਗਿਆ ਨੇਕੀ ਤੇ ਬਦੀ ਦਾ। ਜੇ ਨੇਕੀ ਵਾਲੇ

ਦਬ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਨੇਕੀ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਸੱਚ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਧਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਅਦਇਆ ਦੀ ਬਾਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਾ ਟਲਿਆ, ਅਖੀਰ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਕਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜਨ ਦਾ ਜੋ ਲੜਕਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਉਂ ਅਭਿਮੰਨਯੂ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਵਾਰਸ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਰਿਆ, ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ, ਕੋਈ ਚਾਚਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਤਾਇਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਾਮਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਕੁੜਮ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਕਿੰਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਕਿੰਨਾ ਭੇੜ ਪਿਆ, ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਚਿੱਤ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਹੋਈ। ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਕੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ-ਹੋਏ ਨੇ। ਫਿਰਦਾ ਨਹੀਂ ਚਿੱਤ। ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਨਾਚ ਗਾਣੇ, ਹੋਰ ਖੇਲ੍ਹਾਂ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅੰਦਰ। ਯੁੱਧ ਲਤਿਆ, ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਉਹ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੂਰਮੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿੱਡੀ ਤਾਕਤ ਸੀ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਬਾਹਰੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੇ ਹੱਲੇ ਕਰਨੇ ਨੇ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਕਰਮੀ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿੰਨੇ ਰਹਿ ਗਏ ਫੌਜਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਨੇ। ਟਰੋਨਿੰਗ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਲੈਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਹੈ ਨਹੀਂ ਹੁਣ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਪਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਂਡਵ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਤਪ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ, ਨਾਲ ਦਰੋਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੇਮਕੁੰਟ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਬੈਠੋ, ਤਪ ਕਰਿਆ ਉਥੇ। ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹੇਮਕੁੰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਓਹੀ ਅਸਥਾਨ ਹੈ -

**ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ
ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੇਭਤ ਹੈ ਤਹਾਂ
ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਤਹ ਨਾਮ ਕਹਾਵਾ
ਪੰਡ ਰਾਜ ਜਹ ਜੋਗ ਕਮਾਵਾ**

ਜਿੱਥੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਜੋਗ ਕਮਾਇਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਇਹ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹੇ, ਬਰਫਾਂ ਦੇ ਤੁਫਾਨ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਬ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੇ ਬੜਾ ਕਰਮੀ ਧਰਮ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਪੁਰਾ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜਿਸਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਭੁੱਖਾ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਮਰਦਾ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਸਾਰੇ ਰਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਸਾਮ ਤੱਕ, ਏਧਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਵਿੰਧਿਆਚਲ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਹਕੰਟਕ ਰਜ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਰਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਯੁੱਗ ਬਦਲ ਹੋਗਿਆ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਕਲਜੁਗ ਆ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋਏਗੀ। ਕੋਈ ਕਰਮ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਪਰਚ ਜਾਣਗੇ। ਪੁੱਤਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਪੇ ਤਰਸਦੇ ਫਿਰਨਗੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਾਸਤੇ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਗੇ, ਲਿਖਾਉਣਗੇ, ਸਾਦੀਆਂ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਦੀ ਹੈ ਕੇ ਲੜਕੀ ਘਰ ਆਈ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਦਲ ਜਾਏਗਾ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ ਪਰਚ ਜਾਏਗਾ। ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪਤੀਵਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਵਸਤਰ ਘੱਟ ਪਾਉਣਗੀਆਂ, ਕਰਮ ਧਰਮ ਛੁਟ ਜਾਣਗੇ। ਜਿੰਨੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਗੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਆਪ ਧਰਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚਲਦੇ ਨੇ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦੇਣਾ। ਵੇਦਾਂ, ਸਾਸਤਰਾਂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਮਾਸ ਖਾਓ, ਮੱਛੀ ਖਾਓ, ਅੰਡੇ ਖਾਓ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਓ। ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਗੇ ਏਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ। ਜਿਹੜੇ ਮਦਰਾ ਪੀਣਗੇ, ਮਾਸ ਖਾਣਗੇ, ਮੈਥੁਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣਗੇ। ਸੋ ਐਸਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਆਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ, ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੀ ਹੋਏਗਾ? ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਿਵੇਂ ਭਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕਿਵੇਂ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਏਗੀ? ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬਿਲਕੁਲ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਓ, ਚੰਦ, ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਗੇ, ਨਾ ਮੌਸਮ ਬਦਲਣਾ ਹੈ, ਹਵਾ ਓਹੀ ਹੋਏਗੀ ਸਭ ਕਛ ਓਹੀ ਹੋਏਗਾ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਉਲਟਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਮਨੁੱਖ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਮੱਝਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ..

ਰਜੇ ਚੁਲੀ ਨਿਆਵ ਕੀ ਪੜਿਆ ਸਚੁ ਧਿਆਨੁ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੪੦

ਰਾਜੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਕਰਨਗੇ। ਧੱਕੇ-ਧੱਕੇ ਕਰਨਗੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਨਾਉਣਗੇ, ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਹਿਤ ਪੂਰਨ ਕਰਨਗੇ। ਆਮ ਪਬਲਿਕ ਪਿਸ ਜਾਏਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣੋਗਾ ਨਹੀਂ। ਤੀਰਥ ਕੋਈ ਵੀ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗਾ, ਦਾਨ ਨੇ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਜੱਗਾਂ ਨੇ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਬਹੁਮਚਰੀਆ ਵਰਤ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਨਕਲੀ ਸਾਧੂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਥੂੰਬਾਂ ਵਾਂਗ੍ਨੀ ਉੱਗਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਸਥਾਨ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਬਨਾਉਣਗੇ। ਆਪਣੇ

ਐਸੋ-ਇਸ਼ਰਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਨਾਉਂ ਧਰਮ ਦਾ ਹੋਏਗਾ ਲੇਕਿਨ ਕੇਵਲ ਵਿਖਾਵੇ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਹੋਏਗਾ, ਵਿਚੋਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਏਗੀ, ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਚੱਲਣਾ। ਵੇਦ ਦੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਣੀ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸੁਣ ਕੇ ਦਹਿਲ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹੈਂ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਭਿਆਨਕ ਆ ਜਾਏਗਾ, ਫੇਰ ਮਹਾਰਾਜ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਏਸ ਕਲਜੁਗ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਪ ਕਰੀਏ, ਸੋ ਰਾਜ ਭੋਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਆਏ ਜਿਹਦਾ ਨਾਉਂ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਸੀ।

ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਕੰਪਿੜਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਕੱਦ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਭਾਜੀ ਛੁਗ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੈਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹਦੀ ਥਾਂ ਘੋੜਾ ਨਠਾ ਕੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਤਲਵਾਰ ਕੱਢ ਲਈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤੁੰ ਬੈਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਕੌਣ ਹੈਂ ਤੂੰ? ਮੌਤ ਦਾ ਦੰਡ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈਂ। ਇਹ ਕਰ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਤੂੰ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈਂ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈਂ, ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਹਾਂ, ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਹੈ।

ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾ ਰਾਜ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਹੈ ਧਰਮ ਤੋਂ ਖਾਲੀ। ਕਿਤੇ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਧਰਮ ਦਾ। ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਸਾਰੇ। ਨਾਮ ਜਪਣਗੇ, ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉਲਟੀ ਹੋਏਗੀ। ਪਾਪ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਜਿਹਨੂੰ ਧਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਕਿਤੇ ਭਾਲਿਆ ਹੋਈਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ ਰਾਜਨ! ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੈਂਚੀ ਹੈ ਮੈਂ ਘਰ-ਘਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਲੇਸ਼ ਪੁਆ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ, ਨੂੰਹ ਦਾ ਸੱਸ ਨਾਲ, ਲੜਕੀ ਦਾ ਮਾਂ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ। ਜਿੰਨੇ ਬੰਦੇ ਓਨੇ ਰਾਹ, ਦੁਖੀ ਹੋਣਗੇ, ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ ਇਹਦਾ। ਧਰਮ ਵੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

**ਧਾਰਨਾ - ਸਾਰੇ ਕੁੜ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਵਰਤਾਰਾ,
ਸੱਚ ਵਾਲਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ।**

ਸਚਿ ਕਾਲੁ ਕੁੜੁ ਵਰਤਿਆ ਕਲਿ ਕਾਲਖ ਬੇਤਾਲ ॥
ਬੀਉ ਬੀਜਿ ਪਤਿ ਲੈ ਗਏ ਅਬ ਕਿਉ ਉਗਵੈ ਦਾਲਿ ॥

ਅੰਗ - ੮੬੮

ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ ਧਰਮੁ ਪੰਖ ਕਰਿ ਉਡਰਿਆ ॥
ਕੁੜੁ ਅਮਾਵਸ ਸਚੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚੜਿਆ ॥

ਅੰਗ - ੧੪੫

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹਦੇ

ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਧਰਮ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਫੰਘ ਲਾ ਕੇ ਧਰਮ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆਂ ਹਾਂ, ਧਰਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ। ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੈਂ ਧਰਮ ਚਲਾਵਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ values (ਗੁਣ) ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ - ਸੱਚ ਹੈ, ਸੰਤੋਖ ਹੈ, ਧੀਰਜ ਹੈ, ਦਇਆ ਹੈ, ਖਿਆ ਹੈ, ਦਾਨ ਹੈ, ਸੀਲ ਹੈ, ਸੌਚ ਹੈ, ਤਧ ਹੈ, ਮਿਠਾਸ ਹੈ; ਇੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੈਂਕਡੇ ਨੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਲੇਖ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ 64 ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੋ, ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਕੰਮ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ। ਸੋ ਐਸਾ ਯੁੱਗ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਰਾਜੇ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਨੇ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੇਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਹੈ ਮੈਂ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਰਾਜ ਨਿਕਾ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਸਾਰੀ ਸਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਹੈ। ਐਨਾ ਕੁ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਥਾਂ ਦੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿ ਸਕਾਂ। ਰਹਿਣਾ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਚੰਗਾ, ਤੂੰ ਮੰਗ ਕਿੱਥੇ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਥਾਂ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ! ਮੈਨੂੰ ਜੂਏਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦੇ ਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਜੂਆ ਖੇਲ੍ਹਦੇ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜੂਆ ਕੋਈ ਖੇਲ੍ਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੂਆ ਖੇਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ, 45 ਲੱਖ ਯੋਧਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਰਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਇੰਸ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਯੋਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਕਰ ਵਰਨ ਉਲਾਦ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਨੇ, ਏਧਰੋਂ ਏਧਰੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਲਈ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਨੇ ਤੇ ਜੂਆ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਮੰਗ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ! ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨਿਆਂ 'ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ।

ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਬਿਕਰਮਾਜੀਤ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਜਾਓ, ਬਿਰਲਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਥੰਮ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੇਸਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿੱਡਾ ਸੁਥਰਾ ਰਾਜ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਰੱਬਾ ਮੀਲ ਦਾ ਰਾਜ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਰਸ ਹੈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਦੱਖਣ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆ ਗਿਆ, ਇਧਰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਆ ਗਿਆ। ਉਤੇ ਤਿਬਤ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਹੱਦ ਗਈ। ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਿਕਰਮਾਜੀਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਐਡੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਹਿੰਦਾ, ਡਾਕਾ ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਮਾਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿ। ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਤੰਬ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਉਹ ਖਬਰ ਦਿੰਦੇ

ਨੇ ਕਿ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਸੀ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸੋ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕੋਈ।

ਹੋਰ ਦੱਸ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ! ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਥਾਂ ਦੇ ਦਿਓ, ਜਿੱਥੇ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਫੌਜ ਹੈ ਵੇਸਵਾਵਾਂ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪੁਰਖਾ! ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਵੇਸਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਤੀਵਰਤਾ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਵਰਤਾ, ਸਤਿ ਵਰਤ ਧਰਮ ਚਲਦੇ ਨੇ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਤਿ ਵਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ, ਜਤੀ ਸਤੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ, ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਨੇ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਜਦ ਵੇਸਵਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਥਾਂ ਦੇਵਾਂ?

ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਪੰਜ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸੀਆਂ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਨਾਂਹ ਨਾ ਕਰਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਮੈਨੂੰ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦੇ ਦਿਓ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਂ ਤੂੰ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ। ਸੋਨਾ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਜੇ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਭਿਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਤਾਜ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹਨੇ ਇੱਕ ਮੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੱਪ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੇ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਠਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੱਪ ਲੜ ਕੇ ਮਰੇਗਾ, ਜਿਹਨੇ ਮੇਰੇ ਗਲ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਚੇਲੇ ਨੇ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਉਹਦੇ।

ਸੋ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਵੇਲੇ ਕਲਜੁਗ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਇਹਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਪੁੱਛਣਾ ਸੀ ਜਦ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਝੂਠ ਆ ਗਿਆ, ਛਲ, ਕਪਟ, ਨਿੰਦਿਆ, ਚੁਗਲੀਆਂ, ਛਲ ਆ ਗਿਆ। ਝੂਠ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆ ਗਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਟੋਲ੍ਹਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੈਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।

ਹਉ ਭਾਲਿ ਵਿਕੁੰਨੀ ਹੋਈ ॥ ਆਧੇਰੈ ਰਾਹੁ ਨ ਕੋਈ ॥

ਅੰਗ - ੧੪੫

ਹਨੁੇਰਾ ਹੀ ਹਨੁੇਰਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਧਰਮ ਦਾ। ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਰੀ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਔਗੁਣ ਹੀ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੀਕਸ਼ਤ! ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਪਸਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਜੁਗ ਦੀ ਦੇ, ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਪਸਿਆ ਤ੍ਰੇਤੇ ਦੀ; ਤ੍ਰੇਤੇ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਪਸਿਆ।

ਦੁਆਪਰ ਦੀ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਸਤਿਜੁਗ ਦੀ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੀ, ਕਲਜੁਗ ਦੀ ਦੋ ਘੜੀ ਜੇ ਚਿੱਤ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੋ ਘੜੀ, 45 ਮਿੰਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨ ਚਿੱਤ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ, ਸਮਝ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਦੇਵੇ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਮਝ ਕੇ। ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿਫਤ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਮਾੜਾ ਵੀ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਖੈਨ ਸਾਧਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪਹਿਲੇ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਅੱਖੇ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸੈਂਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਦਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਅੱਖੇ ਸਾਧਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਿਆ ਹੈ -

**ਧਰਨਾ - ਨਨਕ ਨਾਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕਲਜੁਗ,
ਨਨਕ ਨਾਮ ਸੁਖਾਲਾ।
ਸਬਦਿ ਜਿਤੀ ਸਿਧਿ ਮੰਡਲੀ ਕੀਤੇਸੁ ਅਪਣਾ ਪੰਥੁ ਨਿਰਾਲਾ।
ਕਲਜੁਗ ਨਨਕ ਨਾਮੁ ਸੁਖਾਲਾ।**

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਰ ੩੧/੧

ਸੋ ਉਹ ਨਾਮ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਐਸੇ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ -

**ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ ॥
ਜਿਥੈ ਏਕੈ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥
ਇਕੈ ਨਾਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਨਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬੁਝਾਇ ਜੀਓ ॥**

ਅੰਗ - ੨੨

ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹੀ ਓਹੀ ਜਿੱਥੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਤ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਰੋਲਾ ਗੌਲਾ ਹੈ, ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣ ਲਓ, ਹੱਸ ਲਓ ਉਹ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਹਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਰੋਡੀਓ, ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ 'ਚ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਤਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਲੰਮੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਮੁਕਾਊਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੁਣ ਪਿਆਰਿਓ! ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ-

**ਧਰਨਾ - ਪਛਤਾਵੇਂਗੀ ਜਿੰਦੇ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਹੀਓ ਆਉਣਾ।
ਕਰਣੋ ਹੁਤੇ ਸੁ ਨਾ ਕੀਓ ਪਾਰਿਓ ਲੋਭ ਕੈ ਫੰਧੁ ॥
ਨਨਕ ਸਮਿਓ ਰਮਿ ਗਇਓ ਅਬ ਕਿਉ ਰੋਵਤ ਅੰਧੁ ॥**

ਅੰਗ - ੧੪੨੮

**ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬ ਸਾਰੁ ॥
ਫਿਰਿ ਪਛਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰੁ ॥**

ਅੰਗ - ੧੧੫੮

ਕਿੰਨਾ ਸੁਖੈਨ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਕੁਛ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈਂ ਸੰਸਾਰ 'ਚ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਤੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ -

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥

ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥

ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥

ਅੰਗ - ੧੨

ਵਿਅਰਥ ਨੇ ਸਾਰੇ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ -

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥ ੧ ॥

ਸਰੰਜਾਮਿ ਲਾਗੁ ਭਵਜਲ ਤਰਨ ਕੈ ॥

ਜਨਮੁ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਤ ਰੰਗਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ॥

ਅੰਗ - ੧੨

ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈ। ਐਨਾ ਕੁ ਬਹੁਤ ਹੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਾਂ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ, ਹਰਖੋਵਾਲ ਵਾਲੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਬੀਜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਇੱਥੇ ਅੰਨਪੁਰਨਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਕਹਣੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੈ ਨਾਲ। ਸੰਗਤ ਆਈ ਜਾਏ, ਬੈਠੀ ਜਾਏ, ਕਾਢੀ ਸੰਗਤ ਹੋ ਗਈ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਕੇ। ਸੰਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਕਾ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਸਾਰਾ ਕਰਿਆ, ਕਰਿੰਦੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਚੂ ਆ। ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਬੈਠਦੇ। ਉਹਨੂੰ ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਬਿਠਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਮਰਿਯਾਦਾ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਗੁਪਾਲੇ ਤੋਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਤਖਤ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚਾਰ ਉੱਗਲ ਉੱਚਾ ਉਹਦਾ ਆਸਣ ਲਵਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ, ਇਹਦਾ ਆਸਣ ਚਾਰ ਉੱਗਲ ਉੱਚਾ? ਅਸੀਂ ਕਿੱਵੇਂ ਸਹਿਨ ਕਰ ਲਵਾਗੇ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲਦੇ ਓਂ। ਗੁਰੂ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ, ਗੁਰੂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚਾ ਅਸੀਂ ਦੇਹ ਹਾਂ। ਦੇਹ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਸ਼ਬਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਉਹ ਉੱਚਾ ਬੈਠੇ।

ਫੇਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਮੁਰਖਤਾਈਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਾਡੇ 'ਚ। ਹੇਠਾਂ ਬਹਿ ਜਾਓ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਰੋਜ਼ ਸਟੇਜਾਂ ਕੌਣ ਲਾਵੇ। ਫੇਰ ਉਤੇ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੋਈ ਹਾਸੇ ਵਗੈਰਾ, ਮੱਖੇਲ ਦੂੰ ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਉਚਿਆਈ 'ਤੇ ਨੇ। ਫੇਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਚਾਰ ਉੱਗਲ ਉੱਚਾ ਉਹਦਾ ਆਸਣ ਲਵਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਨਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਦਬ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਦਬ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਆ! ਤੂੰ ਕੁਛ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਤੂੰ ਕਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਕਰੇਂਗਾ? ਰੋਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਸਵਾਸ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ 88 ਕਰੋੜ, 66 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭੇਜ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜਾਹ ਵਪਾਰ ਕਰਕੇ ਆ, ਖਰਾ ਵਪਾਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਉਥੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟਿਆਂ 'ਚ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੇ ਘੁੰਮ ਕੇ ਸਾਰਾ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਆਵੇ, ਫੇਰ ਦੇਖ ਲਓ ਉਹਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਕਿਸੇ ਨੋ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 88 ਕਰੋੜ, 66 ਲੱਖ ਸਵਾਸ ਦੈ ਕੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰਿਆ! ਤੇਰਾ ਸਫਰ ਬੜਾ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ -

**ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਤੂ ਕਉਨੁ ਕਹਾ ਤੇ ਆਇਓ ॥
ਏਤੀ ਨ ਜਾਨਉ ਕੇਤੀਕ ਮੁਦਤਿ ਚਲਤੇ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਇਓ ॥**

ਅੰਗ - ੯੯੯

ਤੈਨੂੰ ਖਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਨੂੰ -

**ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਗਜ ਮੀਨ ਕੁਰੰਗਾ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਪੰਖੀ ਸਰਪ ਹੋਇਓ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਹੈਵਰ ਬ੍ਰਿਖ ਜੋਇਓ ॥
ਮਿਲੁ ਜਗਦੀਸ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ ॥
ਚਿਰਕਾਲ ਇਹ ਦੇਰ ਸੰਜਰੀਆ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਸੈਲ ਗਿਰਿ ਕਰਿਆ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਗਰਭ ਹਿਰਿ ਖਰਿਆ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਸਾਖ ਕਰਿ ਉਪਾਇਆ ॥
ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹੀ ਜੋਨਿ ਭੁਮਾਇਆ ॥**

ਅੰਗ - ੧੨੯

ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਵਾਰੀ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਜਪਣਾ ਹੈ ਸਿਰਫ, ਜੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਜਪ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਾਰ। ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ। ਜੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅੱਖਰ ਨਾ ਤੂੰ ਜਪ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਪਿਆਰਿਆ! ਫੇਰ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

**ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਪਿਆਇਓ
ਕਾਲ ਵਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ ॥**

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਛਿਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅੱਖ ਦੇ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਨੂੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ concession ਕਦੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੁਗਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਕਲਜੁਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਦਾ ਬਲ ਬਹੁਤਾ ਹੈ, ਜਗਿਆਸੂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ, ਬਥੇਰੇ ਹੋਏ ਨੇ।

**ਅਜਾਮਲ ਕਉ ਅੰਤ ਕਾਲ ਮਹਿ ਨਾਰਾਇਨ ਸੁਧਿ ਆਈ ॥
ਜਾਂ ਗਤਿ ਕਉ ਜੋਗੀਸੁਰ ਬਾਛਤ ਸੋ ਗਤਿ ਛਿਨ ਮਹਿ ਪਾਈ ॥**

ਅੰਗ - ੯੦੨

ਚੁਟਕੀ ਜਿੰਨੇ ਚਿਰ 'ਚ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜੋਗੀ ਗੁਫਾਵਾਂ 'ਚ ਬੈਠ

ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਚੁਟਕੀ 'ਚ ਲੈ ਲਈ। ਉਹ ਨਾਮ ਦੀ ਮੰਹਿਮਾ ਹੈ ਇਹ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੈਗੀਆਂ। ਇਹਨੂੰ ਮਿਥਿਓਲੋਜੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਥਿਓਲੋਜੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਥਿਓਲੋਜੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਵੇਂ ਸੀਨੇ-ਬ-ਸੀਨੇ ਚਲਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਿਆ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਵੀ, ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਨੇ।

ਵੇਦ ਕੀ ਹੈ? ਵੇਦ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਨੇ ਜਦ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜਦ ਕਲਜੁਗ 'ਚ ਬੁੱਧੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹਦੇ ਜੁਬਾਨੀ ਚਾਰ ਵੇਦ ਯਾਦ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਚਤੁਰਬੇਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਤਿੰਨ ਹੁੰਦੇ ਤ੍ਰਿਬੇਦੀ, ਜਿਹਦੇ ਦੋ ਹੁੰਦੇ ਦ੍ਰਿਬੇਦੀ, ਜਿਹਦੇ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਉਹਨੂੰ ਬੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਏਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਚਲਦੇ ਆਏ ਨੇ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਅੱਠਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਦ ਸੀਗਾ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਯਾਦ ਸੀਗਾ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੀ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਆਉਂਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਲਏ ਨੇ, ਨਾਰਦ ਦੇ, ਸੰਨਕਾਦਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ (ਸੰਤ ਈਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ) ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾ। 2250, 2300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਸੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ ਇਹ ਜੇ ਬੰਦੇ ਕਾਬਲ ਆਈ ਗਏ ਸੌ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣਾ ਇਹਦੇ 'ਚ। 50 ਸਫੇ ਛਾਪੀ ਜਾਓ, ਸੌ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੇ, ਐਨੀ ਚੀਜ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਐਸ ਬੋਲੀ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ।

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵੇਲਾ। ਕਾਹਲੀ ਕਰ, ਛੇਤੀ ਕਰ ਤੂੰ। 'ਮਤ ਸਾਹ ਆਵੇ ਕਿ ਨਾ ਆਵੇ।'

**ਹਰਿ ਜਪਦਿਆ ਖਿਨੁ ਫਿਲ ਨ ਕੀਜਈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ
ਮਤੁ ਕਿ ਜਾਪੈ ਸਾਹੁ ਆਵੈ ਕਿ ਨ ਆਵੈ ਰਮ ॥**

ਅੰਗ - ੫੪੦

ਕਹਿੰਦੇ ਚੁਟਕੀ ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਸਮਾਂ ਢਿੱਲ ਨਾ ਕਰ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਹ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਐਨੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਸ ਆਏ ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਅਸੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਪਰਤਿਆ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਇੱਥੋਂ ਜਾ ਕੇ ਜੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂ ਆਪ ਦਿਆਂ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਓਂ। ਆਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸੋ? ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਹੀ ਬੋਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਸੰਕਟ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਮਨ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਸ ਗੱਲ 'ਚ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਜਪਾਂਗੇ। ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਸੱਕ-ਸੁਬਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਤਿ ਬਚਨ ਨੇ, ਪਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਬਚਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਸਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਹੈ ਨਾ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਟਿਕਣਾ ਹੈ ਉਹਨ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਿਰਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਓਂ। ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਦੇ 'ਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ - ਮਨ, ਚਿਤ, ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਮੈਂ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ -

ਵਸਤੂ ਅੰਦਰਿ ਵਸਤੂ ਸਮਾਵੈ ਢੂਜੀ ਹੋਵੈ ਪਾਸਿ ॥

ਅੰਗ - ੪੨੪

ਜੇ ਘੜੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਕੱਢਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੁਕੀ ਪਈ ਹੈ ਅੰਦਰ। ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਘੜਾ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਛੋਲੇ ਪਾਉਣੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਹੜਾ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੱਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੋਲੇ ਪਾ ਦੇਵੇ। ਕੋਈ ਹੈ ਤਰੀਕਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਢੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਪਾਪ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤਾਂ, ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਲਬਾਲਬ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ 'ਚ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਟਿਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਸੋ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ-

**ਧਰਨਾ - ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਮਨ ਨੂੰ,
ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਸਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ।**

**ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਲੁ ਲਾਗੀ
ਕਾਲਾ ਹੋਆ ਸਿਆਹੁ ॥**

ਖੰਨਲੀ ਧੋਤੀ ਉਜਲੀ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਸਉ ਧੋਵਣ ਪਾਹੁ ॥

ਅੰਗ - ੪੨੧

ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਲਾ ਕੱਟ ਕਹਿੰਦੇ

ਨੇ, ਸਿਆਹ। ਦੋ ਅੱਖਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਬਈ ਐਨਾ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਚਟਿਆਈ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਆਹ ਹਾਲ ਹੈ ਸਾਡਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਹਲ੍ਹ ਦੀ ਲੀਰ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਥੰਦਿਆਈ ਐਨੀ ਰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰੀ ਧੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹਨੂੰ ਮਲ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਰੋਂਝਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸੈਲ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੈਲ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਗਾਂਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਆ ਜਾਏਗਾ, ਸੈਲੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਸੈਲਾ ਮਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਤਿਲਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਮਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇ ਪਾਠ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਸੈਲਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਨਾਹੁੰਣ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਨਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਲ-ਮਲ ਕੇ ਨਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

ਮਨਿ ਸੈਲੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੈਲਾ ਤਨਿ ਧੋਤੈ ਮਨੁ ਹਛਾ ਨ ਹੋਇ ॥

ਅੰਗ - ਪ੫੮

ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮਨ ਦੀ, ਤੂੰ ਤਨ ਧੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸੈਲ ਵੀ ਐਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਹਿੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਰ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਰ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਭੇਤ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ 'ਚ। ਨਾਮ ਜਪਣ 'ਚ, ਦਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਭੇਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਐਨੀ ਸੈਲ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਲਦੀ ਨਹੀਂ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਬਚਨ ਤਾਂ ਚਲਾ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਦੱਸੋ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਲਾਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਇੱਕ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ, ਨ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ, ਨਾ ਜਾਗਣ ਨਾਲ, ਨਾ ਤਧ ਕਰਨ ਨਾਲ; ਉਹ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਐਸੀ ਸੈਲ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ।

ਉਹਦਾ ਨਾਉਂ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਹਉਮੈ।

ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ, ਪੁੱਛ ਲਓ ਕਹਿੰਦੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ, ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਓ। ਆਪ ਹੀ ਸੈਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ

ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਨਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਮੰਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਸਾਧਨਾ ਕਰਾ-ਕਰਾ ਕੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਡਲ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਲ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਮੈਲ ਜਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਨੇ। ਨਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਹਉਮੈ ਨਹੀਂ, ਹਉਮੈ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਨਹੀਂ। ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਪਿਆ, ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਬਣਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਧਾਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਨ੍ਹੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਮੈਲ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਲਗਾਈ ਰਹਿ ਗਈ ਫੇਰ ਓਹ, ਲਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਨਿਰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੈਲਾਂ ਲਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਸੋ ਪਿਆਰਿਓ! ਉਹਦਾ ਇਲਾਜ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਐਸਾ ਚੰਗਾ ਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਮੈਲ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੈਲ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੂਸਰੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਬਰਦਸਤ ਮੈਲ ਹੈ। ਉਹ ਕੀ ਹੈ ਹਜ਼ੂਰ? ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਹੈ, ਵਿਖਸ਼ੇਪਤਾ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਖਸ਼ੇਪਤਾ ਰਹਿਣੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, ਮੱਥੇ ਟੇਕਦੇ ਹੋਇਆ, ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਿੱਡਾ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ, ਲੱਕਿਨ ਉਹਦਾ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ, ਵਿਖਸ਼ੇਪਿਣਾ ਉਹਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸੱਚੇ ਪਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਡੇ ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਇਹ ਗੱਲ।
ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ -

**ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲੁ ਮੁਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥**

ਉਹ ਹਸਤੀ ਜਿਹਨੂੰ 'ਏਕੰਕਾਰ' ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਆਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਸੰਖੇਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਨੇ ਅਸੀਂ। ਹੈ ਸਭ ਕੁਛ ਹੀ। ਲੋਕਿਨ ਜੋ ਉਹਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਦੱਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਠੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਉਹਦੀ ਕਾਰ ਹੈ, ਫੇਰ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੋਲੁ ਲਵਾਂਗੇ। ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਜ ਫਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਓਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ, ਇਹਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਲਓ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਹਿ ਲਓ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਹਿ ਲਓ, ਪਰ ਇਹਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤਰ ਹੈ -

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਜਪਿ ਹਉਮੈ ਖੋਈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੧੩/੨

ਇਹ ਸੱਤਾ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਨਾ, ਜਿਹਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ, ਰੰਗ ਨਹੀਂ, ਰੇਖ ਨਹੀਂ, ਭੇਖ ਨਹੀਂ, ਚੱਕਰ ਨਹੀਂ ਚਿਹਨ ਨਹੀਂ, ਜਾਤ ਨਹੀਂ, ਪਾਤ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਸਤਿਨਾਮ ਕਹਿ ਲਓ, ਇਹ ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਏਕੰਕਾਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਲ੍ਹ ਰਚੀ। ਆਪੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋ ਗਿਆ।

ਏਕ ਮੂਰਤਿ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੀਨ ਰੂਪ ਅਨੇਕ।

ਖੇਲ ਖੇਲ ਅਖੇਲ ਖੇਲਨ ਅੰਤ ਕੇ ਫਿਰ ਏਕ। ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ

ਇਹਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸੱਚ ਕੋਹਿ ਲੈਨੇ ਹਾਂ ਚਲੋ। ਚੀਜ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ ਤੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੱਕ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਨਾਮ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀਗੀ। ਜਦੋਂ ਸਿਸਟੀ ਦਾ ਆਦਿ ਹੋਇਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ-

ਭਣਤਿ ਨਾਨਕ ਜਬ ਖੇਲ ਉਝਾਰੈ ਤਬ ਏਕੈ ਏਕੰਕਾਰ॥

ਅੰਗ - ੧੦੦੦

ਫੇਰ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋਊ। ਉਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਨੂੰ -

ਆਦਿ ਸਭੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਭੁ ॥

ਹੈ ਭੀ ਸਭੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਭੁ ॥

ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ, ਏਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸਰਬ ਕੇ ਗਿਆਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੨੨੪

ਇਹ ਬੀਜ ਵਾਲਾ seed ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਆਨ ਏਸੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਦ ਹੋਣਾ ਹੈ -

ਬੀਜੁ ਬੀਜਿ ਦੇਖਿਓ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰਾ ॥

ਫਲ ਪਾਕੇ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰਾ ॥

ਅੰਗ - ੨੩੯

ਇਹ ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਵਸ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੈਲ ਨਾਲ। ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਹੈਰਾ ਵਿਖਸੇਪ ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਮੰਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੋਰ ਲਾ ਲਓ ਜਿੰਨਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸੀਗੇ। ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀਗਾ ਕੋਈ। ਹੁਣ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਦਿਖਾਓ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸੰਕਾ ਨਹੀਂ ਨਾ ਹੈ ਕੋਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਕੁਛ ਕਰਾ ਲਓ, ਆਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨਣੀ। ਕਿੱਡੀ ਬਗਾਵਤ ਹੈ ਸਾਡੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ। ਉਵੰਦਿ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਹੈ, ਰੌਲਾ ਪਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ। ਨਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਝ ਆਵੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਕਿਹੜਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਨਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ।

ਸੋਚੈ ਸੋਚਿ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਸੋਚੀ ਲਖ ਵਾਰ ॥

ਚੁਪੈ ਚੁਪ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਲਾਇ ਰਹਾ ਲਿਵ ਤਾਰ ॥

ਭੁਖਿਆ ਭੁਖ ਨ ਉਤਰੀ ਜੇ ਬੰਨਾ ਪੁਰੀਆ ਭਾਰ ॥

ਸਹਸ ਸਿਆਣਪਾ ਲਖ ਹੋਹਿ ਤ ਇਕ ਨ ਚਲੈ ਨਾਲਿ ॥

ਅੰਗ - ੧

ਇਸ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮੰਨ ਜਾਏਗਾ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਬਜ਼ਰ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਦਰ ਲਾਈਟ ਦੇ ਉਲਾਂਭੇ, ਵੱਡੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਨਹਦ ਵਾਜਿਆਂ ਦੀ ਧੂਨ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣੇਗੀ।

ਕਹਿੰਦੇ ਮੰਨ ਗਿਆ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਕਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ। *inpractise* (ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, *inpractise* ਭਾਈ ਘਨਈਏ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਸੀਂ ਦਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ 'ਚ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੁ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਈ ਘਨਈਏ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸੀ -

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੀ ਗਤਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਜਾਨੈ ॥

ਅੰਗ - ੨੨੩

ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਜਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਹਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਵਿਖਸੇਪ ਹੈ ਪਿਆਰਿਓ, ਇਹਨੂੰ ਵਿਖਸੇਪ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਨਿਹਚਾ ਨਾ ਲਿਆਉਣਾ, ਸੰਸਿਆਂ ਦੀ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਰਹਿਣੀ। ਮਨ ਨੇ ਨਿਸਚੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣਾ। ਸੰਸਿਆਂ ਦੀ ਸੈਲ ਲੱਗੀ ਰਹਿਣੀ, ਮਨ ਨੇ ਨਿਸਚੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣਾ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਜਪਣਾ ਸੁਰੂ ਕਰੋਗੇ, ਫੇਰ ਅੰਦਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋਗੇ। ਉਹਦੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਮਾਨ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਅਰ ਸਾਡੇ ਪੁਚਾਰਕ ਫੇਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉੱਤੇ ਦੀ ਕਰਨਗੇ। ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਨਾ ਪਤੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਫੁਲਟ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਪੱਤੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖੋ। ਉਹਦਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਰੀਕਾ, ਮੁੱਛ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ੍ਹ ਲਓ -

**ਧਾਰਨਾ - ਜਸ ਕਰੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ,
ਪਿਆਰਿਓ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ।**

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹੁ ਸੰਤ ਮੀਤ ॥

ਸਾਵਧਨ ਏਕਾਗਰ ਚੀਤ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੫

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਉਹ ਚਿੱਤ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਇਕਾਗਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸੁਣਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਅਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸੁਣਿਆ-ਬਹੁਤ ਸੁਣਿਆ, ਬੇਅੰਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬੋਨਤੀਆਂ ਕਰੀਆਂ। ਆਹ ਫਿਲਮਾਂ ਤਾਂ ਬੋੜੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਅਸੀਂ 1988 ਕੁ ਤੋਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ, ਬੋੜੀਆਂ-ਬੋੜੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਹੋਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਡੰਗਰ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਐਨੀਆਂ ਦੇ ਡੰਗਰ ਕੱਢੇ ਨੇ, ਮੈਂ ਫਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣੋ। ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ। ਕੋਈ ਬਚਨ ਹੀ ਸੀ, ਕੋਈ ਐਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਤੁੰ। ਉਹਨੂੰ ਉਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਐਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਥੇ ਦਸਦੇ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸਬਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਉੱਥੇ ਦਰੋਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਨਾਉਂ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਚੈਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ। ਜੇ ਤਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਉਸਨੇ ਨਾ ਕੁਛ ਕਰਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਢੱਕ ਕੇ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਤਾਂ। ਉਹ ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਆ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਗਿਆ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚੈਕ ਕਰਕੇ ਉਹਦਾ ਨਾਉਂ ਫੇਰ ਦਸ ਨੰਬਰ ਜਿਹੜਾ ਬਸਤਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦਸ ਨੰਬਰਿਆਂ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਬਚਨ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਉਹਦਾ ਅਸਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸੇ ਹੀ ਬਚਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਤਿਸੰਗ ਸੁਰੂ ਹੋਏ ਨੇ। ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਬਚਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਇਹ ਸੰਗਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ dedicated ਇਹ ਸੰਗਤ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ, ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੋ ਰਸਤਾ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਚੱਲ ਪਏ ਨੇ ਸਾਰੇ। ਸੈਗਜ਼ੀਨ 35-36 ਹਜ਼ਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਛੱਪਦਾ ਹੈ, ਵੱਧ ਜਾਣ ਹੈ ਹੋਰ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਮੈਂ ਇੱਕ ਫੈਕਸ ਦੇਖੀ ਹੈ ਲਾਸ ਏਜੰਲੈਸ ਦੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੁਸੀਂ। ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿ ਐਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਆ ਗਈ ਸੰਸਾਰ 'ਚ। ਐਨਾ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਫਲੀਭੂਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਰ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਫੈਕਸ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਸੀ ਉਹਨੇ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਉਂ ਦਸਦਾ, ਜੇ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਦਸ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਬਹੁਤਿਆਂ 'ਚ ਤਾਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਦਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਬੀਬੀ, ਜਦ ਭਾਰਤ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਇੱਥੋਂ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਸਰਕਾਰ। ਭਾਰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬੀਬੀ! ਕਿਥੇ-ਕਿਥੇ ਗਏ ਤੁਸੀਂ? ਕਹਿੰਦੀ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਗਏ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਸੋਹਣਾ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ, ਫੇਰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਗਏ ਉਹ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕੋਈ ਥਾਉਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ? ਕਹਿੰਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਐਨਾ ਹੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਤਾਕਤ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਮਿਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਪੈਸਲ, ਉਹ ਦੱਸ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਜੋ ਬਚਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ਼ ਨੇ ਤਾਂ ਏਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਰਾਈਫਲ 'ਚੋਂ ਗੋਲੀ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਤੀਰ ਨਿਕਲੇ ਕਮਾਨ ਦੇ ਉਤੋਂ ਉਹਨੇ ਜਖਮੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ -

**ਕਬੀਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਰਮੇ ਬਾਹਿਆ ਬਾਨੁ ਜੁ ਏਕੁ ॥
ਲਾਗਤ ਹੀ ਭੁਇ ਗਿਰਿ ਪਰਿਆ ਪਰਾ ਕਰੇਣੇ ਛੇਕੁ ॥**

ਅੰਗ - ੧੩੨੪

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਦਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਜੋ ਦੂਜੀ ਮੈਲ ਹੈ ਉਹ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਵਿਖੇਪਤਾ ਦੀ ਹੁਣ ਇਹਦਾ ਇੱਲਾਜ ਹੈ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਕਾਗਰਤਾ ਆਉਣੀ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਆਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਪਾਸਨਾ ਦੇ ਨਾਲ। ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਜੁਗਤਾਂ ਦਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਤੂੰ ਚਿੱਤ। ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲੀ ਜੁਗਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਰੀਏ ਧਿਆਨ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦਾ।

ਗੁਰ ਕੀ ਮੁਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤੁ ਮਨ ਮਨ ॥

ਅੰਗ - ੮੯੪

ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਓਹੋ ਜਿਹਾ ਉਹਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਪਤ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਰੋਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਨਾਨਕ! ਤੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਚੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ? ਕਹਿੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਇਹਦੇ 'ਚ ਦੇਹਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕਰਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਿਹਾ ਹੈ ਸਬਦ ਗੁਰੂ, ਸੁਰਤਿ ਧੁਨ ਚੇਲਾ। ਸ਼ਬਦ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਰਾਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਗੋਰਖਨਾਥ! ਨਾਮ ਮਾਰਗ ਹੈ ਇਹ। ਜਿਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ', 'ਨਾਮ ਮਾਰਗ', ਏਸ ਨਾਮ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਉਹਦੀ ਹਉਂ ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਅ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਉਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੱਚ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ -

ਸਚਹੁ ਓਰੈ ਸਭੁ ਕੇ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ ॥

ਅੰਗ - ੬੨

ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਰਤੱਖ realize ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕਰਮ ਯੋਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਵੰਡੇਗਾ। ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁੱਧੀ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਉਪਾਸਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਈਸ਼ਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਆਗਿਆ ਚੱਕਰ। ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਹਿਮੰਡੀ ਹਿਰਦਾ। ਪਿੰਡੀ ਹਿਰਦਾ, ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਹਿਮੰਡੀ ਹਿਰਦਾ।

ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬਹਿਮੰਡੀ ਹਿਰਦਾ ਹੈ cosmic ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਆਗਿਆ ਚੱਕਰ, ਸਹੰਸਚਾਰ ਦਲ, ਇਹਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਧਰਮ ਤੱਤ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਚੇਤਨ ਜੋਤ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਨਾਉਂ ਹੀ ਦੋ ਨੇ ਲੇਕਿਨ ਇੱਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਹੜੀ ਚੇਤਨ ਜੋਤ ਹੈ ਚੇਤਨ ਜੋਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੇਤਨ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਹੈ,

ਨਾਨਕ ਭੇਦ ਨਾ ਭਾਈ।

ਸਮੁਦੁ ਵਿਰੋਲਿ ਸਰੀਰੁ ਹਮ ਦੇਖਿਆ

ਇਕ ਵਸਤੁ ਅਨੁਪ ਦਿਖਾਈ ॥

ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਰੂ ਹੈ ਨਾਨਕ ਭੇਦੁ ਨ ਭਾਈ ॥

ਅੰਗ - ੪੪੨

ਗੁਰੂ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਦੋ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਪੂਰਨ ਸੰਤ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ?

ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨੀ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੋ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਉਹ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤ੍ਰੇਤੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ, ਚੌਦਾਂ ਕਲਾਂ ਸੰਪੰਨ ਅਵਤਾਰ ਸਨ। ਦੁਆਪਰ ਯੁੱਗ ਦੇ ਅੰਦਰ 16 ਕਲਾਂ ਸੰਪੰਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ -

ਅਨਤ ਕਲਾ ਹੋਇ ਠਾਕੁਰੁ ਚੜਿਆ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੮੧

ਤੇ ਆਪ ਠਾਕੁਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸੀ ਕ੍ਰੋਤੁਂ ਬਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਾਸ਼ਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਣੇ ਓਂ। ਚਾਰ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ -

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੰਤ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸੰਤ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ,

ਅਗਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ -

ਧਰਨਾ - ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤ ਜੀ, ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਭਾਈ।

ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤ ॥

ਤਿਸੁ ਜਨ ਆਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਰੀਤਿ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੩

ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਾਤ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਤੇ ਪਰਤੀਤ
ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦਾ -

ਆਏ ਸਚੁ ਜੁਗਾਇ ਸਚੁ ॥

ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ਅੰਗ - ੧

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਸਗਲੇ ਠਾਉ ॥

ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਰਾਖੈ ਤੈਸਾ ਤਿਨ ਨਾਉ ॥

ਆਪੇ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਜੋਗੁ ॥

ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਭੁਨਿ ਹੋਗੁ ॥

ਪਸਰਿਓ ਆਧਿ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ ॥

ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਰੰਗ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੪

ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਚਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਨਹੀਂ
ਸਕਦੇ। ਹੇਠ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਈਏ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਮੰਨਣ ਦੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆ ਨਹੀਂ
ਸਕੀ। ਅਜੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ, ਮੰਨਣ ਦੀ ਤਾਂ
ਅਗਾਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜੇ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ -

ਮੰਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਕਰੀ ਨ ਜਾਇ ॥

ਜੇ ਕੋ ਕਰੈ ਪਿਛੈ ਪਛਤਾਇ ॥

ਕਾਗਦਿ ਕਲਮ ਨ ਲਿਖਣਹਾਰੁ ॥

ਮੰਨੇ ਕਾ ਬਹਿ ਕਰਨਿ ਵੀਚਚਰੁ ॥

ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰਜਨੁ ਹੋਇ ॥

ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੩

ਆਹੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਇਹਨੂੰ ਨਾਮ ਕਹਿੰਦੇ
ਨੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏਗਾ,
ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ
ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ -

ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਨ ਖੁਲਨੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖੁਲੀਜੈ ॥

ਅੰਗ - ੯੫੪

ਉਹ ਖੁਲ੍ਹੇਗਾ, ਜਦ ਉਹ ਮੰਨੇਗਾ। ਮੰਨ ਅਸੀਂ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਸੋ ਪਰਤੀਤ
ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਪਾਸਨਾ ਦੇ ਨਾਲ। ਸਾਧਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਲਗਾਤਾਰ, ਉਪਾਸਨਾ ਹੈਗੀ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੰਤਰੀਵ
ਉਪਾਸਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਬਹਿਰੰਗ ਉਪਾਸਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,
ਬੜੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਉਤੇ, ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ, ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ
ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਨਾ ਵਿਖਸ਼ੇਪ ਦਾ,
ਇਹ ਉਪਾਸਨਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ। ਉਪਾਸਨਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੇਅੰਤ ਸਮਾਂ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।

ਤੀਸਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਆਵਰਨ ਹੈ ਪਰਦਾ

ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਇਹ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਿਆਨ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਥੈ ਕੇ
ਨੇਤਰਾਂ ਦਾ ਅੰਧਾਪਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਗਿਆਨ
ਦਾ ਪੜਦਾ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ -

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੇਰ ਬਿਨਾਸੁ ॥

ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੰਤ ਭੇਟਿਆ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਉਹ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ, ਦੇਖਿਆ ਕੀ।

ਸੋ ਅੰਤਰਿ ਸੋ ਬਾਹਰਿ ਅਨੰਤ ॥

ਘਟਿ ਘਟਿ ਬਿਆਪਿ ਰਹਿਆ ਭਗਵਾਂ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੩

ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਭ ਕੁਝ -

ਸੋਧਤ ਸੋਧਤ ਸੋਧਤ ਸੀਡਿਆ ॥

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੜੁ ਸਭੁ ਬੁਡਿਆ ॥

ਜਬ ਦੇਖਉ ਤਬ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੂਲੁ ॥

ਨਾਨਕ ਸੋ ਸੁਖਮੁ ਸੋਈ ਅਸਥਲੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੧

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਆਹ ਬਚਨ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰੇ
ਨੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੇ ਨੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਦੇ ਕਿ ਮਲ ਹੈ, ਵਿਖਸ਼ੇਪ
ਹੈ, ਆਵਰਨ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਿਸ਼ਕਾਮ
ਕਰਮ ਹੈ, ਉਪਾਸਨਾ ਹੈ ਤੇ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਹੋਣ 'ਤੇ
ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ
ਹੋਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਵੇ, ਗਿਆਨੀ ਬਣ ਜਾਵੇ,
ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਲੋਕ ਵਾਹਵਾ ਵਾਹਵਾ ਕਹਿੰਣ; ਉਹ
ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ
ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ ਕਰਦੀ। ਸੋ
ਇਹਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਭੇਤ ਹੈ ਬੜਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ, ਉਹ ਗੱਲ
ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ। ਐਨੇ over
busy ਹਾਂ ਕਲਜੁਗ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭੂਤਨੀਆਂ ਭੁਲਈਆਂ ਪਈਆਂ
ਨੇ। ਚੱਕਰ ਖਲਾਏ ਪਏ ਨੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੇ। ਕਹਿੰਦਾ ਜੇ ਕੋਈ
ਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਤਿ ਨਹੀਂ ਉਹਦਾ ਮੈਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ, ਜੇ ਕੋਈ
ਤਧ ਕਰੇ, 'ਤਪ ਛੀਜ਼' -

ਜੇ ਕੋ ਸਤੁ ਕਰੇ ਸੋ ਛੀਜੈ ਤਪ ਘਰਿ ਤਪੁ ਨ ਹੋਈ ॥

ਜੇ ਕੋ ਨਾਉ ਲਏ ਬਦਨਾਵੀ ਕਲਿ ਕੇ ਲਖਣ ਏਈ ॥ ਅੰਗ - ੯੦੨

ਉਹ ਐਡੀ force ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵੇਗ ਚੱਲ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਉਤੇ, ਜਿਹੜੁ ਕਲਜੁਗ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ influence 'ਚ ਆਏ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁੱਧ ਸਤਿਸੰਗ ਮਿਲਦਾ
ਹੈ, ਜੇ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਦੀ ਮੈਲ ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ
ਜਾਣ ਦਿੰਦੀ। ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੁਛ, ਸੁਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਸੁਣਨ
ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ,
ਜੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤੌਰੇ 'ਚ ਅਵਸਥਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ -

ਸੁਣਿਐ ਸਿਧ ਪੀਰ ਸੁਰਿ ਨਾਥ ॥

ਸੁਣਿਐ ਧਰਤਿ ਧਵਲ ਆਕਾਸ ॥

ਸੁਣਿਐ ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ॥

ਸੁਣਿਐ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਕਾਲੁ ॥

ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥

ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥

ਅੰਗ - ੨

ਪਰ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਾਟਸਾਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ ਓਂ। ਇਹ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਆਪਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਅੰਤਮ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ -

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥

ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥

ਅੰਗ - ੧

ਸਾਰੇ ਹੀ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਮੋਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਈਨਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਇਹ ਨੇ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਏਕੰਕਾਰ। ਲੇਕਿਨ ਵੱਖਰਾ-ਵੱਖਰਾ ਕਿਉਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਉਮੈ ਤੱਤ -

ਜਿਨਿ ਰਚਿ ਰਚਿਆ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੇ ਨਾਲੇ ਹਉਮੈ ਪਾਈ ॥

ਅੰਗ - ੪੬੬

ਉਹ ਤੱਤ ਬਾਤ ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਉਚਿਆਈਆਂ ਹੋਰ ਨੇ -

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਚਿਆਈਆਂ ਉਤੋਂ 'ਭੁੱਧੀ' ਬੰਦ ਸਾੜ ਛੱਠੀ,

ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਓਥੇ ਦਿਲ ਮਾਰਦਾ ਉਡਾਰੀਆਂ

ਪਯਾਲੇ ਅਣਡਿੱਠੇ ਨਾਲ, ਭੁੱਲ੍ਹ ਲਗ ਜਾਣ ਓਥੇ,

ਰਸ ਤੇ ਸਰੂਰ ਚੜ੍ਹੇ, ਤੂੰਮਾਂ ਆਉਣ ਪਯਾਰੀਆਂ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਨੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ -

'ਗਿਆਨੀ' ਸਾਨੂੰ ਹੋੜਦਾ ਤੇ 'ਵਹਿਮੀ ਫੌਲਾ' ਆਖਦਾ ਏ,

'ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਆਂ ਭੁੱਧੋਂ ਪਾਰ ਤਾਰੀਆਂ'

'ਬੈਠ ਵੇ ਗਿਆਨੀ! ਭੁੱਧੀ ਮੰਡਲੇ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ,

'ਵਲਵਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼' ਸਾਡੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਯਾਰੀਆਂ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਰੂਹ ਸੀ, ਗੁਪਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ -

ਛੁਪੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚਾਹ, ਛੁਪੇ ਟੁਰ ਜਾਣ ਦੀ।

ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਤਰਲੇ ਲੈ ਰਹੀ।

ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਹੀ ਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਐਨੀਆ ਬਲਾਵਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟਾਲ ਸਕੇ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ। ਸੋ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਂਦੀ। ਚੱਲੋ ਤਾਂ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਐਡੀ-ਐਡੀ

ਦੁਰੋਂ ਆ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਓਂ। ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ, ਪਰ ਅਗਾਂਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਔਖੀ ਹੈ, ਹੱਦ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਐਨੀ ਔਖੀ ਜਿੰਨੀ ਰੂਹਾਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਐਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਰੂਹਾਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੌਖੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਮਝਣੀ। ਉਹ ਜੇ ਤੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਤਾਂ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਿੱਤ ਗਿਆ-

ਧਾਰਨਾ - ਲੇਖੇ ਤੇਰੇ ਓਂ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ,

ਹੋਰ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ।

ਨਾਨਕ ਲੇਖੈ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰੁ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ॥

ਅੰਗ - ੪੬੭

ਉਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਂਦੀ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ ਨੇ, ਕਰੋੜਾਂ, ਅਰਬਾਂ ਖਰਬਾਂ ਜਨਮ ਦੀ ਮੈਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਵਿਖਸ਼ੇਪਤਾ ਹੈ, ਮਨ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੱਖ ਜਨਮ ਕਰ ਲਓ ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ। ਜੇ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਹਨ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਚੱਲ, ਤੇਰੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਮਨ।

ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

ਜਿਹਨੇ ਮੰਨ ਲਈ ਉਹਦੀ ਪੂਜਾ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਜਿੰਨੀ ਹੈ, ਸਵਰਗ ਲੋਕ, ਗੰਧਰਭ ਲੋਕ, ਦੇਵ ਗੰਧਰਭ ਲੋਕ, ਪਿੱਤਰ ਲੋਕ, ਸਵਰਗ ਲੋਕ, ਇੰਦਰ ਲੋਕ, ਕਰਮ ਦੇਵ ਲੋਕ, ਪ੍ਰਜਾਪਤ ਲੋਕ, ਅਜਾਨ ਦੇਵ ਲੋਕ। ਬ੍ਰਹਮਲੋਕ, ਸਿਵ ਲੋਕ, ਬੈਕੂਠ ਧਾਮ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਵ ਆਪਣੇ ਆਸਣ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ-

ਧਾਰਨਾ - ਸਿਵ ਜੀ ਖੋਜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੂਰ ॥

ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਪਰਮੇਸੂਰ ॥

ਅੰਗ - ੨੨੩

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਤਿੰਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਲ, ਦੂਜੀ ਵਿਖਸ਼ੇਪ ਤੇ ਤੀਜੀ ਆਵਰਣ; ਇਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨ ਨੂੰ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ 'ਚ ਸਮਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੋਕ-ਠੋਕ ਕੇ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਲਈ। ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਸੁਣ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ! ਨਾਮ ਜਪਣੇ ਦੀ ਜੁਗਤੀ।

ਹੁਣ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਲ ਹੈ, ਜਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਹੈ -

ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪ ਕੈ ਸੰਗ ॥

ਓਹ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗ ॥

ਅੰਗ - ੪

ਸੋ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇ? ਜਪਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ, ਰੰਗ ਲੰਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਮਰਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਦੇ ਨੂੰ। ਨੁਕਸ ਹੈ, ਕਿਥੇ ਨੁਕਸ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਚੁੜਦੀ। ਕਿਉਂ ਇਹ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ -

ਗੁਰਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਲੋਇਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਈਤਹਿ ਉਤਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ ਮੋਹਿਨਾ ॥

ਅੰਗ - ੪੦੨

ਕਿਤੇ ਨੁਕਸ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਰਨਾ - ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭ ਕੋ ਕਹੈ,

ਤਾਂ ਮੈਂ ਏਕ ਬਿਚਾਰਾ।

ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਹਨ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਹੈ ਤਾ ਮਹਿ ਏਕੁ ਬਿਚਾਰੁ ॥

ਸੋਈ ਰਾਮੁ ਸਭੈ ਕਹਹਿ ਸੋਈ ਕਉਤਕਹਾਰ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੨੪

ਮਾਤਾ ਲੋਈ ਕੋਲ ਕਿਹੜਾ ਨਾਮ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕਹਾ ਕੇ ਕੋਝੜ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਰਾਜੇ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਜੜ੍ਹੁਰ ਕੋਈ ਭੇਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭੇਤ ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਹ।

ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕਉ ਦੁਇ ਭਲੇ ਏਕੁ ਸੰਤੁ ਇਕੁ ਰਾਮੁ ॥

ਰਾਮੁ ਜੁ ਦਾਤਾ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਸੰਤੁ ਜਪਾਵੈ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੨੫

ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਭੇਤ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜੋ ਆਪਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਜੁਗਤੀ ਹੈ?, ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਨਿਰੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਤੱਤ ਵਿਚਾਰ ਆਪਾਂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਅਗਲੀ ਸਟੇਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੋਟੇ ਮੌਟੇ ਕੀਰਤਨ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਛੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ, ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਓਂ। ਸੋ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੇ ਜਪਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਅੱਖ ਕੰਮ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ -

ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੁੜਿ ਮੰਗੀ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ

ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥

ਅੰਗ - ੩੦੬

ਸੋ ਉਹਦਾ ਇੱਕ ਪਾਸਾ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਸੈਗਜ਼ੀਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੱਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਸੋਕ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚਿੱਠੀਆਂ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਆਸ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਚਾਨਣਾ ਦਿਸ ਗਿਆ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਹੀ ਚਾਨਣ। ਇਹਦਾ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਘੱਟ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀਗੇ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਕਰਕੇ travel ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਉਤੇ। ਬਣ ਦੱਬ ਲਓ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਥੇ ਆ ਜਾਏਗੀ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ ਉਥੇ ਆ ਜਾਏਗੀ। ਬਾਣੀ ਨੇ ਜਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੀ ਆਹ ਲਿਖੋ, ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਲਿਖੋ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਲੇਖ ਹੈ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ -

ਆਤਮ ਰਸ ਜਿਹ ਜਾਨਹੀ, ਸੋ ਹੈ ਖਾਲਸ ਦੇਵ॥

ਪ੍ਰਭ ਮਹਿ, ਮੇ ਮਹਿ, ਤਾਸ ਮਹਿ, ਰੰਚਕ ਨਾਹਨ ਭੇਵ॥

(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋ')

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਜੋ ਆਖਰੀ ਫਰੋਮ ਹੈ -

ਬਹੁਮੁ ਦੀਸੈ ਬਹੁਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥

ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ ॥

ਅੰਗ - ੮੪੯

ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ। ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਐਸਾ ਨਾ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਦਵੈਤ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੇ 'ਚ ਰਾਗ ਹੋਵੇ, ਅਗਿਆਨ ਹੋਵੇ, ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਹਨੂਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਨੂਰੇ ਵਾਲਾ ਅੱਖਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਏ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋ, ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋ।

ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਬੜੇ ਦੀਵਾਨ ਸੁਣੋ, ਬੜੀ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੀ, ਹੁਣ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਮ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਨਾਮ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਅੰਧਕਾਰ ਢੂਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਬੇਚੈਨੀ ਢੂਰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਲਸੁਗ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਨ੍ਹੇ 18 ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸੋ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਾਲਕੀ, 2013 ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਬੋਲੇ ਫੇਰ ਗੁਰ ਸਤੋਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣੋ, ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਹੋਏਗੀ ਉਹ ਸਰਵਣ

ਅਵਰ ਤਿਆਗੀ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲ..

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ।

ਸਾਨ.....।

ਸਤਿਨਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਧੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜਾ!
ਡੱਡਉਤਿ ਬੈਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ॥

ਅੰਗ - ੨੫੬

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ॥

ਅੰਗ - ੨੮੯

ਧਾਰਨਾ - ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ ਦਰਬਾਰੇ ਸੁਆਮੀ,
ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ ਦਰਬਾਰੇ॥
ਸੁਆਮੀ ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ ਦਰਬਾਰੇ॥
ਕ੍ਰਿਟ ਅਪਰਾਧ ਖੰਡਨ ਕੇ ਦਾਤੇ
ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਉਣੁ ਉਧਾਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥
ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰੇ ਸਰਬ ਅਰਥ ਬੀਚਾਰੇ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਈਐ
ਮਾਇਆ ਰਚਿ ਬੰਧਿ ਹਾਰੇ॥ ੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨਿ ਲਾਗੀ
ਸੁਰਿ ਜਨ ਮਿਲੇ ਪਿਆਰੇ॥
ਨਾਨਕ ਅਨਦ ਕਰੇ ਹਰਿ ਜਪਿ
ਜਪਿ ਸਗਲੇ ਰੋਗ ਨਿਵਾਰੇ॥

ਅੰਗ - ੨੧੫

ਧਾਰਨਾ - ਦਰਗਾਹ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨਾ ਆਈ,
ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨੇਹੁੰ ਲਾ ਲਿਆ॥
ਪਤਿਆ ਹੋਵੈ ਗੁਨਹਗਾਰੁ ਤਾ ਓਮੀ ਸਾਧੁ ਨ ਮਾਰੀਐ॥
ਜੇਹਾ ਘਾਲੇ ਘਾਲਣਾ ਤੇਵੇਹੋ ਨਾਉ ਪਚਾਰੀਐ॥
ਐਸੀ ਕਲਾ ਨ ਖੇਡੀਐ ਜਿਤੁ ਦਰਗਹ ਗਇਆ ਹਾਰੀਐ॥
ਪਤਿਆ ਅਤੇ ਓਮੀਆ ਵੀਚਾਰੁ ਅਗੈ ਵੀਚਾਰੀਐ॥
ਮੁਹਿ ਚਲੈ ਸੁ ਅਗੈ ਮਾਰੀਐ॥

ਅੰਗ - ੪੨੦

ਬਹੁ ਪਰਪੰਚ ਕਰਿ ਪਰ ਧਨੁ ਲਿਆਵੈ॥
ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਪਹਿ ਆਨਿ ਲੁਟਾਵੈ॥ ੧॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਭੂਲੇ ਕਪਣੁ ਨ ਕੀਜੈ॥
ਅੰਤ ਨਿਵੇਰਾ ਤੇਰੇ ਜੀਆ ਪਹਿ ਲੀਜੈ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ਤਨੁ ਛੀਜੈ ਜਰਾ ਜਨਾਵੈ॥
ਤਬ ਤੇਰੀ ਓਕ ਕੋਈ ਪਾਨੀਓ ਨ ਪਾਵੈ॥ ੨॥

ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਕੋਈ ਨਹੀ ਤੇਰਾ॥

ਅੰਗ - ੯੮੯

ਹਿਰਦੈ ਰਾਮੁ ਕੀ ਨ ਜਪਹਿ ਸਵੇਰਾ॥

ਅੰਗ - ੯੮੯

ਐਸੀ ਕਲਾ ਨ ਖੇਡੀਐ ਜਿਤੁ ਦਰਗਹ ਗਇਆ ਹਾਰੀਐ॥

ਅੰਗ - ੯੮੯

ਲੈ ਫਾਹੇ ਰਾਤੀ ਤੁਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਜਾਣੈ ਪ੍ਰਾਣੀ॥

ਤਕਹਿ ਨਾਰਿ ਪਰਾਈਆ ਲੁਕਿ ਅੰਦਰਿ ਠਾਣੀ॥

ਸੰਨੀ ਦੇਣਿ ਵਿਖੰਮ ਬਾਇ ਮਿਨਾ ਮਦੁ ਮਾਣੀ॥

ਕਰਮੀ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਆਪੇ ਪਛਤਾਣੀ॥

ਅਜਰਾਈਲੁ ਫਰੇਸਤਾ ਤਿਲ ਪੀੜੇ ਘਾਣੀ॥

ਅੰਗ - ੩੧੫

ਆਪੀਨੈ ਭੋਗ ਭੋਗ ਕੈ ਹੋਇ ਭਸਮੰਤਿ ਭਉਰੁ ਸਿਧਾਇਆ॥

ਵਡਾ ਹੋਆ ਦੁਨੀਟਾਰੁ ਗਲਿ ਸੰਗਲੁ ਘਤਿ ਚਲਾਇਆ॥

ਅਗੈ ਕਰਣੀ ਕੀਰਤਿ ਵਾਚੀਐ ਬਹਿ ਲੇਖਾ ਕਰਿ ਸਮਝਾਇਆ॥

ਬਾਉ ਨ ਹੋਵੀ ਪਉਦੀਏ ਹੁਣਿ ਸੁਣੀਐ ਕਿਆ ਰੂਆਇਆ॥

ਮਨਿ ਅੰਧੀ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ॥

ਅੰਗ - ੯੯੯

ਧਾਰਨਾ - ਅੰਗੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨਾ ਆਈ,

ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨੇਹੁੰ ਲਾ ਲਿਆ॥

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਗੱਜ ਕੇ ਬੋਲਣਾ ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋਏ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਐਸ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਸਦਾ ਨਹੀਂ

ਰਹਿਣਾ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਾਸਤੇ ਆਪਾਂ ਏਥੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਕੁਛ ਕਰਨ

ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਅੰਗੇ ਜਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ

ਨੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੇ, ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ

ਵਾਰ-ਏ-ਗਾਹ ਖੁਦਾ, ਸੱਚਖੰਡ, ਸਵਰਗ; ਨਰਕ ਵੀ ਨਾਲ ਦੀ

ਨਾਲ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਏਸ ਥਾਂ ਦੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੇਹੁੰ ਪਾ ਕੇ ਐਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਵਾਰਨਿੰਗ ਹੈ ਕਿ 'ਐਸੀ ਕਲਾ ਨ

ਖੇਡੀਐ ਜਿਤੁ ਦਰਗਾਹ ਗਇਆ ਹਾਰੀਐ॥' ਦਰਗਾਹ 'ਚ ਜਾ

ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇ। ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਨੀਆਂ

ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਇਹਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਇਹੀ ਹੈ -

ਏਹ ਮਾਇਆ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਵਿਸਰੈ

ਮੌਹੁ ਉਪਜੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਲਾਇਆ॥

ਅੰਗ - ੯੨੧

ਪੈਸੇ ਟਕੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ

ਮਾਇਆ, ਕੋਠੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ, ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

ਮਾਇਆ ਇੱਕ ਭੂਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ

ਪੁਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੂਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਮੌਹੁ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ ਤੇ ਦਵੈਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੁਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ

ਮੌਹੁ ਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਬਾਜੀ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹਾਰ ਕੇ

ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਜਦ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਬਾਰਿ ਵਿਡਾਨੜੈ ਹੁੰਮਸ ਧੁੰਮਸ ਕੂਕਾ ਪਈਆ ਰਾਹੀ॥

ਅੰਗ - ੫੨੦

ਉਥੇ ਕੋਈ ਬੇਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ -

ਓਥੀ ਹਥੁ ਨ ਅਪੜੈ ਕੂਕ ਨ ਸੁਣੀਐ ਪੁਕਾਰ॥

ਓਥੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੇਲੀ ਹੋਵੈ ਕੀਵ ਲਏ ਅੰਤੀ ਵਾਰ॥

ਅੰਗ - ੧੨੮੧

ਇਹ ਮੌਕਾ ਸਭ ਦੇ ਉਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਲਿਹਾਜ਼ ਕਿਸੇ

ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਚਾਰੇ

ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਜਾਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ

ਕੇ ਓਸ ਥਾਂ ਦੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੩

ਉਹ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਤੇ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦਰੀ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਉਹ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ। ਮਿਲਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ -

ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਸੋਲਿ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਮਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲੈ -

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਜਦੋਂ ਮੰਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਤੋਲਦਾ ਰਹਿ, ਜਪਦਾ ਰਹਿ ਹਰ ਵਕਤ।

ਲਾਇ ਖੇਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਖੇਪ ਜੇ ਲੱਦ ਕੇ ਤੂੰ ਇਕੱਲਾ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪੰਜ ਚੌਰ ਲੁੱਟ ਲੈਣਗੇ -

ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਅੰਦਰਿ ਪੰਚ ਚੋਰ ਵਸਹਿ

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅੰਕਾਰਾ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਲੁਟਹਿ ਮਨੁਖ ਨਹੀਂ ਬੁਝਹਿ

ਕੋਇ ਨ ਸੁਣੈ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ॥

ਅੰਗ - ੬੦੦

ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਤੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੱਠ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਦੌੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ -

ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਬਾਕੀ ਜਿੰਨੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਜੇ ਸੱਚਾਮੁੱਚ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੈਨਦੇ ਹਾਂ, 100% ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵੀ definition (ਪਰਿਭਾਸਾ) ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਹੈ ਭੇਖ ਦੀ, ਐਵੇਂ ਭੇਖ ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਐਵੇਂ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸਿੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਦੀ ਕਿ ਆਹ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਆਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ, ਤੇ ਆਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਲ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹਿਰਸ ਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਣ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਿਣਗੇ, ਦੁੱਧ ਸਾਡੇ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣਗਾ, ਫਸਲਾਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਲੇਸ਼ ਹਟ ਜਾਣੇਗਾ ਵਿਘਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਇੱਕ ਏਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਐਵੇਂ ਧੋਖੇ 'ਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬੰਦਾ। ਚੌਥੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦੀ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪ ਮੰਣਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਣੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਾਵਨਾ ਦੀ, ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਹਰੇਕ ਘਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ। ਭਾਵਨਾ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਦੋ ਕਿਸਮ (catagory) ਦੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨੇ, ਇੱਕ ਸਿਦਕ ਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਦੇ। ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਰਜ

ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਨਾ ਹੋਵੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅਧਸੂਤੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ। ਕੋਈ ਜਾਗ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਗ ਕੇ ਧਾਰਨ ਕਰਾਂਗੇ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ -

ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਓ ਆਪੇ ਹੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨੇ -

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥

ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥

ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥

ਅੰਗ - ੧੨

ਅਵਰ ਕਾਜ ਜਿੰਨੇ ਨੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਉਹਨੂੰ ਬਿਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ। ਜਦੋਂ ਛੱਡ ਦਏਂਗਾ, ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਣੇਗਾ? -

ਧੰਨੀ ਧੰਨੀ ਕਰੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਮੁਖੁ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿ ਦਰਗਾਹ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਫੇਰ ਜਾਚ ਆ ਗਈ ਦਰਗਾਹ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦੀ। ਫੇਰ ਧੰਨੀ ਧੰਨੀ ਹੋਣੇਗੀ, ਇੱਥੇ ਵੀ ਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ -

ਇਹੁ ਵਾਪਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਰੈ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਹਦੇ 'ਚ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸਾਧੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਲੇਕਿਨ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ। ਕ੍ਰੋਧ ਮਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਣ ਮਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਮਾਣ ਦਾ ਮਾਣ, ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਜੀਉਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਹਨੇ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਬਾਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ -

ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਹਉ ਭਾਵੈ ਬੁਰਾ ਕਹਉ

ਹਮ ਤਨੁ ਦੀਓ ਹੈ ਢਾਰਿ ॥

ਅੰਗ - ੫੮੮

ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖਾ ਹੈ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ -

ਇਹੁ ਵਾਪਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਰੈ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ-ਵਿਰਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵਾਪਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮੁਨਾਫਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ -

ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੩

ਕਹਿੰਦੇ, ਸੋ ਵਾਰੀ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਇਸਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ -

ਐਸੀ ਕਲਾ ਨ ਖੇਡੀਐ ਜਿਤੁ ਦਰਗਾਹ ਗਇਆ ਹਾਰੀਐ ॥

ਅੰਗ - ੪੯੯

ਸਾਧੂ ਮਾਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਸ, ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਪਾਸ, ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ, ਜਿਹੜੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੜ ਕੇ ਖੜ ਗਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਰਸਤਾ ਦੱਸਣ ਗਏ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਿਓ। ਇੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਕੋਲ

ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਇਆ 'ਚ ਨਾ ਫਸ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਪੈਸਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਜਦ ਪਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਗਲ 'ਚੋਂ ਲਹਿਣਗੇ। ਫੇਰ ਮਾਇਆ ਕਿਹੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗਏ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਤੇ ਕਾਰਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਮੁਸਲੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਤੇ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਛੁੱਹਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ, ਉਤੇ-ਉਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਦੱਖ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਧੂ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਹੜਿਆਂ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ ਇਹ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਆਓ ਸੰਤ ਜੀ! ਸੈਰ ਕਰੀਏ। ਆਓ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਰ ਲਓ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਲਾਓ ਤੇ ਆਪਾਂ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਆਈਏ। ਦੇਖਦੇ-ਦੇਖਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਚੌਕੜਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਬੜਾ ਸਾਧੂ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਤਕੜਾ ਹੈ ਕਰਨੀ ਵਾਲਾ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਮਾਇਆ 'ਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਆਓ ਸੰਤ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖੇਲ੍ਹ ਦਿਖਾਓ ਨਾ ਕੋਈ? ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਤੂੰ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕਿੱਡੀ ਕੁ ਦੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ ਨਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਪ੍ਰਤਿਆ ਲਈਆਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਤੇਰੀ ਖੇਡ ਦੇਖ ਕੇ, ਤਮਾਸਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਕਹੇਗੀ, ਅਸ-ਅਸ ਕਰ ਉਠੇਗੀ। ਪਰ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹਦਾ ਕੌਂਡੀ ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਉਤੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਮੁੱਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਵਸ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਗਏ, ਜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਨੇ ਸਭ ਜੀਰੋ-ਜੀਰੋ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਏਕਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਉਹਦੀ value (ਕੀਮਤ) ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁੰਚਦੀਆਂ, ਸਵਰਗਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਚੌਦਾਂ ਸਵਰਗ ਨੇ ਹੇਠਲੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਫਲ ਦੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਲੇਕਿਨ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ -

**ਲਖ ਨੇਕੀਆ ਚੰਗਿਆਈਆ ਲਖ ਪੁੰਨਾ ਪਰਵਾਣੁ ॥
ਲਖ ਤਪ ਉਪਰਿ ਤੀਰਥਾਂ ਸਹਜ ਜੋਗ ਬੇਬਾਣੁ ॥
ਲਖ ਸੂਰਤਣ ਸੰਗਰਾਮ ਰਣ ਮਹਿ ਛੁਟਹਿ ਪਰਾਣੁ ॥
ਲਖ ਸੁਰਤੀ ਲਖ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਪੜੀਅਹਿ ਪਾਠ ਪੂਰਾਣੁ ॥**

ਅੰਗ - ੪੯੭

ਸਾਰਾ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਪੰਜ ਸਿਫਰਾਂ ਲਾ ਲਾਓ, ਪੰਜ ਸਿਫਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਏਕਾ ਲਾ ਦਿਓ ਤਾਂ ਲੱਖ

ਬਣ ਗਿਆ ਜੇ ਨਾ ਲਾਓ ਤਾਂ ਜੀਰੋ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਹੈ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਨੇ -

**ਧਰਨਾ - ਨਾਮ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਣਾ ਨਹੀਂ,
ਪਿਆਰਿਆ! ਰਿਧ ਸਿਧ ਸਭ ਮੌਹ ਹੈ।**

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਖਦੁਮ ਜੀ! ਕਿਹੜੀਆਂ ਖੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੈ ਗਏ, ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਿਆ, ਖਾਣਾ ਛੱਡਿਆ, ਪਹਿਨਣਾ ਛੱਡਿਆ। ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਵਾਸਤੇ। ਅਸਲੀ ਤਾਂ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਪਿਆਰਿਆ ਨਾਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਿਧ ਸਿੱਧ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੌਹ ਨੇ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਵਲ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦੀਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਲੋਕ ਬੜੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚੋਂ ਘੜੀ ਕੱਢ ਦੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਦੌੜੀ ਫਿਰੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੋਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਿਸਕੁਟ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿਣਗੇ, ਸੰਤ ਤਾਂ ਜੀ ਬੜੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਸੰਤ ਉਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਵੇ -

**ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨ ਵਿਸਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਮਨਿ ਮੰਤੁ ॥
ਧੰਨੁ ਸਿ ਸੇਈ ਨਾਨਕਾ ਪੂਰਨੁ ਸੇਈ ਸੰਤੁ ॥**

ਅੰਗ - ੩੧੯

ਜਿਹਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਹਰ ਵਕਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਹਨੁਰਾ ਜਿਹਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛਾਉਂਦਾ ਉਹ ਸਾਧੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤਮਾਸੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ ਸਾਰੋਂ। ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਤਮਾਸੇ ਕਰ ਲਏ, ਕਿੰਨੇ-ਕਿੰਨੇ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਖੇਡਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਐਥਲੀਟ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਬੇਅੰਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਣ ਗਏ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ, ਉਹ ਅੱਧੇ ਅਸਮਾਨ ਉਡਿਆ ਹੀ ਫਿਰੇ। ਇੱਕ ਪਤੰਗ ਜਿਹਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰੇ, ਹੇਠਾਂ ਦਰਿਆ ਬੜਾ ਗਹਿਰਾ। ਕਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਵੇ, ਕਦੇ ਉਤੇ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਸਤੀਆਂ, ਪਾਣੀ ਦੋਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਤਕਰੀਬਨ 70-70 ਫੁੱਟ ਲੰਮੀ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਸੀ। ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਪਾਣੀ ਡੋਬਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਹੈ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਰਿੱਧੀ, ਸਿੱਧੀ, ਨਿੱਧੀ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਤਮਾਸੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਲੇਕਿਨ ਮਹਿਮਾ ਬੜੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਔਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਖਾਈ। ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਆਹ ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ, ਆਹ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੌਂਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿਖਾਉਣੀਆਂ ਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਉਲੜ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਭਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ 'ਚ, ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਕੰਮ 'ਚ ਪਏ ਨੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਠਾਰੂਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।

ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਣਵਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਹਿਲੀ। ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਸਣ ਤੋਂ ਹੀ ਹਟ ਜਾਣਾ। ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਮਹਿਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੈਰ ਚੁੱਕੇ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੇ ਮਹਿਮਾ ਸਿੱਧੀ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਸਿਰ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਐਨਾ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮਹਿਮਾ ਵੱਡਾ ਕੱਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ। ਤੀਸਰੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਗਹਿਮਾ, ਭਾਰੀ ਬਣ ਜਾਣਾ। ਚੌਥੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਲਪਾਏਮਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਪੰਜਵੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਛਿਆ ਕਰੇ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਛੇਵੰਂ ਪ੍ਰਾਕਰਮ, ਬੰਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਜੇ ਜਾਣ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੰਨਾਂਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਲਵੇ, ਸਾਧਨ ਕਰ ਲਵੇ, ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਾਧਨ; ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਗੀ ਕਿ ਆਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਫਲਾਣਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹਦਾ ਆਹ ਨਾਉਂ ਹੈ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਐਨੇ ਬੰਦੇ ਨੇ, ਐਨੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸੀਗੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਡੀ 'ਚ ਐਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਐਨੇ ਨਾਲ ਆਏ ਨੇ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸ ਦਏਗੀ, ਇਹਨੂੰ ਪ੍ਰਾਕਰਮ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਈਸ਼ਤਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਖਰਚਾ ਹੈ। ਪੇਰਨਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਕਿ ਜਿੰਨ੍-ਜਿੰਨੇ ਆਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿਓ ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਹੋਰ ਦਿਓ। ਇਹਨੂੰ ਈਸ਼ਤਾ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਹੋਇਆ ਕਰਧੀ ਹੈ ਵਸਤਾ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਆਵੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਇਹ ਅੱਠ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਛੋਟੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਅਨੁਰਮ ਜਿਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਭੁੱਖ ਤ੍ਰੇਹ ਲੱਗਣੀ ਨਾ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਾ ਖਾਣਾ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਭੁੱਖੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ। ਇਹ ਵੀ ਬੜਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਖਾਧਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੀ ਇਹਨੇ ਤਾਂ ਨਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਦੂਰਸ਼ਾਲਾ; ਦੂਰ ਦੀ ਬਾਤ ਸੁਣ ਲੈਣੀ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਕਰੀ ਹੈ ਇੱਥੇ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣਾ ਕਿ ਤੂੰ ਫਲਾਣੇ ਦਿਨ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੂਰ ਦਰਸ਼ਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦੇਖ ਲੈਣਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਾਪੂ ਜੀ (ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾਉਦਪੁਰੀਏ) ਬੈਠੇ ਸੀ, ਬੀਬੀ ਜੀ (ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ) ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲਣਾ। ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆ ਗਿਆ। ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਪਰ ਗਿਆ, ਚੁਬਾਰੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਮਰਾ! ਆਹ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤੇਰੇ ਔਗ੍ਨਾਂ ਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ। ਬੜਾ ਹੋਇਆ ਉਹ, ਬੜਾ ਹੀ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਐਡੀ-ਐਡੀ ਦੁਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਹਨੂੰ ਦੁਰ-ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਮਨੋਵੇਗ। ਮਨੋਵੇਗ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਲੰਡਨ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂ। ਉਥੋਂ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸੌਦਾ ਲਿਆ ਤੇ (Voucher) ਪਰਚੀ ਕਟਾਈ ਤੇ ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਆ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਦਾ ਸੌਦਾ ਦਿਖਾ ਦੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਬਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਂਗੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਲੰਡਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੁਣ ਦੀ ਹੀ ਹੈਰਿਗੀ, ਸਮਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਮਨੋਵੇਗ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਾਮਰੂਪਾ ਕਾਮ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਰ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਭੜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ, ਮਨੁਖ ਦਾ ਧਾਰ ਲਿਆ, ਔਰਤ ਦਾ ਧਾਰ ਲਿਆ, ਦਿੱਸਣਾ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਇਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼। ਦੁਸਰੇ ਦੀ ਕਾਇਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਣਾ। ਜਿਵੇਂ ਭੜ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਐਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੋਗੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਫੇਰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਬਾਤ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਮਛੰਦਰ ਨਾਥ ਲੰਕਾ 'ਚ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਰਾਜਾ ਅਮਰੂ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦਾ ਪਿਤਾ, ਉਹ ਉਹਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਉਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ, ਉਹਦੇ ਪਦਮਨੀ ਰਾਣੀਆਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹਨੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਤਾਂ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਅਪਣਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਰੱਖ ਆਇਆ ਕੰਦਰਾ 'ਚ ਤੇ ਆ ਕੇ ਰਾਜੇ ਅਮਰੂ ਦੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਚੌਂਦਾਂ ਸਾਲ ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਰਾਜੇ ਦੇ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਜ ਭੋਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਏਧਰ ਬਾਲ ਗੁੰਦਾਈ ਤੇ ਗੋਰਖਨਾਥ ਬੈਡੜ ਪਏ ਆਪਸ ਵਿੱਚ। ਬਾਲ-ਗੁੰਦਾਈ ਨੇ ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਗੋਰਖ ਮਰੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਤੂੰ ਉੰਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਜਾਹ ਟੋਲ੍ਹ। ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਅਖੀਰ ਇਹਦੀ ਨਿਗ੍ਰਾ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਦਰਾ 'ਚ ਪਿਆ, ਸੁੱਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਟੋਲ੍ਹਦੇ-ਟੋਲ੍ਹਦੇ ਨੇ ਟੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਅਮਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਚੌਂਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਫਾਸਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਗਿਆ, ਉਹਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਲੰਕਾ 'ਚ ਕਿ ਕੋਈ ਜੋਗੀ, ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਤੇ ਪੈਰ ਨਾ ਚੱਖ ਸਕੇ। ਇਹਨੇ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਿਆ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਿਆ ਤੇ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲ

ਕਰਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।
ਜਿਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ -

ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਗਤਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਜੀਵਤਿਆ ਇਉ ਮਰੀਐ ॥ ਅੰਗ - ੨੪੫

ਸੋ ਇਹਨੂੰ ਪਰ ਕਾਇਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਵੈਛੌਤ ਮਿਠ੍ਹਾ। ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ। ਇੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੁਰ ਕ੍ਰੀਝਾ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ। ਉਥੇ ਅਪੱਫ਼ਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਚ ਗਾਉਣੇ ਕਰਨੇ। ਇੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਕਲਪ ਸਿੱਧੀ, ਸੰਕਲਪ ਕਰ ਲੈਣਾ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੁਤੇਹਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਣੀ।

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿ ਮੈਂ ਜਦ ਬੀ.ਏ. 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਲਾਹੌਰ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਸਾਧੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਕਰਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਈ ਕਾਕਾ ਚੱਲੀਏ ਤੈਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਾਈਏ। ਕਹਿੰਦਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਇੰਮਤਿਹਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਣਗੇ। ਕਹਿੰਦਾ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਕਹਿੰਦਾ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਨੂੰ ਪੈਰ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਏ, ਉਤੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰੋ। ਘਰਾਂ 'ਚ, ਗੁਪਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰਦੇ ਰਹੋ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਾਈ। ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੇਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਤੰਬਾਕੂ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋਈ। ਸੋ ਇਹ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਚੱਲੇ ਜਾਓ, ਥਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਣੀ। ਰਿੱਧੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਨਾਜ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ, ਪੰਜ ਸੌਰ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜੀ ਸੰਗਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਆਈ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਕੱਪੜਾ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਉਹ ਪੰਜ ਸੌਰ ਹੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਦੇਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਧੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਮਾਜ਼ ਹੋਵਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ।

ਧਰਨਾ - ਨਾਮ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਣਾ ਨਹੀਂ,
ਪਿਆਰਿਆ! ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਸਭ ਮੋਹ ਹੈ।
ਮਨਹਠਿ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਓ ਸਭ ਥਕੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ॥
ਮਨਹਠਿ ਭੇਖ ਕਰਿ ਭਰਮਦੇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ॥
ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੋਹੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਵੈ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਜਾਇ ॥
ਨਾਮੁ ਭਰਨੁ ਘਰਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ ਨਾਨਕ ਸਹਜਿ ਸਮਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੫੯੩

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਖਦੂਸ ਜੀ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋ, ਰੇਤੇ ਦੇ ਉਤੇ ਨਠਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਨਠਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਚੁੱਕ ਗਏ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਤ ਤੋਂ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ!

ਆਓ ਤਾਂ ਸਹੀ ਸੈਰ ਕਰੀਏ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹਨੇ ਸਮਝਣਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸ ਕਿ ਕਿੱਡੀ-ਕਿੱਡੀ ਦੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ! ਇੱਕ ਮੁਨਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਹ ਸਾਨੂੰ ਉਹਦੀ ਖਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਬੈਠਾਂਗੇ। ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਮੁਨਾਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਮੁਸਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਓਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੀ ਤੌਰੀ ਗਿਆ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਵੀ ਤੌਰੀ ਗਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਮੁਨਾਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੌਣ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਹ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਓਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਾਠ ਕਰਿਆ। ਇੱਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰੀ। ਅੱਠ ਨੌ ਵੱਜ ਗਏ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ੨੧ ਥਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਦੇ ਉਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਚੋਂ। ਵੀਹ ਵੰਡਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਜਿਹੜਾ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿਓ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੋਇਆ, ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਆਏ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਦਿਸੇ ਨ ਜਾਂਦੇ ਦਿਸੇ। ਜਦੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਭੁੱਬਣ ਲੱਗਿਆ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਭੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭੁੱਬਣ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤੀ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਭੁੱਬਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੜਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਮਨ 'ਚ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਬਚਾ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਬਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਥਾਲ ਘੱਟ ਆਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਸਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿਹਨੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਸਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਰਸਾ ਦੇ ਉਤੇ ਜਿਹੜਾ ਰਾਜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕੌਣ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ। ਲੇਕਿਨ ਗੁਰਮੁਖ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਰੇਕ ਹੀ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਹੈ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਸਾਰੇ। ਫੇਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਾਰਾ ਗਿਰਨ ਲੱਗਿਆ, ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ! ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਤੇਰੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਤੂੰ ਉਹੀ ਥਾਂ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਬਈ ਇਹ ਗਿਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੂਹਰੀ ਹਉਮੈ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਬਚਾਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੁਨਾਰਾ ਗਿਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਨਾ ਉਤਰਿਆ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਖੇ ਭਾਣੇ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸੀ ਵੱਡੇ, ਕਿ ਕੋਈ ਅਵੱਗਿਆ ਹੋ ਗਈ ਆਪਣੇ ਤੋਂ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੌਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਇੱਥੋਂ ਚੱਲੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਏਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ। ਕੋਈ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਉਧਰ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਪੈ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੀਂਹ ਹਟ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਪੈਣ ਤੋਂ। ਫੇਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਗਿਰਦਾ ਹਟਾਇਆ। ਕਿਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਿਰੇਗਾ ਉਥੇ ਫਸਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁਸਲਾ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖਬਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ, ਜਦ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਉਹ। ਸੌ ਕੁ ਗਜ਼। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਓਧਰ ਜਾਵੇ ਨਾ ਓਧਰ। ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪਿਆਰਿਓ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਸ ਗਿਆ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਨਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਆ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੁਸਲਾ ਮੇਰਾ ਛੁੱਬਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਰਨਾ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਹਨੇ ਤੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰ। ਕਹਿੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਮੁਸਲਾ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ, ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਓ ਖੇਲੁ ਕਰਿਏ।

ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਖਦੂਮ! ਖਬਰ ਸੁਣਾ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ਼! ਮੈਂ ਕਾਹਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇਕੀ ਕਰੀ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮੁਸਲਾ ਤੁਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਿਆ, ਜਦ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ 'ਤੇ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਲ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪੰਛੀ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਉਡਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਕਰਿਆ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ਼! ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਛੁੱਬਦਾ ਬਚਾਇਆ, ਮੁਨਾਰਾ ਗਿਰਦਾ ਬਚਾਇਆ, ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਥੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਹਟਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁਆਇਆ। ਨੇਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ।

ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ, ਠੀਕ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਸੀ, ਰਜ਼ਾ ਤੇ ਸੁਕਰ ਦੀ ਬੇਸੁਰੀ 'ਚ ਕਰੇ ਸੀ। ਸੁਰ ਨਾਲ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੂੰ ਰਲਾਈ। ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ ਮੈਂ ਬਚਾਏ -

**ਜੇ ਕੋਊ ਅਪੁਨੀ ਓਟ ਸਮਾਰੈ ॥
ਜੈਸਾ ਬਿਤੁ ਤੈਸਾ ਹੋਇ ਵਰਤੈ ਅਪੁਨਾ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹਾਰੈ ॥**
ਅੰਗ - ੬੯੯

ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਬਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਿੰਨਾਂ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਸਾਰਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਬਚਾਇਆ, ਨੇਕੀ ਤਾਂ ਕਰੀ ਪਰ ਤੂੰ ਜੇ ਇਹਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਅਰਦਾਸ ਤਾਂ ਸੁਣਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਬੋਲਾ ਹੈ ਰੱਬ। ਬੋਲੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਤ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਜਿਹਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਬੋਲਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ -

**ਮੁੱਲਾਂ ਮੁਨਰੇ ਕਿਆ ਚੜੈ, ਸਾਂਈਂ ਨਾ ਬਹਿਰਾ ਹੋਇ।
ਜਿਹ ਕਾਰਨ ਤੂੰ ਬਾਂਗ ਦੇਇ, ਦਿਲ ਹੀ ਭੀਤਰ ਜੋਇ।**

ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਕਿਉਂ ਬਾਂਗਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦੇ ਅੱਲਾਹ-ਹੂ-ਅਕਬਰ। ਉਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਸੁਣੇਗਾ ਰੱਬ, ਰੱਬ ਕੋਈ ਬੋਲਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪ੍ਰੇਮੀਆ! ਜੇ ਤੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ। ਠੀਕ ਹੈ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਿਆ, ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਫਲ ਇੱਥੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਮੁਨਾਰੇ ਨੇ ਵੀ ਗਿਰਨਾ ਸੀ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਰ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਲੂਣ ਐਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ ਉਥੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਰ ਵਲੋਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੂੰ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ। ਸੋ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਖਾਣਾ ਆਇਆ, ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮੁਖ ਅਵਸਥਾ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਅਵਸਥਾ ਜੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਕਰ ਤੇ ਰਜ਼ਾ ਦੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਧਰਨਾ - ਗੁਰਮੁਖ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਪਾਵੈ,
ਸਹਜੇ ਸਚਿ ਸਮਾਵੈ ਜੀ।**

ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਖਦੂਮ ਜੀ! ਗੁਰਮੁਖ ਜੋ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੇ ਸੁਕਰ ਤੇ ਸਬਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ -

ਜੇ ਤੁਧੁ ਕਰਣਾ ਸੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ॥

ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ ॥

ਭਾਣਾ ਮੰਨੇ ਸੋ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥ ੧ ॥

ਗੁਰਮੁਖੁ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ ॥

ਸਹਜੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਸਚੁ ਕਮਾਵੈ ॥

ਭਾਣੇ ਨੋ ਲੋਚੈ ਬਹੁਤੇਰੀ ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ ਆਪਿ ਮਨਾਇਦਾ ॥ ੨ ॥

ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨੇ ਸੁ ਮਿਲੈ ਤੁਧੁ ਆਏ ॥

ਜਿਸੁ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ ਸੋ ਤੁਭਹਿ ਸਮਾਏ ॥

ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਭਾਣਾ ਕਿਸਹਿ ਕਰਾਇਦਾ ॥ ੩ ॥

ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਏ ॥

ਗੁਰਮੁਖੁ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਏ ॥

ਤੁਧੁ ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਈ

ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਣਾ ਦੇਹਿ ਤਿਸੁ ਭਾਇਦਾ ॥ ਅੰਗ - ੧੦੬੩

ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਮਨਮੁਖ ਨੇ ਇਹ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਤੇ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ -

ਮਨਮੁਖੁ ਅੰਧੁ ਕਰੇ ਚਤੁਰਾਈ ॥

ਭਾਣਾ ਨ ਮੰਨੇ ਬਹੁਤੁ ਦੁਖੁ ਪਾਈ ॥

ਭਰਮੇ ਭੂਲਾ ਆਵੈ ਜਾਏ ਘਰੁ ਮਹਲੁ ਨ ਕਬਹੂ ਪਾਇਦਾ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੬੪

ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਧਰਨਾ - ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਜਾਣਿਆ, ਚਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਰਜ਼ਾ ਦੇ।

ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਮਨਮੁਖ ਦਾ ਫਰਕ। ਮਹਾਰਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜਾ

ਤਾਂ ਮਨਮੁਖ ਹੈ -

ਮਨਮੁਖ ਅੰਧੇ ਕਰੋ ਚਤੁਰਾਈ ॥
ਭਾਣਾ ਨ ਮੰਨੋ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਪਾਈ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੬੪

ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ -

ਚਲਣੁ ਹੁਕਮੁ ਰਜਾਇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਣਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੨/੧੯

ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਕੋਲ, ਇੱਕ ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਐਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਲੱਛਣ ਜਿਹੜੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਕਰਾਓ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਨੇ ਭਾਈ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦਾ, ਪਰ ਤੇਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਜੇ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਚਲਿਆ ਜਾਹ, ਉਥੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ, ਗੁਜਰਾਤ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਥੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਇੱਕ ਤਪੜ ਸਿਉਂ ਰਹੇ ਸੀ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਅਮੀਰੀ ਸੀ, ਕਾਲੀਨ ਵਿੱਛੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਹਵੇਲੀ ਸੀ ਤੇ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਕੜਾਹੀਆਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸੀ ਤੇ ਏਧਰ ਇਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੱਪੜ ਸਿਉਂ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਇੱਕ ਅਰਥੀ ਪਈ ਹੈ, ਸੀੜੀ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੂਲਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬਰਤਨ ਪਿਆ ਹੈ ਕੋਰਾ। ਦੁਚਿੱਤੀ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਦੁਸਰੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਹ 'ਚ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਤੇ ਬੜੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਥਾਂ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਮਾਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਪਾਣੀ ਵਾਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਭੈਣਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ, ਸੋ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨੇ ਲੋਕਿਨ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਸਵਾਰੀ 'ਚੋਂ ਉਤਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਲੇ ਰਥ ਨੂੰ ਝੰਮਣ ਚੁੱਕਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮਿਰਤਕ ਸਰੀਰ ਹਥਾਂ 'ਚ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਗਮੀਆਂ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਤੇ ਮੰਗਲਮਈ ਵਸਤਰ ਜਿਹੜੇ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਸੋਕਮਈ ਵਸਤਰਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਤੱਪੜ ਸਿਉਂਤਾ ਸੀ, ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਤੱਪੜ ਸੀ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਹਰ ਦਰੀ ਸੀ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਸਾਰੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਤੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਭਾਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਓ ਤੇ ਮਿਰਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਲੈ ਚੱਲੋ। ਅਰਥੀ ਕੱਢ ਲਿਆਏ, ਕਿਤੋਂ ਲਿਆਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਢ, ਪੂਲਾ ਵੀ ਕੱਢ ਲਿਆਏ ਤੇ ਉਹ ਬਰਤਨ ਵੀ ਕੱਢ ਲਿਆਏ। ਕਫਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਾਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ ਤੇ ਸਮਸ਼ਨ ਭੂਮੀ ਜਾ ਕੇ ਲਾਂਬੂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਆ ਕੇ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਬਹੁਤ ਗਮਗੀਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਤਚੀਤ ਚੱਲੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ! ਮੈਨੂੰ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਰਤਕ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਭਾਈ ਪਤਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਉਮਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਗੀ? ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਵੀ ਭਾਈ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਰਿਹਾ ਅੱਜ ਤਾਈ। ਕੀ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਣੀ ਹੈ, ਜੇ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰ ਤੋਂ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਭੋਰਾ ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਲੜਕੀ ਕਿਉਂ ਵਿਆਹੀ ਤੁਸੀਂ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਵਿਆਹ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ ਇੱਹਨੇ। ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀਗਾ, ਇਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਟ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ -

ਲੇਖੁ ਨ ਮਿਟਈ ਹੇ ਸਖੀ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥

ਅੰਗ - ੯੩੭

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਲਵੇ ਵੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮਿਟਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮਿਟਦਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਰਤਦੇ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈਗਾ -

ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨਹਿ ਓਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰੰਗ ਰਾਤੇ ॥

ਅੰਗ - ੨੪੮

ਉਹ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ, ਕਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਸ ਕਿਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਬੀਬੀ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਏਗਾ।

ਕਹਿੰਦੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਓ।

ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਿਤਾ ਜੀ। ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣੇ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਰੰਜ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੀ, ਨਹੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਤੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦੀ, ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਕਿਉਂ?

ਕਹਿੰਦੀ, ਮੈਂ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਆਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਫਰ ਹੈ ਮੈਂ ਕੱਟ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀਆਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੇ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਿਤਾ ਜੀ! ਗੈਬ ਦੇ ਭੇਤ ਥੁੱਲ੍ਹਣੇ ਨਹੀਂ

ਚਾਹੀਦੇ। ਚਲੋ ਤੁਸੀਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਜ਼ੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ 'ਚ ਤੇ ਮੈਂ ਐਨਾ ਤਪ ਕਰਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਹੋ ਕੇ ਨੇਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਇੱਕ ਦਮ ਥੱਲੇ ਗਿਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਲਾਲ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚ ਐਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੈਂ ਸਰਤ ਇਹ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰ ਨੀਵੇਂ ਪੈਣਗੇ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਵਾਂਗੀ। ਸਵੰਧਰ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਐਸਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਹਦਾ ਜਲਾਲ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਐਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰੀ, ਉਥੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ੨੨ ਸਾਲ ਦਾ ਤਪ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਐਨਾ ਜਲਾਲ ਉਹਦਾ ਤੇਜ਼ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਹੋਈ, ਉਹਨੇ ਦੇਖਿਆ ਮੇਰੇ ਵਲ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨੇਤਰ ਇੱਕ ਦਮ ਥੱਲੇ ਹੋ ਗਏ, ਖੱਪਰ ਗਿਰ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੰਜੋਗ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ ਵਿਆਹ।

ਕਹਿੰਦੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਪਤੀ ਧਾਰ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰਾਂਗੀ।

ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਲੰਘਦੇ ਰਹੇ, ਕਦੇ ਨਾ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕੀ ਹੈਂ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਏਸ ਜਨਮ 'ਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ, ਅਗਲਾ ਜਨਮ ਆਏਗਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਮੈਂ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਵਾਂਗਾ, ਸੰਜੋਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸੋ ਇਹ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ। ਏਸ ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਲਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਭਾਈ ਕਿਖਾਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀਗਾ, ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਟ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

**ਰਜਾ ਜਨਮੇਜਾ ਦੇ ਮਤੀ ਬਰਜਿ ਬਿਆਮਿ ਪੜਾਇਆ ॥
ਤਿਨਿ ਕਰਿ ਜਗ ਅਠਾਰਹ ਘਾਏ ਕਿਰਤੁ ਨ ਚਲੈ ਚਲਾਇਆ ॥**
ਅੰਗ - ੧੩੪੪

ਜੋ ਕਿਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਮੱਥੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਟਣ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣਾ, ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਪੰਥ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਨੇ, ਚਲਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨੇ।

ਚਲਣੁ ਹੁਕਮੁ ਰਜਾਇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਣਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੰਥਿ ਚਲਾਇ ਚਲਣੁ ਭਾਣਿਆ।

ਸਿਦਕ ਸਥੁਰੀ ਪਾਇ ਕਰਿ ਸੁਕਰਾਣਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੨/੧੬

ਸਿਦਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸਬਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਨਾਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੈਂ ਛੈਣੇ ਵਜਾ ਦੇਵਾਂ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਮਤੀ ਦਾਸ! ਇਹ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਾਂ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ, ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਆਪ ਦਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਹਦਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹਦੇ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਏਗੀ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਤਾਂ ਭੰਡਾਰ ਹੋ, ਸਮੁੰਦਰ ਓਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਬਰ ਵਿੱਚ ਆਓ। ਸਿਦਕ ਵਿੱਚ ਆਓ! -

ਸਿਦਕ ਸਥੁਰੀ ਪਾਇ ਕਰਿ ਸੁਕਰਾਣਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਣਿਆ।

ਵਰਤਣ ਬਾਲ ਸੁਭਾਇ ਆਦਿ ਵਖਾਣਿਆ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ਸਚੁ ਸੁਹਾਣਿਆ।

ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਕਰਾਇ ਸਬਦਿ ਸਿਵਾਣਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਆਪੁ ਪਛਾਣਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ, ੨੨/੧੬

ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ ॥

ਗਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਣੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੧੨੯

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਖਦੂਸ ਜੀ! ਤੇਰਾ ਜੋ ਬਲ ਹਾਰਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਰਿਆ, ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਉਂ ਸੀ। ਤੈਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖਤਾਈ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਵੀਹ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੀ ਸਾਧਸੱਗਤ ਜੀ! ਕਮਾਲ ਹੈ ਉਸ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਅਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜੋ ਰਹਰੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਭੇਖ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਗਿਆ। ਨਾ ਉਹਦੇ ਵਰਤ ਵਰਤਾਵੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਗੇ, ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਖੇਤੀਆਂ ਵਣਜ ਵਪਾਰ, ਨੌਕਰੀਆਂ-ਚਾਕਰੀਆਂ, ਲੇਕਿਨ detached (ਨਿਰਲੇਪ) ਰਹਿਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਗੁਰਮੁਖ ਗਰਬ ਨਿਵਾਰ ਕੇ,

ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ।

ਗਰ ਸਿਖਾ ਸਾਬਾਸ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿਆ।

ਗਰ ਸਿਖਾ ਰਹਰਾਸਿ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨਾਉ ਚਿਤਾਰਿਆ।

ਮਾਇਆ ਵਿਚਿ ਉਦਾਸੁ ਗਰਬੁ ਨਿਵਾਰਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ਸੇਵ ਸੁਚਾਰਿਆ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੨/੧੯

ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਹੰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਪਮਾਨ ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਹੈ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਹਿਣ ਵਾਸਤੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਹਾਂ। ਜੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਦੇ ਥਾਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਓ, ਫੇਰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਏ।

ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਬਾਸ਼ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਸਵਾਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਚਾਹੇ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ। ਮਾਇਆ 'ਚ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਵਰਤਨਿ ਆਸ ਨਿਰਾਸ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿਆ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਹੀਜਿ ਨਿਵਾਸੁ ਮਨ ਹਨ ਮਾਰਿਆ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਿਆ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੨/੧੯

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਬਚਨ ਸੁਣੇ, ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਕਹੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਸਲਿੰ ਤਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਹਿਣ ਲੰਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਸ ਗਿਆ, ਨਾ ਓਧਰ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਓਧਰ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਥਾਂ ਹੈ ਰੱਬ ਦਾ ਰਾਹ, ਇਹ ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੋਰ ਹੈ, ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਨਿਮਰਤਾ 'ਚ ਆ, ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹਨ -

ਸਭ ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਾਖੀ ਮੇਰੀ ॥

ਅੰਗ - ੨੫੦

ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਤੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ -

ਧਰਨਾ - ਹੁਣ ਰੱਖ ਲਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀ,
ਮੈਂ ਸਾਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ।

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਿਛੁ ਕਰਮੁ ਨ ਜਾਣਾ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ॥

ਸਭ ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਾਖੀ ਮੇਰੀ ॥

ਅੰਗ - ੨੫੦

ਦਿਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ, ਮੁਸਲਿੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਆ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਨਿਕਲੇ -

ਧਰਨਾ - ਕਰੰਗੀ ਲੱਗਾ ਹੰਸ, ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਨੂੰ।
ਸਉ ਓਲਾਮੇ ਇਨ੍ਹੇ ਕੇ ਰਾਤੀ ਮਿਲਨਿ ਸਹੰਸ ॥

ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਣੁ ਛਡਿ ਕੈ ਕਰੰਗੀ ਲੱਗਾ ਹੰਸੁ ॥

ਛਿਟ ਇਵੇਹਾ ਜੀਵਿਆ ਜਿਤੁ ਖਾਇ ਵਧਾਇਆ ਪੇਟ ॥

ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਣੁ ਸਭੋ ਦੁਸਮਨੁ ਹੇਤੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੦

ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਆ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ

ਇਹ ਬਚਨ ਇਹਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਹੈਂ! ਕਰੰਗਾਂ ਰੋੜੀ 'ਚ ਤਾਂ ਹੰਸ ਕਦੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਨ ਕੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ, ਹੁਣ ਮੰਨ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਆਪ ਦੀ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੰਗਿਆ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਤੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀਆ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਤੂੰ ਮਨ ਜੋੜਿਆ ਸੀ, ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੂੰ ਹਉਂ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਹਉਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕਰਿਆ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਥਕਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਅੱਕਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਉਹ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਵੜਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਉਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਦਾ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਾਣ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਮਾਣ ਹਾਨੀ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਉਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਲ ਹਾਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਮ, ਬਾਕੀ ਦੁਸਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਤਾਂ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਤੂੰ ਨੈੜੇ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਬਲ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਲਾਇਆ। ਤੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕੇਂ ਤੇ ਹਉਮੈ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਛਲ ਲਿਆ। ਹੁਕਮ ਰਜਾ ਉਤੇ ਤੂੰ ਬੇਸੁਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ। ਚੰਗਾ ਨਉਂ ਵੀ ਉਹਨੇ ਰਖਾ ਲਿਆ, ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਰਨਾ - ਜਸਕੀਰਤ ਜਗ ਲੈ ਲਈ ਜੀ,

ਚੰਗਾ ਨਾਉਂ ਰਖਾ ਕੇ ਆਪਣਾ।

ਜੇ ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਆਰਜਾ ਹੋਰ ਦਸੂਣੀ ਹੋਇ ॥

ਨਵਾ ਖੰਡਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਨਾਲਿ ਚਲੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਚੰਗਾ ਨਾਉਂ ਰਖਾਇਏ ਕੈ ਜਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਲੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੨

ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਲਏ, ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਮੁਲਕਾਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਆਹ ਗੱਲ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਰੱਬ ਦੀ ਨਦਰਿ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਨਿਗ੍ਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕੁਛ ਕਰੀ ਜਾਹ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ -

ਧਰਨਾ - ਕਿਸੇ ਬਤ ਨਾ ਪੁੱਛਣੀ ਜੀ,
ਜੇ ਨਾ ਨਦਰਿ ਸਾਂਈਂ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਠੀਕ ਹੈ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਨੇਕੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰਿਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਕਢਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੁੱਤ ਲਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਾਣ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਉਪਾਧੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ -

**ਚੰਗਾ ਨਾਉ ਰਖਾਇ ਕੈ ਜਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਲੇਇ ॥
ਜੇ ਤਿਸੁ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ ਤ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੇ ॥ ਅੰਗ - ੨**

ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨਦਰ ਦੀ ਹੈ -

**ਕੀਟਾ ਅੰਦਰਿ ਕੀਟੁ ਕਰਿ ਦੋਸੀ ਦੋਸੁ ਧਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਨਿਰਗੁਣਿ ਗੁਣੁ ਕਰੇ ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ ਦੇ ॥
ਤੇਹਾ ਕੋਇ ਨ ਸੁਝਈ ਜਿ ਤਿਸੁ ਗੁਣੁ ਕੋਇ ਕਰੇ ॥ ਅੰਗ - ੨**

ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਆਹ ਬਚਨ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੀਰ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਖਦੂਮ ਜੀ ਧੰਨ ਹੋ ਤੁਸੀਂ, ਐਨੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਤੁਸੀਂ ਤੱਕ ਕਰ ਲਏ ਨੇ ਤੇ ਅੱਜ ਸੱਚੀਆਂ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਇਹ ਗਲਤੀਆਂ ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ? ਏਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤਤਾ ਦੇ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਇੱਥੇ ਰੋਜ਼ ਧੋਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-

**ਕਾਲੁ ਬਿਆਲੁ ਜਿਉ ਪਰਿਓ ਡੋਲੈ ਮੁਖੁ ਪਸਾਰੇ ਮੀਤ ॥ ੧ ॥
ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਛਨਿ ਤੋਹਿ ਗ੍ਰਾਸਿ ਹੈ ਸਮਝਿ ਰਾਖਉ ਚੀਤਿ ॥
ਅੰਗ - ੯੩੧**

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਕਾਲ ਦਾ ਝਪਟਾ ਪੈ ਜਾਏ। ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੋਗ ਚੁਗਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

**ਫਰੀਦਾ ਦਰੀਆਵੈ ਕੰਨੈ ਬਗਲਾ ਬੈਠਾ ਕੇਲ ਕਰੇ ॥
ਕੇਲ ਕਰੇਦੇ ਹੰਚ ਨੇ ਅਚਿੰਤੇ ਬਾਜ ਪਏ ॥
ਬਾਜ ਪਏ ਤਿਸੁ ਰਬ ਦੇ ਕੇਲਾਂ ਵਿਸਰੀਆਂ ॥
ਜੋ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਨ ਚੇਤੇ ਸਨਿ ਸੌ ਗਲੀ ਰਬ ਕੀਆਂ ॥**

ਅੰਗ - ੧੩੯੩

ਜਿਹੜੀਆਂ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਚੱਲਣ ਦੀ ਇੱਥੇ ਧੋਖ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਐਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਤਿਆਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਗਏ, ਅੱਜ ਚੱਲੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਚੱਲੇ, ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਵਕਤ, ਗਫਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

**ਧਰਨਾ - ਨਿਤ ਚਲਣੇ ਦੀ ਧੋਖ,
ਕਾਹਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਸੱਚੀ ਜਾਣ ਲਈ।**

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਆਵਣ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਧੂ ਮਹਾਤਮਾ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਡੇਰੇ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਕਾਮ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤਕੀਏ ਕਰ ਕਰ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੁਸਰਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੱਲਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ -

**ਮੁਕਾਮੁ ਕਰਿ ਘਰਿ ਬੈਸਣਾ ਨਿਤ ਚਲਣੈ ਕੀ ਧੋਖ ॥
ਮੁਕਾਮੁ ਤਾ ਪਰੁ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਰਹੈ ਨਿਹਚਲੁ ਲੋਕ ॥**

ਅੰਗ - ੯੪

ਉਥੇ ਮੁਕਾਮ ਬਣਾਓ, ਜਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਰਹਿਣਾ ਬਸਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਹਦਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਧੋਖ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਧੋਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਚੱਲੇ ਕਿ ਹੁਣ ਚੱਲੋ। ਸੋ ਇਹ ਗੱਲ ਮਨ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ। ਨਾਮ ਦਾ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਨੇ -

**ਧਰਨਾ - ਨਾਮ ਜਪ ਲੈ ਹਰੀ ਦਾ ਭੁੱਲ ਜਾਈਂ ਨਾ,
ਸਿਦਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੰਦਿਆ।**

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿਖਾਉਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਚਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਸ ਕੀਰਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਲੋਕ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਜਾਨਣ ਕਿ ਵੱਡਾ ਪੀਰ ਹੈ, ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਆਵੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਵਾਂ, ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਉਤੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੂੰ ਮੁਕਾਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ। ਏਥੋਂ ਤਾਂ ਚਲਣਾ ਹੀ ਚਲਣਾ ਹੈ -

ਦੁਨੀਆ ਕੈਸੀ ਮੁਕਾਮੇ ॥

ਕਰਿ ਸਿਦਕ ਕਰਣੀ ਖਰਚੁ ਬਾਧੁ ਲਾਗਿ ਰਹੁ ਨਾਮੇ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਸਿਦਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਪਰੀਪੂਰਨ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

ਨਾਵੈ ਅੰਦਰਿ ਹਉ ਵਸਾਂ ਨਾਉ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥

ਅੰਗ - ੫੪

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਮ ਅੱਲਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅੱਖਰਾਂ 'ਚਾ ਪਛਾਣ ਲਓ, ਜਿਹਨੂੰ ਇਹ ਨਿਹਚਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਹਦਾ ਮਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਤੇਗਾ, ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਖਰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਸਦਾ ਉਹਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਝਰਨਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨਾਮ ਐਵੇਂ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਲਵਾਂਗੇ ਉਹਦਾ ਸਪਰਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਗੀ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

ਦੁਨੀਆ ਕੈਸੀ ਮੁਕਾਮੇ ॥

ਕਰਿ ਸਿਦਕ ਕਰਣੀ ਖਰਚੁ ਬਾਧੁ ਲਾਗਿ ਰਹੁ ਨਾਮੇ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਕਰਣੀ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ 'ਚ ਦਇਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਧੀਰਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਿਮਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਤਿ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮਚਰੀਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਹਿੰਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਤਿ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਗੁਣ ਨੋਂ। ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀਆਂ

ਦਾ ਖਰਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈ ਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਤੂੰ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿਗਾ। ਹਰ ਵਕਤ ਤੇਰੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਰਾਮ-ਰਾਮ, ਅੱਲਾਹ-ਅੱਲਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਪੀਰ ਜੀ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਠੀਕ ਹੈ, ਖੇਡਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਏਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਏ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਧਰਨਾ - ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰ ਗਏ,
ਤੂੰ ਵੀ ਏਥੋਂ ਤੁਰ ਜਾਵਣਾ।

ਏਕ ਸ਼ਿਵ ਭਾਏ ਏਕ ਗਏ, ਏਕ ਫੇਰ ਭਾਏ,
ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਹੈਂ॥
ਬੁਹਾਮਾ ਅਰੁ ਬਿਸ਼ਨ ਕੇਤੇ ਬੇਦ ਔ ਪੁਰਾਨ ਕੇਤੇ,
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਹੁਨ ਕੈ ਹੁਇ ਹੁਇ ਬਿਤਾਏ ਹੈਂ॥
ਮੌਨੀ ਮਦਾਰ ਕੇਤੇ ਅਸੁਨੀ ਕੁਮਾਰ ਕੇਤੇ
ਅੰਸਾ ਅਵਤਾਰ ਕੇਤੇ ਕਾਲ ਬਸ ਭਾਏ ਹੈਂ॥
ਪੀਰ ਔ ਪਿਕਾਂਬਰ ਕੇਤੇ ਗਨੇ ਨ ਪਰਤ ਏਤੇ
ਭੂਮ ਹੀ ਤੇ ਹੋਇਕੈ ਫੇਰੇ ਭੂਮ ਹੀ ਮਿਲਾਏ ਹੈਂ॥

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਜੋਗੀ ਤ ਆਸਣੁ ਕਰਿ ਬਹੈ ਮੁਲਾ ਬਹੈ ਮੁਕਾਮੀ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਲੇਕਿਨ ਸੰਸਾਰੀ ਬੰਦੇ, ਜੋਗੀ ਵੀ ਆਸਣ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਲਾਂ ਮੁਕਾਮ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਪੰਡਿਤ ਵਖਾਣਹਿ ਪੋਥੀਆ ਸਿਧ ਬਹਹਿ ਦੇਵ ਸਥਾਨਿ ॥ ੨ ॥
ਸੁਰ ਸਿਧ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਮੁਨਿ ਜਨ ਸੇਖ ਪੀਰ ਸਲਾਰ ॥
ਦਰਿ ਕੂਚ ਕੂਚਾ ਕਰਿ ਗਏ ਅਵਰੇ ਭਿ ਚਲਣਹਾਰ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਉਹ ਵੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੂਚ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਤੁਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ -

ਸੁਲਤਾਨ ਖਾਨ ਮਲੂਕ ਉਮਰੇ ਗਏ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੂਚੁ ॥
ਘੜੀ ਮੁਹਤਿ ਕਿ ਚਲਣਾ ਦਿਲ ਸਮਤੁ ਤੂੰ ਭਿ ਪਹੁਚੁ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਦਿਲਾ ਸਮਝ ਲੈ, ਤੂੰ ਵੀ ਚਲਣਾ ਹੈ -

ਸਬਦਾਹ ਮਾਹਿ ਵਖਾਣੀਐ ਵਿਰਲਾ ਤ ਬੂਝੈ ਕੋਇ ॥
ਨਨਕੁ ਵਖਾਣੈ ਬੇਨਤੀ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਪਛਾਣ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਪੰਜ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੇ। ਚਿੱਤ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ - ਇੱਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਬਿਰਤੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੁਠ ਜਾਨਣਾ, ਝੁਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਜਾਨਣਾ, ਜਿੰਨਾਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਗਿਆਨ ਦੇਈ ਜਾਓ। ਜਿੰਨਾਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਮਝਾਈ ਜਾਓ, ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ

ਬੰਦਾ। ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਪੀ ਐਚ.ਡੀ ਕਰ ਲਈ, ਮੈਂ ਫਲਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਧਿਮਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਆਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਬਿਰਤੀ ਸਮਝਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਦੁਸਰੀ ਵਿਕਲਪ ਬਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਕਲਪ ਬਿਰਤੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸਮਝਣਾ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗੱਲ ਕਰਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਜਿਹੜੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੋਲ ਰਹੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿ ਨਾ ਜਾਣਣਾ। ਅਪਣੀ ਹੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਰੱਖਣੀ। ਸੋ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਬਿਰਤੀਆਂ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਤਿ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰੀ ਆਉਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਧਰਨਾ - ਆਦਿ ਸਚੁ ਤੇ ਜੁਗਾਦਿ ਸੱਚਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਦੁਨੀਆਂ ਸਭ ਆਵਣ ਜਾਵਣੀ।
ਅਲਾਹੁ ਅਲਖੁ ਅਗੰਮੁ ਕਾਦਰੁ ਕਰਣਹਾਰੁ ਕਰੀਮੁ ॥
ਸਭ ਦੁਨੀ ਆਵਣ ਜਾਵਣੀ ਮੁਕਾਮੁ ਏਕੁ ਰਹੀਮੁ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਕਹਿੰਦੇ ਪੀਰ ਜੀ! ਇੱਕੋ ਮੁਕਾਮ ਹੈ ਸੱਚ ਦਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਉਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ -

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥

ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥

ਅੰਗ - ੧

ਮੁਕਾਮੁ ਤਿਸ ਨੇ ਆਖੀਐ ਜਿਸੁ ਸਿਸਿ ਨ ਹੋਵੀ ਲੇਖੁ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਕਹਿੰਦੇ, ਮੁਕਾਮ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਲੇਖ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ -

ਅਸਮਾਨੁ ਧਰਤੀ ਚਲਸੀ ਮੁਕਾਮੁ ਓਹੀ ਏਕੁ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਅਸਮਾਨ ਨੇ, ਧਰਤੀ ਨੇ, ਚੰਦ ਨੇ, ਸੁਰਜ ਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਤੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇਖਦਾ ਹੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਸਾਰੇ ਐਨਰਜੀ 'ਚ ਬਦਲ ਕੇ ਸਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਣਗੇ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਮੁਕਾਮ ਤਾਂ ਓਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੋਇਆ -

ਦਿਨ ਰਵਿ ਚਲੈ ਨਿਸਿ ਸਸਿ ਚਲੈ ਤਾਰਿਕਾ ਲਖ ਪਲੋਇ ॥

ਮੁਕਾਮੁ ਓਹੀ ਏਕੁ ਹੈ ਨਾਨਕਾ ਸਚੁ ਬੁਗੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੯੪

ਕਹਿੰਦੇ ਤਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਦਿਨ ਵੀ ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਰਾਤ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ।

ਸਮਝ ਆ ਗਈ, ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ 'ਚੋਂ ਛਿੱਥਾ ਧੇ ਗਿਆ ਪੀਰ। ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਮਨਾਂ! ਐਵੇਂ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਤਾਂ ਲੇਖੇ ਹੀ ਨਾ ਪਈਆਂ। ਸੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਹੈ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਕਿੱਡੀ ਭੁੱਲ 'ਚ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ! ਹੁਣ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਹੁਣ ਸੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਰਸਤਾ ਵੀ ਦਸ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਭਰਮ ਪਏ ਹੋਏ ਨੋਂ।

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 37 'ਤੇ)

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ 9 ਦਸੰਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 'ਸੁਕਰਾਨਾ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਸਮਾਗਮ' ਅਦੁੱਤੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ

ਇੰਜ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ)

ਦਰਗਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਤਪੋਤ, ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ ਤੇ ਵਿਚਰਦਿਆਂ, ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਤੱਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਮਾਇਆ, ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਨਾਮ-ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਲ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਆਪ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਪੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੀ ਬਚਨ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰਹੱਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚਾ ਕੋਈ ਆਮ ਨਹੀਂ, ਪੂਰਬਲੀ ਕਮਾਈ ਬਹੁਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਿਸ਼।

ਅਨਹਦ-ਸਥਦ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਗੁਰਿਸਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਂਦਿਆਂ, ਸੰਸਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਵੀ ਅੰਦਰੋਂ ਸਦਾ 'ਨਾਮ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਗੁਰਿਸਤੀ -

ਸੋ ਗਿਰਹੀ ਜੋ ਨਿਗੁਹੁ ਕਰੇ ॥ ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਭੀਖਿਆ ਕਰੇ ॥ ਪੁਨ ਦਾਨ ਕਾ ਕਰੇ ਸਰੀਰੁ ॥ ਸੋ ਗਿਰਹੀ ਗੰਗਾ ਕਾ ਨੀਰੁ ॥ ਅੰਗ - ੯੪੨ ਦੀ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਮਿਸਾਲ ਬਣੇ ਰਹੇ।

ਕਿਸੇ 'ਪੂਰੇ' ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਧ ਸਦਾ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਤਲਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਮਹਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ। ਪੂਰਬਲੇ ਸੰਜੋਗਾਂ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮੇਲ ਰਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ 'ਤੇਰਾ ਇੱਕ ਹੀ ਕਦਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰੇਟ ਲੈ।' ਉਸ

ਕਦਮ ਨੂੰ ਪੁਟਦਿਆਂ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਨੂਰੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਚੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਤਿ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਰਬਲੇ ਸੰਜੋਗਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਤਾਂ ਅਧਿਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੇ। ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅੰਭੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਦੀਵਾ ਅੱਗੇ ਜਗਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਕਦਮ-ਕਦਮ ਦੀ ਪਰਖ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁੰਝੁੰਝੇ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਢੜਾ ਕੇ ਆਪ ਸੱਚੰਡ ਪਿਆਨਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਜ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 1986 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਟੈਂਲ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ (ਬੀਜੀ) ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੋਟਾ! ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ ਤਾਂਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤੇ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਟਰੈਸਟੀਆਂ,

ਸੰਭ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਲੋਂਗੀ ਤੋਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਹਿਤਾਇਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਅਸਥਾਨ ਬਲੋਂਗੀ ਵਿਖੇ (ਨੇੜੇ ਮੋਹਾਲੀ) ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਬ ਸੰਮੱਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲਣ। ਸੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ -

ਹੋਇ ਇਕੜ੍ਹੇ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਦਾ ਵਿਛਾਇ ॥

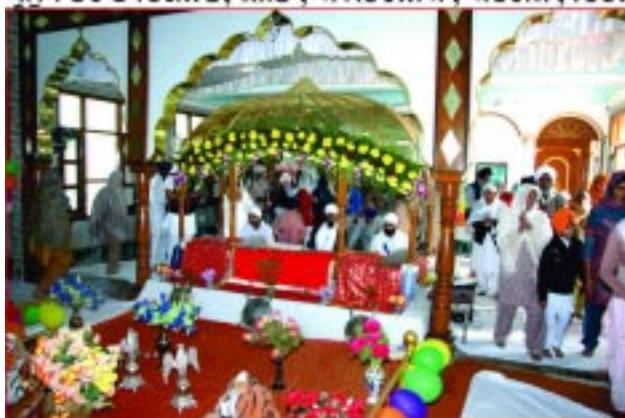
ਅੰਗ - ੧੧੮

ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ, ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਮਤ ਭੇਦ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ (ਬਾਬਾ ਪਨ 28 ਤ)

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪਿਤੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਜੁਗ-ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੀਜੀ ਦੀਆਂ ਆਸੀਸਾਂ, ਸਮੁੰਹ ਸੰਪਰਦਾਰਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੇ ਸਾਰੇ ਸਮੁੰਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਰ ਹੋ ਕੇ ਜੁਗ-ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਸੁਕਰਾਨੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ।

ਸੇ ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਦੇ ਲਈ 9 ਦਸੰਬਰ 2012 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਮੁਕਰੱਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਕਰਾਨੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਅਰਦਾਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੌਂਦੇ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ।

ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ 9 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚ 250'x500' ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੰਡਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਸਾਨ-ਏ-ਸੋਕਤ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ਼ਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਅੰਭ ਹੋਇਆ। ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਬੋਲਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਉਮੜ ਪਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਦੇ ਭਾਵ, ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਗਲੰਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੋਲੀਆ, ਅਫ਼ਰੀਕਾ, ਇਟਲੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਜ਼ੀਆਂ। ਓਥੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁ. ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁਰੰਛਣ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਹ ਸੰਤ ਜਨ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀ ਬਾਹਰ ਬੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ, ਉਤਰਾਂਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ 'ਚ ਬਟਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪੱਟੀ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਰੋਪੜ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਦੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਤੁਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਰਾਂ/ਟਕਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਕਥਾਵਾਚਕ, ਆਪਣੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ

ਲਈ ਪਹੁੰਚ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾਤੀ ਦੇ ਰੰਗ ਬਿਰੋਗ ਫੁਲ, ਨਾਮਧਾਰੀ, ਨੀਲਘਾਰੀ, ਉਦਾਸੀ, ਨਿਰਮਲ, ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਇਸ ਸੁਕਰਾਨੇ ਦਿਵਸ ਦੀ ਰੋਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਜੇ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਾਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ, ਸ੍ਰ. ਜਗਮੇਹਨ ਸਿੰਘ ਕੌਰ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਜਥੇਦਾਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਡਾਲੀ, ਸ੍ਰ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਸ੍ਰੀ ਹਰਸੁਖਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਹੀ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰ. ਤੁਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨੰਬਰਦਾਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ਮਾਜ਼ਰਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸੈਟੀ ਸਭਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵੈਸ ਸੰਤ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਉਨਾਂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਮੁਖੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਗਰੂਰ, ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖੀ ਨੀਲਪਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਪਿੱਪਲੀ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਨਕਸਰ ਸਮਰਾਲਾ ਚੌਕ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸੰਤ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੁਫੀਆ ਨੰਗਲ ਯੂ.ਪੀ., ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ।

ਸਿੰਘ ਯੂ.ਪੀ., ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਰੋਪਤ, ਸੰਤ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਰੋਪਤ, ਸੰਤ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸੋਲਖੀਆਂ, ਸੰਤ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਗਰਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਤਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇਡਾ, ਸੰਤ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਡੀ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨੂਤ, ਸੰਤ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਲੇ, ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਰਸਿੰਘ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ, ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੰਧਨੀ ਕਲਾ, ਸੰਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੰਘਿਆਂ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੀਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਸੰਤ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਡਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੰਨਾ ਭਗਤ, ਸੰਤ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਰਦਾਂਪੁਰ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹਨ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਮੌਰਾਂਵਾਲੀ, ਗਿਆਨੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ, ਕਲੀਸਰ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਗੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਨੇ ਥੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਗ, ਸਰਬਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਭਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਬੇਨਤੀ ਸਥਾਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਆਈਆਂ ਸਰਬੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਪੰਨਵਾਦ

ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਰਤਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੁੰਹ ਵਿਦਿਆਕ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੈ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਫੀਸ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੁਣ ਅੰਗਰੋਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਐਤਵਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਬਡਮਾਜਰਾ ਬਲੋਂਗੀ (ਨੇੜੇ ਸੇਲ ਟੈਕਸ ਬੈਰੀਅਰ ਮੋਹਾਲੀ) ਲੱਗਣਗੇ।

ਦੂਰ ਬੈਠੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਐਮ.ਐਚ.-1 ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਟਾਈਮ ਟੀ.ਵੀ ਤੇ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀ 5.30 ਤੱਕ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਸਾਈਟਾਂ babalakhbirsinghbalongi.org, ਅਤੇ www.ratwararasahib.net ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨੋਹੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਆਫ਼ਿਲ ਸੀ.ਡੀ. 'ਮਨ ਚਾਉ ਭਇਆ' ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮੀ ਤਕ ਰੀਝਨ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪੇ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪੇ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੇਧਾਂ ਲੈਣ ਲਈ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤ ਅਮੇਲਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਛੁਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਪੁਰਨਤਾ ਸਮੇਂ ਨੌਜਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਗੱਤਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਨਮੋਹਕ ਸੀ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਤਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸੰਪੁਰਨਤਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੂਰ ਦੁਰੇਡੇ ਤੋਂ ਆਏ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਬੁਲਾਇਆਂ ਤੇ ਸਮੁੰਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਡਾ. ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਾਰਦਿਕ ਪੇਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪਾਂ ਛੱਡਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ।

(-----)

ਬਚਨ ਸਾਧ ਸੁਖ ਪੰਥਾ.....

ਪ੍ਰੇ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਵਿ. ਗੁ. ਬੁ. ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ।

ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦੀਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੰਪਰਦਾਇ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਉਪਕਾਰ ਤੇ ਘਾਲ-ਕਮਦੀ ਕੋਈ ਲੁਕੀ ਛਿਪੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਹੋਣ। ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਹਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਬਕਤਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸ਼ਟੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਸੰਡਾਲੀ, ਜਵਾਨੀ ਪਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ

ਸੰਚਾਰੇਕਵਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਹਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਤਕਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਥੋੜੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸ, ਮਹਾਂਸ਼ੇਖ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਵਾਜਦੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅੰਤ ਬੰਸ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸਲਕਲਤ ਸਿੰਘ ਕੌਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਹਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤ ਦਾ ਸਿਰੋਪਾਣੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸੰਚਾਰੇਕਵਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਹਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਥੋੜੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਕੀ ਬਲਦੇਵ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਲਖਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰੋਪਾਣੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸੰਚਾਰੇਕਵਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਹਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਥੋੜੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਕੀ ਕੁਝੀਲਾ ਮਿਥੁ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਲਖਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰੋਪਾਣੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀਰਤਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਧਮੇਟ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਉਮਾਹ ਹਰ ਵਕਤ ਉਠਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਤੱਕ ਨਿਰਤਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਲੋਚਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮ-ਅਨੰਦ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਜਗਿਆਸੂ ਇਸ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਪਰਮ ਸੁਖਦਾਈ ਬਣਾ ਕੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲੈਣ। ਇਸ ਮੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਿਰਾਲਾ ਤੇ ਨਵੇਕਲਾ ਛੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਕਠਿਨ ਤੋਂ ਕਠਿਨ, ਨਾ

ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਖਸ਼ਮ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਧਰੇ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁੜ੍ਹ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਏ ਉੱਥੇ ਸਮਾਂ ਪੈਣ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਨ 1984 ਤੋਂ ਆਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ 1986 ਤੋਂ ਵੀ.ਡੀ.ਏ. ਕੈਸਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੀਖਿਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੇਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਾਪਵਾਉਣ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ 'ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ ਮਾਰਗ' ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪਵਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਗਿਆਸੂ ਗੁਰਮਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਚਤੁਰੀ ਸਮਝਿਆ। ਸੰਨ 1995 ਵਿੱਚ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸੂਭ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮਾਸਿਕ ਪ੍ਰਤਿਕਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਕਰਕੰਵਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰਵਾਈ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਕ ਥੰਡ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਰਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਵਿੱਚ ਕਮਾਲ ਦਾ ਆਤਮ ਰਸ ਤੇ ਰੱਬੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵੇਗ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ-ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਗਿਆਸੂ ਇੱਕ ਅਨੋਖੇ-ਅਜੀਬ ਤੇ ਅਚਰਜ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਰਵਾਨੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਂ

ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਸਟਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਥਾਹ ਤੇ ਅਮੇਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਰਾਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਆਪ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਤੇ ਉੱਥੇ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਸੀ ਤੇ ਆਪ ਇੰਡਜ਼ਾਰ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਬਚਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬਚਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ "ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਾ ਦਿਓ।" ਆਪ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਬਚਨ ਆਉਣਗੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਰਾਂ ਦਾਸ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਆਪਣੇ ਆਸਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੁਆਬੀਆ ਜੀ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਵੀ ਉਸ

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਦੁਆਬੀਆ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਥੋਂ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਉਠੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ' ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਦੁਆਬੀਆ ਸਾਹਿਬ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਸ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 30 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਬਚਨ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਆਪ ਪ੍ਰਬਚਨ ਸੰਖੇਚਣ ਲੈਂਗੇ ਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਪਰਮਹੰਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਆਧਾ ਘੰਟਾ ਆਉਣਾ।" ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬਚਨ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੋਗਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬੰਡੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਆਪ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਲੈਂਗੇ। ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਇਸਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਆਧਾ ਘੰਟਾ ਆਉਣਾ।" ਜਦੋਂ ਫੇਰ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਲੈਕਚਰ ਕਰਕੇ ਫਤਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਲ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੈਂਗੇ, "ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਬਾਰੇ ਬਤਾਇਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਉਨ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਔਰ ਰਸ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਲੁਹੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜਾਓਂਗਾ।"

ਆਪ ਜੀ ਪ੍ਰਬਚਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੋਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਲਸ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਤਾਂ

ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਾਂ ਵਿੱਚ

ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਗੋਛੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ ਤੇ ਜੋੜਾ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੋਂ ਪੈਦਲ ਚੰਲ ਕੇ ਗਏ ਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਚਰਨ ਪੂੜੀ ਲੈਂਦੇ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਕੀ ਸੁਗੰਧ ਅਥਵਾ ਆਖ ਭੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਤੀ ਪੁਸ਼ਨਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤਹਿ ਗਾਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਕੋਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ।

ਤੱਤਬੋਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ਅਮੋਲ ਬਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਅਗੀਮੀ ਛੂਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਜਾਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅੰਕੂਰ ਫੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਚੰਲ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਗਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ਪੁਰਬਲੇ ਪੁੱਨ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੂਰ ਜਥੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭੇਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥

ਮਿਟਿਓ ਅੰਧੇਰੂ ਮਿਲਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਵੀ ॥ ਅੰਗ - ੨੦੪

ਕਲਸੁਗ ਦੇ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਅਗਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਵਲ ਸਾਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਅਮੇਲਕ ਬਚਨ ਹੀ ਜਾਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਰਬਕਾਲ ਤਾਰਨਹਾਰ ਅਤੇ ਪਰਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਚਲਦਾ.....'

ਭੇਦ ਭਰਮ ਹੈ, ਸੰਗ ਭਰਮ ਹੈ, ਕਰਤੱਤੁ ਭਰਮ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਸਤਿ ਹੈ ਇਹ ਭਰਮ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਕਾਰ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਇਹ ਭਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਜਿਹੜੇ ਭਰਮ ਨੇ ਇਹ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਨ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੂਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਤੈਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਸਤਾ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨੂੰ ਤੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਕਰ।

**ਧਰਨਾ - ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਭਰਮ ਨਹੀਂਓ ਜਾਣਾ,
ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਭਾਲ ਜਗ ਤੇ।**

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਹ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਬਦ ਦੇ ਕੇ ਭਰਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸੋਝੀ ਆਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕੀ ਹੈ ਪੂਰੇ ਪੀਰ ਦੀ, ਪੂਰੇ ਮੁਰਸਦ ਦੀ? ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਾ ਮੁਰਸਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

**ਘਰ ਮਹਿ ਘਰੁ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਣੁ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਆਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਸ ਘਰਿ ਨੂੰ 'ਸੋ ਘਰ' ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਜਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ -

**ਪੰਚ ਸਬਦ ਪੁਨਿਕਾਰ ਪੁਨਿ ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥
ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ਤਹ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨੁ ॥
ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਦ੍ਰ ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤਿ ਸੁਲਤਾਨੁ ॥**

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅੰਦਰ -

**ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਦ੍ਰ ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤਿ ਸੁਲਤਾਨੁ ॥
ਸੁਖਮਨ ਕੈ ਅਰਿ ਰਾਗੁ ਸੁਨਿ ਸੁੰਨਿ ਮੰਡਲਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਕਹਿੰਦੇ ਉਥੇ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਿਉਜ਼ਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

**ਸੁਖਮਨ ਕੈ ਅਰਿ ਰਾਗੁ ਸੁਨਿ ਸੁੰਨਿ ਮੰਡਲਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ 'ਚ ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਸੁਖਮਨਾ ਨਾੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਟਿਕਾ ਕੇ ਉਥੇ ਮਿਉਜ਼ਿਕ ਸੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ।

**ਅਕਥ ਕਥਾ ਬੀਚਾਰੀਐ ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਇ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਕਹਿੰਦੇ, ਮਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਮਨੋ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਥ ਕਥਾ ਦਾ ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੋ ਨਾਸ, ਵਾਸਨਾ ਖੈਅ, ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ -

**ਉਲਟਿ ਕਮਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭਰਿਆ ਇਹੁ ਮਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ ॥
ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਇ ਸਮਾਇ ॥**

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਅ ਜਾਏਂਗਾ -

**ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪੰਚੇ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ॥
ਅੰਗ - ੧੨੯੧**

ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੇ, ਪੰਜੇ ਕਰਮ ਇੰਦਰੇ, ਸਭ ਇਕਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਨਿਜ ਘਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ -

ਸਥਦੁ ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ ਨਨਕੁ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਸਬਦ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਇਹ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਜਾਹ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਭਾਲਦਾ

ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰਾਂਗਾ?

ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਸੋਝੀ ਦਿਓ, ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਹ, ਸੇਖ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛ, ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛ। 12ਵੇਂ ਥਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੈਠਾ ਹੈ ਸੋਖ ਬ੍ਰਹਮ ਜਿਹੰਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਇਬਹਾਰੀਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੈਂ ਤਾਂ ਬੜਾ ਭੁੱਲਿਆ ਰਿਹਾ। ਸੈਂ ਆਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਰਸਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚਲਦਾ-ਚਲਦਾ ਪਾਕਪਟਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਕੋਲ ਬਾਚੂਵੇਂ ਕੋਲ। ਫਰੀਦ ਸਾਨੀ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੀ ਤਪਸਿਆ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਨੇ ਕਰੀ ਸੀ, ਵੈਸੀ ਹੀ ਤਪਸਿਆ ਉਹ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਸਾਮ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਹ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਕੀ ਮਾਰਿਆ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਮੇਰੇ ਯਾਦ ਹੈ ਹੁਣ ਤੱਕ?

ਸਉ ਢਲਾਪੇ ਦਿਨੈ ਕੇ ਰਾਤੀ ਮਿਲਨਿ ਸਹੰਸ ॥

ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਣੁ ਛਾਡਿ ਕੈ ਕਰੰਗੀ ਲਗ ਹੰਸੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੦

ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਇਹ ਤਾਅਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਮਖਦੂਮ ਤੈਨੂੰ ਤਾਅਨਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਗਿਲਝ ਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ। ਜੇ ਤਾਂ ਗਿਲਝ ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਤਾਂ ਤਾਅਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ। ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਤੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੰਗ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੰਸ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੋਗ ਨਾਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਹੋਰੈ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਹੈ ਫੋਕਾ ਸੁਆਦ ਹੈ। ਇਹ ਫੋਕੇ ਸੁਆਦ 'ਚ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਸੋਸ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੰਸ ਕਰੰਗਾ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਕਰੰਗਾ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਾਉਂ ਬਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਗਿਲਝਾਂ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਹੰਸ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰੰਗਾ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ। ਹੰਸ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਭੁਗਾਕ, ਨਾਮ ਦੀ ਭੁਗਾਕ ਚੁਗਣੀ -

ਧਰਨਾ - ਹੰਸ ਚੋਗ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਚੁਗਦੇ,

ਡੱਡਾਂ ਖਾਣ ਕਾਗ ਬਗਲੇ।

ਸਰਵਰ ਹੰਸ ਪੁਰੇ ਹੀ ਮੇਲਾ ਖਸਮੈ ਏਵੈ ਭਾਣਾ ॥

ਸਰਵਰ ਅੰਦਰਿ ਹੀਰਾ ਮੋਤੀ ਸੇ ਹੰਸਾ ਕਾ ਖਾਣਾ ॥

ਬਗੁਲਾ ਕਾਗੁ ਨ ਰਹਣੀ ਸਰਵਰਿ ਜੇ ਹੋਵੈ ਅਤਿ ਸਿਆਣਾ ॥

ਛਨਾ ਰਿਜਕੁ ਨ ਪਇਓ ਓਥੈ ਛਨਾ ਹੋਰੋ ਖਾਣਾ ॥

ਸਚਿ ਕਮਾਣੈ ਸਚੋ ਪਾਈਐ ਕੂੜੈ ਕੂੜਾ ਮਾਣਾ ॥

ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੌ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਆ

ਜਿਨਾ ਧੂਰੇ ਪੈਯਾ ਪਰਵਾਣਾ ॥

ਅੰਗ - ੯੫੯

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਮਖਦੂਮ ਜੀ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ। ਤੈਨੂੰ ਗਿਲੜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਕਿਹਾ, ਤੈਨੂੰ ਹੰਸ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰੰਗਾ ਦੇ ਉਤੇ ਹੰਸ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਤੈਨੂੰ ਹੰਸ ਜਾਣ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ, ਇਹ ਮਾਇਆਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਕਰੰਗ ਨੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਕੀ ਹੋਈ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਿਆ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰਾ ਬਲ ਐਨਾ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਉਮੈ ਆਈ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਆਪਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਈ ਸੀ, ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੈਨੂੰ ਹੰਸ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਹੰਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਖਣਾ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ। ਕਾਉਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੰਦਗੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ, ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਪੈਣਾ, ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਮਝਾਇਆ ਓਸ ਨੂੰ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਦੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਬਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਹੁਣ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਰਚਿਆ ਪਿਆ ਹੈ -

**ਧਰਨਾ - ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਭਲਾ ਕਰਿ ਮਨੀਐ,
ਕਰੀਏ ਮਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾ।**

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਖਦੂਮ ਜੀ! ਮੇਰੇ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ -

**ਜਾਇ ਪੁਛਹੁ ਸੋਹਗਣੀ ਵਾਹੈ ਕਿਨੀ ਬਾਤੀ ਸਹੁ ਪਈਐ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੋ ਭਲਾ ਕਰਿ ਮਨੀਐ**

ਹਿਕਮਤਿ ਹੁਕਮੁ ਚੁਕਾਈਐ ॥ ਅੰਗ - ੨੨੨

ਸੋ ਜੋ ਖੁਦਾਵੰਦ ਤਾਲਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਰਜਾ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤੇਰੀ। ਤੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ ਛੁੱਬਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਮੁਨਾਰਾ ਗਿਰਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਮੀਂਹ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਬਸ, ਏਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਰੌਲਾ ਹੈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪੀਰ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਤੇ ਅੰਦਰਲਾ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ, ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਪੂਰਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਦੱਸੋਂ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਪਾ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਤਨ ਵੀ ਵੇਚ ਦੇਵਾਂ, ਧਨ ਵੀ ਵੇਚ ਦੇਵਾਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਖਦੂਮ! ਮੇਰੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਭੁੱਲ ਤੂੰ ਕਰੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਆਸਾਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਦੇ ਉਤੇ ਕਾਠ ਦੀ ਰੋਟੀ ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਭੁੱਠ ਬੋਲਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਲੈ ਕੋਈ ਆ ਕੇ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਛ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ,

ਕੁਛ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਝੁਠਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਆਸਾਮੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਝੁਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੇ ਰਜੇ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਲਦੀ। ਉਹਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਝੁਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਰਨ ਛੂਹਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਖੋਪਰੀ ਜਲੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਦਾ ਸੀ ਖੁਹ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵੀ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਦ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਧੂਰਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਹ, ਮਰਸਦ-ਏ-ਕਾਮਲ ਕਰ ਦਏਗਾ, ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਟੋਲੁ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ। ਟੋਲੁਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਲੱਭਿਆ ਨਾ, ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੂੰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੁੜ ਕੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਮੈਂ ਦੱਤਿਆ ਗਿਆ ਪਾਕਪਟਨ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਸਦ ਧਾਰਨ ਕਰਿਆ। ਭੋਲਿਆ! ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਰ ਲੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕਰੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕਰੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਹੋਏਗਾ ਕੀ, ਬਣੇਗਾ ਕੀ ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਿਆ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਤਾਂ ਐਨਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਸਣ -

ਧਰਨਾ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੇਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ

ਉਹ ਗਰਬ ਜੂਨ ਨਾ ਆਉਂਦੇ।

ਮੈਂ ਮੁਰਖ ਕੀ ਕਿਤਕ ਬਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਪੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ

ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥ ਅੰਗ - ੯੧੨

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੀਰ ਜੀ! ਧੰਨ ਹੈ, ਦਰਸਨ ਤਾਂ ਕਰ ਲਏ ਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੇਅੰਤ-ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਆਮ ਸਾਂਪਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ 'ਚ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਅੱਗੇ ਵੀ ਤੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਬੜਾ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ, ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਐਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਂ ਨਿਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਤੂੰ ਸਵੇਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਉਹਦੇ ਪਰਲੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਦਰਖਤ ਬੱਲੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਉਥੇ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਆਏਗਾ। ਉਸੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਲੇਕਿਨ ਉਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਥੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੱਜ ਆਇਆ ਨਹੀਂ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕੁਛ ਦੇਖਿਆ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਇੱਕ ਕਾਂਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੇਰ ਜਾਈਂ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਬਗਲਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਗਲਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਜਾਈਂ।

ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਅੱਜ ਉਥੇ ਹੰਸਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਕੌਲੁ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜਾਈਂ।

ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਦੇਵ ਦੇਹਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸਰੀਰ ਧਰੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਕੈਣ ਹੋਏ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਂਵਾਂ ਦੀ ਜੁਨ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ, ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਪੂਰਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ, ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਤੇ ਸਾਡੀ ਬਿਹਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਗਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਆ ਗਏ, ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਚਿੱਟੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਪੂਰਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਫਲ ਸਾਨੂੰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੰਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਦਲ ਗਏ। ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਤੂੰ ਫੇਰ ਆਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦੇਵ ਰੂਹਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਗਏ। ਦੇਵਤੇ ਬਣ ਗਏ। ਕਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ -

ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ ॥

ਅੰਗ - ੪੯੩

ਭੋਲਿਆ! ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੂੰ ਕੀ ਸਬੂਤ ਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਘਰ ਪੂਰਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਏ ਨੇ।

ਸੋ ਮਖਦੁਮ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਰਸਤਾ ਸੱਚ ਦਾ ਦੱਸ ਗਏ। ਸੱਚ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚਲਦੇ-ਚਲਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਏਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਥਾਂ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਧਾਈ ਕਰਕੇ ਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਮੁਰਸ਼ਦ ਧਾਰਨ ਕਰਿਆ। ਸੱਚ ਦਾ ਰਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਖੀਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਲਦੀ-ਚਲਦੀ, ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਮੁਰੀਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਜਾ। ਕਿਥੋਂ ਲੈ ਜਾ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲੈ ਜਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਾਸ ਲੈ ਜਾ ਤੇ ਉਥੇ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਦੇਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਸੁਨੋਹਾ ਦੇਈ। ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ! ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜੋ ਮਹਾਂ ਅੰਧਕਾਰ ਹੈ -

ਜਿਹ ਪੈਡੈ ਮਹਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੪

ਉਹ ਅੰਧਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਘਬਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਨੂੰ 40 ਦਿਨ ਹੋਰ ਬਖਸ਼ਾ ਦਿਓ ਤੇ ਮੈਂ ਚਾਨੂੰ 'ਚ ਚੱਲਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਚਿੱਠੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਮੁਰੀਦ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਵਿੱਚ -

ਧਾਰਨਾ - ਜੋ ਭਰਿਆ ਸੋ ਲੱਦ ਸੀ,

ਸਭਨਾ ਹੁਕਮ ਰਜਾਇ।

ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਜੋ -

ਜੋ ਭਰਿਆ ਸੋ ਲਦਸੀ ਸਭਨਾ ਹੁਕਮ ਰਜਾਇ।

ਨਾਨਕ ਤੇ ਮੁਖ ਉਜਲੇ ਚਲਹਿ ਹੁਕਮ ਰਜਾਇ।

ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਧਨ ਜੋਬਨ ਛੁਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਝੀਆਂ,

ਖਿੜੀਆਂ ਸਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣੀਆਂ।

ਧਨ ਜੋਬਨ ਅਰੁ ਫੁਲਤਾ ਨਾਨੀਅਰੇ ਦਿਨ ਚਾਰਿ ॥

ਪਬਣੀ ਕਰੇ ਪਤ ਜਿਉ ਢਲਿ ਢੁਲਿ ਜੁਮਣਹਾਰ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ - ੨੩

ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਤੀਸਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਭਇਆ ਪੁਰਾਣਾ ਚੌਲਾ।

ਰੰਗ ਮਾਣਿ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ ਜਾ ਜੋਬਨੁ ਨਉ ਹੁਲਾ ॥

ਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥਕੇ ਭਇਆ ਪੁਰਾਣਾ ਚੌਲਾ ॥

ਅੰਗ - ੨੩

ਚਿੱਠੀ ਬੰਦ ਕਰੀ, ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਲਿਖਿਆ, ਪੀਰ ਨੇ ਖੋਲਿਆ, ਬਹੁਤ ਬੈਰਾਗ ਕਰਿਆ।

ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪੀਰ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਐਨਾ ਬੈਰਾਗ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਆਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਏਸ ਕਰਕੇ ਬੈਰਾਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਹਨੂਰੇ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌਭੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿ ਹੁਕਮ ਰਜਾ 'ਚ ਚੱਲਾ। ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੰਨਿਆ ਉਸ ਨੇ, ਭੇਤ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅੰਧਕਾਰ ਦੀ ਮੈਂ ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਸੀ -

ਜਿਹ ਪੈਡੈ ਮਹਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੪

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅੰਦਰ। ਰਸਤਾ ਦਿਸ ਗਿਆ ਸਾਫ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਨੂਰੇ ਨੂਰੂ ਹੋਏ ਪਈ ਨੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਕਹੀਂਹਣ ਲੱਗਿਆ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਲੱਭਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਪਸੰਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਉਣਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਾਰੀਆਂ ਬਹਿਸਤਾਂ, ਸਾਰੇ ਸਵਰਗ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਗਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੀਰ ਜੋ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਰਿੱਧੀਆ ਸਿੱਧੀਆਂ 'ਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਮੁਰਸ਼ਦ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾ ਕੇ, ਇੱਥੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਫੇਰ ਸਾਡਾ ਉਸ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ।

ਗੁਰ ਸਤੋਤਰ, ਅਰਦਾਸ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ (ਫਿਲਮ ਨੰ. 228)

(-----)

ਨਿਰਾਲੇ ਕੌਤਕ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ
ਬਾਨੀ ਤੇ ਮੁਖੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਪਰ ਜਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੋਖ ਕੀਤਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੱਥਰ ਪਰਦਰਸ਼ਕ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਾਂਧੇ (teacher) ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਇਆ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਆਪ ਫੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਪਾਂਧਾ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕਿ ਮੈਂ ਫੱਟੀ ਉਤੇ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇਵਾਂ, ਆਪ ਨੇ ਜਦੋਂ ‘ਓਅੰ ਨਮੋ ਸਿੰਧੰ’ ਲਿਖਿਆ, ਅਜੇ ਅਗਲਾ ਅੱਖਰ ਪਾਉਣ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਾਂਧਾ ਜੀ! ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਾਨਕ! ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਬਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਉਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਕਿਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਰੂਪ ਰੰਗ ਹੈ, ਉਹ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਂਧਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਾਲਕ ਅਦੂਤੀ ਜੋਤ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਵਤਾਰ ਮਨੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਦਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਵਲ ਐਨਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋ ਨਾਨਕ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਰੰਪਰਾ ਵਸ ਚਲਦੀ ਰੀਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਉਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੇ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬੜੀ ਭੇਦ ਭਰੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਲ ਤੱਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋ ਬਾਲਕ! ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਉਅੰਕਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਸਮਾਦਕ ਅਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਛਾ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਾਂਧਾ ਜੀ! ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਜਪ ਤਪ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ। ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਐਨੀ ਪ੍ਰਭਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰਮਕਾਡਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ, ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਨਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪਏ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਆਪ ਹੀ ਮਥੇ ਟੇਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪੱਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਤ ਮੁਰਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਉਅੰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਰੇ ਜਪ ਤਪ ਧੋਅਹੀਣ

ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਜਾਈਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ।” ਪਾਧਾ ਜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, “ਹੋ ਨਾਨਕ! ਤੁਸੀਂ ਉਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋ?” ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਾਂਧਾ ਜੀ! ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ, ਅਨਾਦਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਨੇ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਚਕਰ ਹੈ, ਨਾ ਚਿਹਨ ਹੈ, ਨਾ ਬਰਨ ਹੈ, ਨਾ ਜਾਤ ਹੈ, ਨਾ ਰੂਪ, ਨਾ ਰੰਗ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹ ਅਕਾਲ ਹਸਤੀ ਏਕੰਕਾਰ ਕਰਤਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਕੋਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਮੀ ਹੋਈ ਰਿਓਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਦਾ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਲ੍ਹ ਉਸੇ ਨਿਰਵੈਰ, ਨਿਰਭਉ ਤੇ ਅਜੂਨੀ ਅਤੇ ਸੁਤੇ ਗਿਆਨ ਵਾਲੀ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹਸਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਆਪ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰੱਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਨਾਮ ਰੂਪ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ -

ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ ਏਕੋ ਕਵਾਉ //
ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਏ ਲਖ ਦਰੀਆਉ // ਅੰਗ- 3

ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ - ‘ਉਅੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਉਤਪਤਿ’ ਉਅੰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਚਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ, ਉਅੰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਪਿਆ, ਉਸ ਮੁਲ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਵਿਚ ਚੇਤਨਤਾ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਪਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਯਮਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਭਾਵ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਲੋਤਰਾ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਸੀਮਤ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਅਭਾਵ ਤੋਂ ਭਾਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸੋ ਉਸੇ ਉਅੰਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਚੇਤਨਤਾ ਵਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਭਾਸਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਮੁੱਚਤਾ (ਸਮਸ਼ਟਤਾ) ਤੋਂ ਟੌਟ ਕੇ ਵੱਖਰੇਪਣ (ਵਿਆਸ਼ਟਤਾ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਈ। ਉਸੇ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਬਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਉਸੇ ਉਅੰਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੌਲਿਆ। ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਤਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸ ਉਅੰਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ

ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਏਕ ਕਵਾਉ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਏਕੰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ ਅਤੇ ਓਅੰਕਾਰ ਵੱਖਰਾ-ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਪੁਕਾਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਥਾਂ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਜਿਥੇ ਉਸ ਹਸਤੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਖ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜੀਵ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਖ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਪੁਰਖ ਦੇ ਅਰਥ ਉਸ ਪੁਰਖ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਪਾਂਧਾ ਜੀ! ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਪੁਰਨ ਜੋਤੀ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਖੰਡਾਂ ਬੁਹਿਮੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਤ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚਤਾ ਪਾਰਾਵਾਰ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਅੰਤ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਮਰ ਪੁਸ਼ ਹੋ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰਸਮੋਂ ਰਸਮੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਜਿੰਦ ਅੱਖਰ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਪਾਂਧੇ ਦਾ ਅੰਦਰ ਹਿੱਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪਰਮ ਜੋਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਪੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਸਰਬ ਗਿਆਨ ਸਹਿਤ, ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ, ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਂਧੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਛਡਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋ ਨਾਨਕ! ਮੇਰੇ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਹੋਣ ਜੇ ਤੂੰ ਉਸ ਓਅੰਕਾਰ ਦੀ ਸੂਝ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇਂ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚਤਾ ਦਾ ਝਲਕਾ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਓਅੰਕਾਰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਵਿਸਮਾਦ ਭਰੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਅੱਖਰ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਇਹ ਉਸੇ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪਾਂਧੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਦੇ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਛੌੜੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਇਹ ਸਾਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੋ ਪਾਂਧਾ ਜੀ! ਅਜਿਹਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ ਜਿਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੇ ਢੁਨੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸਿਰ ਤੇ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੁਰਖਹੂੰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਈਏ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ -

ਜਾਲਿ ਮੌਹੁ ਘਸਿ ਮਸੁ ਕਰਿ
ਮਤਿ ਕਾਗਦੁ ਕਰਿ ਸਾਰੁ ॥
ਭਾਉ ਕਲਮ ਕਰਿ ਚਿਤੁ ਲੇਖਾਰੀ
ਗੁਰ ਪੁਛਿ ਲਿਖੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥
ਲਿਖੁ ਨਾਮੁ ਸਾਲਾਹ ਲਿਖੁ ਲਿਖੁ
ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ ॥
ਬਾਬਾ ਏਹੁ ਲੇਖਾ ਲਿਖਿ ਜਾਣੁ ॥

ਜਿਥੈ ਲੇਖਾ ਮੰਗੀਐ ਤਿਥੈ ਹੋਇ ਸਚਾ ਨੌਸਾਣੁ ॥

ਅੰਗ - 16

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੇਕੇ ਕੌਤਕ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮਿਲਣਗੇ, ਇਹ ਨਿਰੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਮਨ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇ ਘੁੱਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਈ ਜੋਤੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਪ ਦੇ ਕੌਤਕ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਿਰਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਦੀ ਜੋਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰੀਰ ਰਾਹੀਂ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਨ 1666 ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੰਮਤ 1723 ਦੀ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਸਤਵੀਂ ਦੇ ਸੁਭਾਗੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈਆਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਈ ਹੁੰਦਾ ਤੱਕਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰ ਘੜਮ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਜੋਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਈ। ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਸਾਰੀ ਖਬਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਆਰਤੀ ਦੇਵ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਉਤਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਇਲਹਾਮ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲਪੁਰਖੀ ਜੋਤ ਸਹਿਤ ਉਹ ਹਸਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਹ ਉਪਰ ਤੋਰਨਾ ਹੈ। ਫੌਕਟ ਦੀਵਾਰਾਂ ਜੋ ਕਰਮਕਾਂਡ, ਈਰਖਾ, ਦ੍ਰੈਤ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਤੌੜ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਾਤ-ਏ-ਖਾਸ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੂਰਬ ਵਲ ਮੰਹ ਕਰਕੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਮੁਰੀਦ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਅੱਜ ਪੀਰ ਜੀ ਪੱਛਮ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੂਰਬ ਵਲ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਸੰਕਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਪੀਰ ਜੀ! ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਮਸ਼ਰਕ (ਪੂਰਬ) ਵਲ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ? ਪੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਟਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹਨ।

ਜਿਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ 14 ਤਬਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਤ ਪਾਤਾਲ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ -

ਰਾਤੀ ਰੁਤੀ ਬਿਤੀ ਵਾਰ ॥
ਪਵਣ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਪਾਤਾਲ ॥
ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਧਰਤੀ ਬਾਧਿ ਰਖੀ ਧਰਮਸਾਲ ॥

ਅੰਗ - 7

ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਨਿਸ਼ਚਿਆਂ ਵਿਹੁੱਧ, ਘੋਰ ਅਗਿਆਨਮਈ ਅਵੱਗਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਕੇ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਡਾਵਾਂਡੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੇਵ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਬੁਝਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੁਦਰ ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਧਾਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਪੁਰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਿਯਮਿਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਢੇਤਾ ਯੁੱਗ ਦੇ 14 ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੁਆਪਰ ਯੁੱਗ ਦੇ 16 ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤਿਆਂ ਤੇ ਤੱਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਦੀ ਪਰਮ ਜੋਤ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਕੇ ਘੁੱਪ ਹਨੂਰੇ ਵਿਚ ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਆਦਿ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੋਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਡੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਐਨੇ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਵਖਰੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਮਸ਼ਟ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਈ, ਕੋਈ ਵਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਜਗ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਜੋਤ ਉਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਚਿੜ੍ਹ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਡੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

**ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਤਪਸਿਆ ਭਯੋ।
ਦੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਗਯੋ।**

ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਐਨੇ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਮਹਾਨ ਆਪੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਡੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ -

**ਮੈ ਅਪੁਨਾ ਸੁਤ ਤੁਹਾਂ ਨਿਵਾਜਾ॥
ਪੰਥ ਪ੍ਰਭੁਰ ਕਰਬੇ ਕਉ ਸਾਜਾ॥
ਜਹਾ ਤਹਾ ਤੈ ਧਰਮੁ ਚਲਾਇ॥
ਕਬੂਲਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ॥**

ਜੋ ਹਮ ਕੋ ਪਰਮੇਸਰ ਉਚਰਿ ਹੈਂ।

ਤੇ ਸਭ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਮਹਿ ਪਰਿ ਹੈਂ।

.....

ਮੈ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ।

ਦੇਖਨ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਰਜ ਦਿਤਾ ਪਰ ਜੋ ਅਸਲੀ ਸਤਿ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਇਕ ਜੋਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੋਤੀ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਜੋਤੀ ਕਰੋ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹੋ ਜੋਤੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗਿਰਦੀ ਹੈ, ਅੰਨਮਈ ਕੋਸ਼ ਚੌਂ ਹੇਠਾਂ ਗਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹੱਥ ਦੀ ਦੇਹ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੁੰ ਇਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਹੈਂ। ਜੀਵ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁੰ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਹਸਤੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁੰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਮਾਣਾ ਨਿਤਾਣਾ ਜੀਵ ਕਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣ, ਤੁੰ ਜੋਤੀ ਹੈਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੋਤੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੁਦੁ ਵਿਰੋਲਿ ਸਗੋਰੁ ਹਮ ਦੇਖਿਆ ਇਕ ਵਸਤੁ ਅਨੂਪ ਦਿਖਾਈ॥

ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਵਿੰਦੁ ਗੁਰੂ ਹੈ ਨਾਨਕ ਭੇਦੁ ਨ ਭਾਈ॥

ਅੰਗ - 442

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅਸਾਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ। ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਰਜਾਇਆ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਖਾਲਸਾ ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਅਤਮ ਰਸ ਜਿਹ ਜਾਨਹੀ ਸੋ ਹੈ ਖਾਲਸ ਦੇਵ॥

ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਿ, ਸੋ ਮਹਿ, ਤਾਸ ਮਹਿ, ਰੰਚਕ ਨਾਹਨ ਭੇਵ॥

(ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ)

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਸਰੀਰਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਾਏ। ਪੀਰ ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਲ ਰੂਪ ਪਰਮ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਖ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋ ਮਠਿਆਈ ਦੇ ਬਰਤਨ ਲਿਆ ਕੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚਿਤਵ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੱਬੇ ਬਰਤਨ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਨ, ਜੇ ਸੱਜੇ ਬਰਤਨ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ ਦੋਹਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਆਯੂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੀ, ਆਪ ਪੀਰ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਏ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਦੋਹਾਂ

ਬਰਤਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿਤੇ। ਪੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਵਲੀ ਅਲਾਹ! ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਕਰੀਂ, ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਕਰੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ।

ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਕਈ ਸਾਧੂ, ਕਰਮਕਾਂਡੀ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਸਣਾਂ ਉਪਰ ਬਰੋਤੀ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਮਗਨ ਹੋਏ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਬੜੀ ਭਾਗੀ ਕਸਰ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਚ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤਖਾਨ ਲੋਧੀ, ਕਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰਿਟ! ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਛੱਡਿਆ, ਬੜੀ ਭਾਗੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਹੋ, ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਹੋਂ ਕਿ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ?

ਨਵਾਬ ਨੇ ਜਦ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੌਲਤਖਾਨ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੁ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਇਥੇ ਜੜੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਮਨ ਚਿੱਤ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਧਾਰ ਵਿਚ ਘੜੇ ਖੰਨਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸੂਈ ਵਛੇਰੀ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਗਿਰਨ ਤੋਂ ਮੋਝਦੇ ਰਹੇ। ਸੋ ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ! ਸੱਚੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਾਖੀਆਂ ਸਮੇਤ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਸਾਧ ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ, ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਉਪਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਆਪ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਆਪ ਢੂਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਹਿਲਾ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਆਪ ਬਾਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਧੇਅ ਨਾਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਤਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਡਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਿਵਦੱਤ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਕੌਤਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲੋਕਿਕ ਕੌਤਕ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਆਪ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਿੰਨੌਰੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਚਰਖੜੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਨਿਸ਼ਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਜਥੇ ਧਰਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਧਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਦੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾਜਰਾਂ ਮੁਲੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਬਹਾਨਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪੰਡਿਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਚਾਨਕ ਬਾਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖੂਰੂ, ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲ ਅਤੇ ਹਉਕੇ ਲੈਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਨੇਤਰ ਸਨਮੁਖ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਕੀ ਸੰਕਟ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫਰਿਆਦੀ ਰੌੜ ਰਹੇ ਹਨ? ਆਪ ਨੇ ਹੋ ਰਹੇ ਘੋਰ ਜੂਲਮ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਉਠਾਵੇ ਤਾਂ ਠੱਲ੍ਹ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੂਲਮ ਐਨਾ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਰੁੜ੍ਹੇ ਆਉਂਦੇ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਮਣਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਬੰਮ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ। ਆਪ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਯੁਧਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਕਲੀਗਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਦਿਅਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਸਰਧਾ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਥੋਂ ਤਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗ ਗਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਕੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ 20 ਲੱਖ ਫੌਜ ਇਕੱਲੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਵਾਬਾਂ ਪਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਮੰਦਿਅਮ ਕੰਬ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਰਧਾ ਸੀ। ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਣ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭਜਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਖੋਤ ਹੈ -

ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਮ ਕਰੋਨਿ,
ਮਤ ਮਾਰਨ, ਹੱਡ ਗਾਲਣ, ਭਜਨ ਨ ਦੇਨਿ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਏ, ਗੁਰੂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੋਢੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਾ ਕੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦੇਈਏ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਡੋਲ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਵਾਸਾ ਕਰਾਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕੌਤਕ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਰਿੱਛ ਵਾਲਾ ਮਦਾਰੀ ਬਹੁਤ ਭਾਗੀ ਰਿੱਛ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰੀਂ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਦਾਰੀ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਰਿੱਛ ਸਮੇਤ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਸਦਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਸ਼ਰਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਹੈ, ਬਾਲਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕੌਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਮਦਾਰੀ ਆ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਦਾਰੀ ਤਮਾਸਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਉਹ ਰਿੱਛ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਘੁਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਰਿੱਛ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਉਹ ਰਿੱਛ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਹਾਸ ਰਸ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜੋ ਚੌਰ ਬਰਦਾਰ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਹੱਸਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਸੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਕੀਰਤੀਆ! ਤੂੰ ਨਾ ਹੱਸ; ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਇਹ ਰਿੱਛ ਕੈਣ ਹੈ?”

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਰਿੱਛ ਹੈ; ਕੀ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ ਹੈ?”

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚੌਰ ਬਰਦਾਰ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਰਮ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਅਵੱਗਿਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਧੰਨਾ ਆਪਣਾ ਗੱਡਾ ਲੱਦੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਡਾ ਰੋਕ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਮੰਗਿਆ, ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੂੜ ਵਿਚ ਲਥਪੱਥ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਧੰਨਾ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਵਰਤਾਉਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ! ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਦਿਓ, ਮੇਰਾ ਗੱਡਾ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਤੇ ਤੁਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਰਿੱਛ ਵਾਂਗੂੰ ਟੱਪੀ ਜਾ ਰਿਹੈਂ? ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਂਦਾਂ, ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ, ਟਿਕ ਕੇ ਬੈਠ। ਭਾਈ ਧੰਨੇ ਦਾ ਗੱਡਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਲਦ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਗੱਡੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਅ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਕਿਣਕਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੂੰ ਸ੍ਰਵਣ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ -

ਨਾਨਕ ਫਿਕੈ ਬੋਲਿਐ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ॥
ਫਿਕੋ ਫਿਕਾ ਸਦੀਐ ਫਿਕੇ ਫਿਕੀ ਸੋਇ॥

ਫਿਕਾ ਦਰਗਹ ਸਟੀਐ ਮੁਹਿ ਬੁਕਾ ਫਿਕੇ ਪਾਇ॥
ਫਿਕਾ ਮੂਰਖੁ ਆਖੀਐ ਪਾਣਾ ਲਹੈ ਸਜਾਇ॥

ਅੰਗ - 473

ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਚੰਗਾ ਹੁਣ ਤੂੰ ਹੀ ਰਿੱਛ ਬਣੇਗਾ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਬਚਨ ਅਮੇਘ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਟਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਬਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਗਿਆ, ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਦੱਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਭਾਈ ਧੰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਛੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਆਰਿਆ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਤੂੰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ?

ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੌਰਿ॥
ਏਕ ਸਮੈ ਮੈ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ
ਤਉ ਫੁਨਿ ਸੋ ਪੈ ਜਥਾਥੁ ਨ ਹੋਇ॥ ਅੰਗ-1252

ਸਿੱਖ ਕੋ ਸਰਾਪ ਨਿਫਲ ਕਿਉਂ ਜਾਏ?
ਜਿਨ ਕੋ ਚਿਤ ਗੁਰਚਰਨ ਟਿਕਾਏ।

(ਰੁਤ ੧ ਅੰਸੂ ੧੯)

ਤੈਨੂੰ ਰਿੱਛ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਾਵਾਂਗੇ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰਿੱਛ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਵਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਇਕ ਕਿਣਕਾ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਰਿੱਛ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਰਿੱਛ ਖਾਂਦੇ ਸਾਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਧੂਆਂ ਜਿਹਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਰੂਹ ਸਾਮੁਣੇ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਿਬਾਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਭਾਈ ਕੀਰਤੀਆ! ਸਿੱਖੀ ਕਮਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਅੰਖੀ ਹੈ, ਪੁੱਛ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ।” ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੇ ਅਸ਼ਰਧਕ ਹੋਏ ਮੰਸਦਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ।

ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ ਦੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਅਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਕ superman (ਪਰਮ-ਮਨੁੱਖ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਸਾਕਾਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ, ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਚ ਨੀਚ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਭੇਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਕੇਵਲ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਸਾਰੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਇਕੋ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਾਇਆ -
 ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨ॥

ਅੰਗ - 1427

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਕੌਤਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ -

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ॥
 (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ, ਵਾਰ ਖਾਲਸਾ)

ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ,
 ਸੁਬਿਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਏ ਹੋਏ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਰਮ
 ਜੋਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਲਿਆਂਦੀ
 ਅਤੇ ਆਪ ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਹਿਤ ਦਸਦਿਆਂ
 ਫੁਰਮਾਇਆ -

ਰਹਿਣੀ ਰਹੈ ਸੋਈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ।
ਓਹੁ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਉਸ ਕਾ ਚੇਰਾ।
 ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਹ ਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਰਹਿਤ ਪਿਆਰੀ ਮੁਝ ਕਉ, ਸਿਖ ਪਿਆਰਾ ਨਹਿ।

ਅਤੇ ਇਸ ਉਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਤਮਾ
 ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ
 ਕੀਤਾ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਅੱਖਰ ਦਾ ਜੋ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ
 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਪਰ
 ਉਸ ਦੀ ਕੁਝ ਨਿਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਿਜੀ
 ਮਲਕੀਅਤ ਦੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਿਹਾ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਉਚਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਿਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ
 ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ -

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ।

ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਤਹਿ ਹਮੇਸ਼ਾਂ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਤਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ
 ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ॥
ਖਾਲਸੇ ਮਹਿ ਹੌ ਕਰੋ ਨਿਵਾਸ॥ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਚੋ)

ਇਸ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਲਿਜਾ ਕੇ ਇਕ
 ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਾਂਝ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜੋ ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ
 ਅੰਕਿਤ ਹੈ -

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਧਰਮ ਅਰ ਕਰਮ॥
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਭੇਦ ਨਿਜ ਮਰਮ॥
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਾ॥
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਸੱਜਨ ਸੂਰਾ॥

.....

ਯਾ ਮੈ ਰੰਚ ਨ ਮਿਥਿਆ ਭਾਖੀ॥

ਪਾਰਬਹਮ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਖੀ॥ ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਚੋ

ਰਿਸੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਭੁੱਲ
 ਕੇ ਕਦੇ ਛਿੱਕਾ ਨਾ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਨਾ ਦਿੰਦਾ
 ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ
 ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ,
 ਜਿਸ ਆਦਰਸ਼ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦੀ ਸਾਜੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤਿ ਉਤਮ ਆਦਰਸ਼ ਖਾਲਸੇ
 ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ,
 ਉਸ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ
 ਉਪਰ ਸਦਾ ਹੀ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਰਹਿੰਦੀ
 ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਰਮ ਸੱਤਾ ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆਂ ਸੰਸਾਰ
 ਨੂੰ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਮਾਣਿਆਂ
 ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਮਨੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਮਨੁੱਖ
 ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ, ਘਿਨੌਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ
 ਆਤਮਾ ਵਰਗੀ ਅਮਰ ਜੋਤ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਆਤਮ
 ਰਸੀਆ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਐਨਾ ਮਨਮੋਹਣਾ ਅਤੇ
 ਪਿਆਰਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਫੁਹਾਰ ਦੀ ਠੰਢਕ
 ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ,
 ਨਿਉਟਿਆਂ ਨੂੰ ਓਟ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਵਜਦਾ ਸੀ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ
 ਨੂੰ ਤਾਣ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰ ਜਾਂਦਾ
 ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਮਾਂ
 ਲੰਘ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਹਾਨ ਉਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਘਟ
 ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਖਾਵੇ ਉਤੇ
 ਜੀਉਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਖਤਮ ਹੋ
 ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਘੁੱਪ ਹਨੂਰ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
 ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਜਾਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਈਰਖਾ ਜਨਮ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ
 ਦੀ ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ ਅਕਲ ਸਭ ਗੁੰਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣ
 ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਜ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀਚਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਮ੍ਭੂਣੇ
 ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਐਸਾ ਬੋਥਾ ਜੀਵਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ ਜੋ ਭੇਖ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਰਸ ਨਹੀਂ
 ਹੁੰਦਾ, ਅੰਦਰਲੀ ਜੋਤ ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਘੁੱਪ ਹਨੂਰ
 ਮਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਬੁੱਧੀ ਦੁਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਈਰਖਾ,
 ਨਿੰਦਿਆ, ਚੁਗਲੀ, ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਰਗੇ
 ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ
 ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਤੇ ਚੋਟ
 ਲਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ
 ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਛੋਟੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ
 ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੇ। ਸ਼ੇਰ, ਚੀਤ, ਬਿਖਿਆੜ
 ਐਸੇ ਤਮੇ ਗੁਣੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਜਿਥੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ
 ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਮਨੁੱਖ ਉਪਰ ਵੀ ਮਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਿਨ
 ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ
 ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਮਹਾਨ ਥੰਮੁ

ਸੀ, ਮਹਾਨ ਯੋਧਾ ਸੀ, ਕਰਨੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰੂਪ ਸੀ, ਜਤ ਸਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਾਰਨੀ ਸੀ ਉਸਦੇ ਸਾਮ੍ਲਣੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਆ ਧਮਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੱਟੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਉਂਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ ਬਾਹਰ ਚੁਗਦਾ ਗਧਾ ਫੜਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਚੜਵਾ ਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਗੁਪਤ ਰਖਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਗਧੇ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਉਹ ਗਧਾ ਫਸਲਾਂ ਖਾਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਦੁਰੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਗਧਾ ਵੀ ਕਈ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾ ਆਇਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਲਿਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਤੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਵੀ ਇਹ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਘੁਮਿਆਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਗਧਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਗਧਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਢੋਣ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਸ਼ੇਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਗਧਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰ ਦੇਵੇ। ਆਪਣੇ ਬਲ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਸ ਇਕੋ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਗਧਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਮੰਨਤ ਮੰਨਾਂ, ਓਹੀ ਮੇਰਾ ਆਸਰਗ ਹਨ। ਅਜੇ ਗੱਲ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਗਧੇ ਨੇ ਹੀਂਗ ਵੱਟੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵਿੜ੍ਹੇ ਗਧੇ ਨੇ ਉਹ ਹੀਂਗ ਸੂਣੀ ਤਾਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਿਛਾਇਆ ਗਧਾ ਹੀਂਗਦਾ-ਹੀਂਗਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਡਰ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਚਮੁੰਚੀ ਗਧਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਧੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਸਿਉਂਤੀ ਹੋਈ ਖੱਲ੍ਹ ਦੇ ਤੋਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹੀ ਨਾਲ ਕੱਟ ਕੇ, ਖੱਲ੍ਹ ਲਾਹ ਲਈ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਭਰਨ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਆਕੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਰੱਖੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਚਨ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਵਿਖਿਆ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਾਸਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜਤਾ ਵੀ ਆਈ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਨਿਰਾਲਾ ਕੌਤਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਇਹ ਤਾਂ ਆਪ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਾਲਾ ਚੋਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਆਪ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਚੋਜ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ

ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਸ਼ੇਤਰ ਸਨ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਇਸ ਕੌਤਕ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਨਿਭਰ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਜੀਵਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਤੇਜ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਰਹਿਤ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਅੰਤਰੀਵੀ ਰਹਿਤ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਈਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ -

ਜਿਸ ਨੋ ਦਿਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ
ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ ਸੁਣਾਵੈ॥

ਅੰਗ - 306

ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜ਼ਮਾਨ ਹਰ ਥਾਂ ਰਮੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭਰਾਤੀ ਭਾਵ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਜੀਵਨ, ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ - ਦਿਆਲੂ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ, ਅਪਣੁੱਤਾਂ ਭਰਿਆ ਜੋ ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਕਾਮ, ਕੋ਷, ਲੋਭ, ਮੌਹ, ਅੰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਨਿਰਾ ਨਾਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਸਚਹੁ ਓਰੈ ਸਭ ਕੋ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ॥

ਅੰਗ - 62

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਛੂਪੀ ਹੋਈ ਜੋਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਜੋਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਨਿਰਵੈਰ ਹੈ, ਨਿਰਭਉ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਦਇਆਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਠੀਆਂ ਤਪੀਆਂ, ਜਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਖੂਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦਿਆਂ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਸਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖੋਜਦੇ

ਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਇਆ॥

ਪਾਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ ਸਚਾ ਮਨਿ ਵਸਾਇਆ॥

ਪੰਨਾ - 918

ਸੋ ਪਿਆਰਿਓ! ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਗੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਦਾਰ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਰਹੇਗੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਪਣਾ ਸਰਦਾਰ ਮੰਨਣਗੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਗੇ। ਜਿਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਬਣੋਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਧਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਂਗੇ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਦੁਖ ਭੁੱਖ ਕੱਚ ਦੇਵੋਂਗੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ

ਗਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮੇਗੀ। ਹਰ ਥਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਦਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਲੰਗਰ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰੋਂਗੇ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫੁਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਗਾਓਂਗੇ। ਇਹ ਉਨੀਂ ਦੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਰੌ ਰੁਮਕਦੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰਲੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਰਹਿਤ ਦੇ ਧਾਰਨਾ ਰੱਹੇਗੇ। ਇਹ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤਰ ਦੇ ਜਾਪ ਵਿਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਚਸ਼ਮੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿੰਜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਬੀਰਖਾ, ਨਿੰਦਿਆ, ਚੁਗਲੀ ਦੇ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਤੁਹਾਡਾ ਏਹੀ ਜੀਵਨ ਐਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਗਧੇ ਉਪਰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣੋਂਗੇ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤਿਛੀਠਤਾਈ ਵਰਤੋਂਗੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਫਿੱਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਆਤਮ ਰਸੀਆ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਹਰਲੇ ਰੂਪ ਚੋਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅੰਦਰਲਾ ਗਧਾਪੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਦਰਹੀਣਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਾਰਬਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਦੇਖਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅੰਦਰਲਾ ਜੀਵਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਮਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ੇਰ ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗਧਾ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ੇਰ ਹਾਂ।

ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਰਿਦੈ ਗਰੀਬੀ ਆਵੈ।
ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਪਰ ਨਾਰੀ ਦੇ ਨੇੜਿ ਨ ਜਾਵੈ।
ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਪਰਦਰਬੱਧ ਨੋ ਹਥੁ ਨ ਲਾਵੈ।
ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਪਰਨਿੰਦਾ ਸੁਣਿ ਆਪੁ ਹਟਾਵੈ।
ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਮਾਵੈ।
ਗਊ ਤਿਸੁ ਘੋਲ ਘੁਮਾਇਆ ਬੋੜਾ ਸਵੈ ਬੋੜਾ ਹੀ ਖਾਵੈ।
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਈ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵੈ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ 12/4

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਲੈਕਰ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਜੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਵਕਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ; ਜੇ ਕੇਵਲ ਮੁੱਖ ਝਿਆਨੀ ਘੋਟੇ ਲਾ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਚੋਗੀ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਬਾਣੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਖੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੱਚੇ ਯੋਧੇ ਹਨ, ਸੱਚੇ ਬਲੀ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਕਰਮ ਖੰਡ ਕੀ ਬਾਣੀ ਜੋਰੁ॥
ਤਿਥੈ ਹੋਰੁ ਨ ਕੋਈ ਹੋਰੁ॥
ਤਿਥੈ ਜੋ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰ॥
ਤਿਨ ਮਹਿ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰ॥
ਤਿਥੈ ਸੀਤੇ ਸੀਤਾ ਮਹਿਮਾ ਮਾਰੁ॥
ਤਾ ਕੇ ਰੂਪ ਨ ਕਥਨੇ ਜਾਰੁ॥
ਨ ਓਹਿ ਮਰਹਿ ਨ ਠਾਗੇ ਜਾਰੁ॥
ਜਿਨ ਕੈ ਰਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨ ਮਾਰੁ॥
ਤਿਥੈ ਭਗਤ ਵਸਹਿ ਕੇ ਲੋਅ॥
ਕਰਹਿ ਅਨੰਦੁ ਸਚਾ ਮਨਿ ਸੋਇ॥
ਸਚਖੰਡ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰੁ॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੁ॥
ਤਿਥੈ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਵਰਭੰਡੁ॥
ਜੇ ਕੋ ਕਥੈ ਤ ਅੰਤ ਨ ਅੰਤੁ॥
ਤਿਥੈ ਲੋਅ ਲੋਅ ਆਕਾਰੁ॥
ਜਿਵ ਜਿਵ ਹੁਕਮੁ ਤਿਵੈ ਤਿਵ ਕਾਰੁ॥
ਵੇਖੈ ਵਿਗਸੈ ਕਰਿ ਵੀਚਾਰੁ॥
ਨਾਨਕ ਕਥਨਾ ਕਰੜਾ ਸਾਰੁ॥

ਪੰਨਾ - 8

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਬਚਨ ਕਦੇ ਬਿਰਥਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਈ ਬੁੱਧੁ ਲਹੋਗੀ ਦੇ ਆਵੇ ਲਈ ਭਾਈ ਲੱਖ੍ਹੁ ਨੇ ਬਚਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁੱਧੁ ਦੇ ਆਵੇ ਕੱਚੇ ਰਹਿਣਗੇ-ਕੱਚੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨਹਿ ਓਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਭਨੀ ਬਾਈ ਜਿਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਚਰਣ ਪਰਾਤੇ॥

ਪੰਨਾ - 748

ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ ਦਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਨਿਰਾਲੇ ਕੌਤਕ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਚੌਲ ਪਲਾਅ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਗੇ ਗੱਡਿਆਂ ਉਪਰ ਰਖਵਾ ਲਏ। ਇਕ ਥਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਗੱਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਆਪ ਭੁੱਖੇ ਭਾਣੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਧਿਧ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ।

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਆਪ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਧਾ ਧੁੰਧ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਰ ਕੌਤਕ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਬਗੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਘੋੜੜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਨੁਸ ਉਪਰ ਬਾਣ

ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਘੋਗੜ ਦੇ ਮਾਰਿਆ, ਘੋਗੜ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਦੋ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੱਲ ਉਠੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਅੰਨੇ ਸੋਹਣੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁਖੀ ਵਾਲਾ ਤੀਰ ਇਕ ਗੰਦੇ ਘੋਗੜ ਦੇ ਮਾਰਿਆ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪੰਛੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਾਸ ਤਾਂ ਕਾਂ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ; ਮਹਾਰਾਜ! ਇਹ ਆਪ ਨੇ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ? ਉਹ ਘੋਗੜ ਦਰਖਤ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਟਾਹਣੇ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਲੋਕ ਨਵਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀਓ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਾਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਾਢੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜਾ ਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਉਤਸਵ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰਣ ਪਵਾਨ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਭੋਜ ਛਕਣਾ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਨਾ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਨਿਯਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਸ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਗੁਹਿ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਲੰਗਰ ਲਈ ਪੰਗਤਾਂ ਲਗ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਜੂਠੇ ਬਰਤਨ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਹੱਥ ਧੁਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗ ਪਈ। ਕਾਮ-ਬਾਣ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਉਚੇ ਸੁਭਾਵ ਤੋਂ ਤਿਲੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੀਚ ਕਾਮ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੁਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਮੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹਰ ਗੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵੰਗਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ, ਮੇਰੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਮੇਰੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਤ ਦਾ ਦੰਡ ਵੀ ਦੇ ਦੇਵਾਂ। ਉਸ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਦਾ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਰਸ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਛਿੱਥਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਢੁੱਬ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਭਾਂਪ ਲਿਆ ਕਿ ਜੋ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇਕਲਵਾਂਜੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਤਨੀ ਉਤਸ਼ਾਹਗੀਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਗਹਿਰੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪੈ ਗਏ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਨੁਕਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਟੀ! ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਰਾਜੇ ਦੀ ਰਿਆਇਆ ਹਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਇਕ ਕਹਿਰਦਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਾਂ? ਉਸ ਦੇ ਅਹਿਦੀਏ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਬੜੀ ਮੰਦ ਲਗਦੀ ਹੈ ਬੇਟਾ! ਮੈਂ ਗੈਰਤ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ-ਜਿਉਂਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਾਪੂ ਜੀ! ਸਾਰੀ ਉਲੇਖਣ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਪਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਂਗੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਜ਼ਤ ਸੁਰਖਿਸ਼ਿਤ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਦੰਡ ਭੋਗਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਸਤੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਲ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਤੱਕ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂਗੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਹ ਲੜਕੀ ਅਹਿਦੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਸਗੀਰ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਨਿਖ ਕਾਮ ਸੁਆਦ ਕਾਰਣ
ਕੌਟਿ ਦਿਨਸ ਦੁਖ ਪਾਵਰਿ॥
ਘਰੀ ਮੁਹਤ ਰੰਗ ਮਾਣਿ
ਫਿਰਿ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਪਛਤਾਵਰਿ॥ ਅੰਗ- 403

ਦੂਸਰਾ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -
ਹੇ ਕਾਮੁੰ ਨਰਕ ਬਿਸਾਮੁੰ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਭ੍ਰਮਾਵਣਹਾ॥
ਰਿਤ ਹਰਣੰ ਤੈ ਲੋਕ ਰਮੰ ਜਪ ਤਪ ਸੀਲ ਬਿਦਾਰਣਹਾ॥
ਅਲਪ ਸੁਖ ਅਵਿਤ ਚੰਚਲ ਉਚ ਨੀਚ ਸਮਾਵਣਹਾ॥
ਤਵ ਤੈ ਬਿਮੁੰਚਿਤ ਸਾਧ ਸੰਗਮ

ਛਿਟ ਨਾਨਕ ਨਾਗਾਇਣਹਾ॥ ਅੰਗ - 1358

ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰਾਜਨ! ਸਤਿਸੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੂਜ ਹੋ, ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ ਹੋ, ਇਕ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਵਲ ਮੰਦੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਨਾਲ ਦੇਖੋ। ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਾਮ ਮਦ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਗਦੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਹੱਥ ਢੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਤਿ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਜਨ! ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਗੰਦਰੀ ਖਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈਂ, ਗੰਦਰੀ ਘੋਗੜ ਖਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੰਨ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣ ਲੈ, ਤੈਨੂੰ ਸੌ

ਜਨਮ ਘੋਗੜ ਦਾ ਭੋਗਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਲੜਕੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਈ।

ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਦ ਕਰਮ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਬਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੋਂ ਬਚਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗਣ ਲਈ ਸੌ ਜਨਮ ਘੋਗੜ ਬਣਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਤੂੰ ਜੋ ਸਤਿਸੰਗ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਤੇਰੇ ਆਖਰੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਸਰੂਪ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਉਸ ਦਾ 100ਵਾਂ ਜਨਮ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਕਾਰਨ ਬਾਣ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਦਾ ਦੰਡ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁਕਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਦ ਦੇਹੀ ਚੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਆਪ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਪੈਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਆਮ ਬੁਧੀ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਕੌਤਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਬੁਧੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬੋਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਪਾਉਂਟੇ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਪ ਪਾਸ ਨਾਹਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਰਾਜੇ ਬਿਗਾਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪ ਨਗਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਸੂਰਮੇ ਯੋਧੇ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਸਸ਼ੇਭਤ ਹੋਂ, ਆਪ ਦੀ ਪਰਜਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਦੁਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਸੂ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਾਮੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਡੀਲ ਡੈਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਆਫਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਭੇਤ ਭਰੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਨਾਲ ਰਾਜਿਆਂ ਵਲ ਤੱਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਨ! ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਇਸ ਵਕਤ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਇਕ ਘੁਰਨਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਡੀਲ ਡੈਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਡਰ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਇਸ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰੀਏ, ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹੀ ਰਾਜੇ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਅਭਿਮਾਨ ਭਰੇ ਬਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਇਹ

ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਡੀਲ ਡੈਲ ਵਾਲਾ ਸ਼ੇਰ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਇਸ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਮੁਸਕਰਾਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਰਾਜਨ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਭੈ ਨਵਿਰਤ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਯੱਥੁੰ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਘੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰੇ। ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਸ਼ੇਰਗੜੀ ਵਾਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਉਂਟੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬੋੜੀ ਦੂਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਥਾਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ। ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਣ ਤੂੰ ਗਿੱਦੜ ਨਾ ਬਣ, ਨੱਠਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਅੱਗੇ ਤੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚੋਂ ਨੱਠਣ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹੁਣ ਦੌੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰੀਂ। ਸ਼ੇਰ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗੜਾਈ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਣਿਆ, ਆਪਣੇ ਬਲ ਨੂੰ ਜੋਖਿਆ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਵਲ ਨੂੰ ਸੰਗੋੜਿਆ; ਜਿਸ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਨ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੈ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲੇ ਉਤੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਬਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪੇਟ ਚੀਰ ਦਿਤਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਰੈਸ਼ਨੀ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਵੱਜਿਆ, ਐਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰੂਹ ਨਮਸਕਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਰਾਜੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ! ਸ਼ੇਰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਮਾਰੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਰਾਜਨ! ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।”

ਇਹ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਕੌਰਵਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜੈਦਰਥ ਸੀ, ਜੰਗ ਵਿਚੋਂ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ ਨੱਸਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸੁਰੂਪ ਆਪਣੇ ਯੁੱਧ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ 84 ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀਰਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ, ਸ਼ੇਰ ਜੂਨੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਸੌ ਅੱਜ ਇਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਭੁਗਤਾਅ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਰੂਹ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੋਈ ਐਵੇਂ ਜੀਭ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਜੀਵ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਆਪ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਭਟਕਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਣ ਦੀ ਛੋਹ ਦੇ ਕੇ ਉਤਮ ਜੂਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸੋ ਅੱਜ ਆਪ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਕੱਟੇ। ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਆਰਿਓ! ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਵੀ ਛਕਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਚੌਲ ਤੇ ਪਲਾਓ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਵੱਡ

ਬਾਂ ਤੇ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿਓ, ਆਪਣੇ ਕੱਤੇ ਉਥੇ ਡਡ ਦਿਓ। ਸਾਰੇ ਕੁੱਤੇ ਇਕ ਦਮ ਚੌਲਾਂ ਵਲ ਨੂੰ ਦੌੜੇ ਪਰ ਤਕੜੇ ਕੁੱਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਪਏ, ਮਾੜੇ ਕੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਚਲਣ ਲਗ ਗਿਆ ਪਰ ਚੌਲਾਂ ਤਕ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਕ ਬੁਰਕੀ ਤਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੇ ਵੀ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਲਹੂ ਲਹਾਣ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕੁੱਤੇ ਫੜ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਯਥਾਸ਼ਕਤ ਚਾਵਲ ਪਲਾਓ ਪਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਕੁਤਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੁਤਿਆਂ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ! ਆਪ ਦਾ ਕੌਤਕ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਆਪ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਚੌਲ ਅਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਕਿ ਕੁਤਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਤਾਂ ਭਰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਜੀਵਾਂ ਜੰਤੂਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸਮਰਥਾ ਰਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਆਪ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦਿਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਕੌਤਕ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਮਰ ਸਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਖਾਲਸਾ ਸੰਮਿਲਤ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਫਤਹਿ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਰਾਤੀ ਭਾਵ ਵਿਚ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਇਕੱਲੀ ਲਕੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੌੜ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਭੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੌੜ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਮਿਠਾਸ, ਜਲ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਂਝ ਪੁਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਭਾਈ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹਰਾ ਸਕੇ, ਹਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿਚ ਫਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਲ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਗ੍ਰਾ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦਾ ਹਜ਼ਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਬਵੀ ਰਾਜ ਚੰਗਾਨ ਸੀ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ। ਜੇ ਚੰਦ ਨੇ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸੈਂ ਪ੍ਰਿਬਵੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹਰਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਵਾਂਗਾ। ਵੈਰ ਭਾਵ ਦੇ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਬਵੀ ਚੰਦ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਜਿੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਨੀਚ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆਂ ਹੋਇਆ ਜੈਚੰਦ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪ੍ਰਿਬਵੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿਤਾ।

ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਹਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿਸ਼ਾਵਰੋਂ ਪਾਰ ਦਲਾਂ ਦੇ ਦਲ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਦੀਨ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਲੱਖਾਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੱਖਾਂ ਸਤਵੰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿ ਲੁੱਟੇ

ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਸੀ, ਹਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਲਮਿਲ-ਇਲਮਿਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਭ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ। ਇਕੱਲੇ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚਾਰ ਅਰਬ ਦੇ ਹੀਰੇ ਲੁੱਟੇ ਗਏ। ਰਾਜੇ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮੰਤਵ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁ ਬੇਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੇ ਰਹੇ, ਇਹ ਗਊ ਰੂਪ ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬੰਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਮੰਦਰ ਢਾਹ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਸੈਂਕੜੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਰਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਦਰ ਵਾਲੇ ਬਾਂਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਸ ਵਿਚ ਫਟ ਗਏ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਸੰਤਾਪ ਝੋੱਲਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਭਾਈ ਭਾਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਧੇਗਾ, ਹਰ ਬਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਵੇਂਗੇ, ਧਨ ਦੌਲਤ, ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲਦੀ ਫਿਰੇਗੀ ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਖਾਲਸਾ ਬਿਰਤੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਨੇ ਬਾਹਰਲਾ ਭੇਖ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਤਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਆਪ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਦੂਸਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਂਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਿਆਇਆ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨਗੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਖੋਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਭਾਵ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਣਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਬਲ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋਂ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਰਹਿਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਥਾਪੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਚਲੋਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਰਹੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਤਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਕਰੋਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੌਰਵਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗਵਾ ਲਵੇਂਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਗਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਭੇਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਵੈਰ ਭਾਵ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਉ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪ ਵੀ ਮਰੋਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੂਸਰੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋਂਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਤੀਸਰੀ ਪੁਸ਼ਟ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਇਕ ਅਟਲ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਉਸ ਅਟਲ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੰਡਿਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਵੈਰ ਭਾਵ ਤੇ ਫੌਕੇ ਅਭਿਮਾਨ ਦੇ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗੇ।

ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਾਰਸ਼ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਕਾਰਨ ਲੋਧੀਆਂ, ਖਿਲਜੀਆਂ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਸੰਤਾਪ ਝੋੱਲਿਆ ਹੈ,

ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਨਿਆਰਾ ਕੌਤਕ ਕਰਕੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਵਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਗਿਆਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਿਰਾਉਂਦੇ ਹੀ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਜੰਗ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਾਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੌਝਨੇ ਪਏ। ਇਸ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦੁਰ-ਦੁਰ ਤਕ ਫੈਲ ਗਈ। ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਅਜਿਤ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਜਿਤ ਸਾਸ਼ਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਆਪ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਨ ਸੁਖਾਂ ਭਰਿਆ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਬਾਰੂਦੀ ਸੌਨਾ ਲਾ ਕੇ ਮੋਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਸ਼ਨ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਪਰ ਛੁੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅੰਤ ਹਾਰ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਕਵੀ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਦੇਖਿਆ, ਆਪ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਿੱਬੂ ਵਾਂਗ ਨਿਚੋੜ ਦਿਤੇ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪੁਲ ਵੱਦ ਦਿਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੜਕ ਕੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਤੀ ਹੋਈ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਚੌਂ ਵਾਪਸ ਭੁਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀਂ ਜਾ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਸੰਭਾਲੋ।

ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਯਾਰ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦਾ,
ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਓਸ ਦੀ ਗੈਰਸਾਲੀ।
ਉਹ ਤਾਂ ਭੜਕ ਕੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਜਾਇ ਮਿਲਿਆ,
ਗੱਲ ਜਾਇ ਦਸੀ ਸਾਰੀ ਭੇਤ ਵਾਲੀ।

ਜੰਗਨਾਮਾ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ

ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਜੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬਹਾਦਰੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਪੈਂਦੀ।

ਅੱਜ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਮੁੱਲ ਪਾਵੇ,
ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਤੇਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੀ।
ਘੜੇ ਆਦਮੀ ਗੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਡਣ,
ਹਾਥੀ ਡਿਗਦੇ ਸਣੇ ਅੰਬਰੀਆਂ ਨੀ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਬੇ
ਫੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ।

ਜੰਗਨਾਮਾ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਸਥਾਪਨ

ਕੀਤੇ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੁੱਤਾ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁੱਠ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਾਸ਼ਨ ਆਇਆ ਜਿਹੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਕੱਚਾ ਸਿੱਖ ਪੱਕਾ ਸਿੱਖ ਕਹਿ ਕੇ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਓਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੁੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਦੱਸੀ ਹੈ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਨੋਖੇ ਚੋਜ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਕ ਵਾਨੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਉਚੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿਤੀ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਜਰਨੈਲ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਮਰਹੌਟੇ ਸਰਦਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਬੇਗਮ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਨਾ ਸਕੀ, ਪਾਲਕੀ ਉਸ ਦੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਾਲਕੀ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜੋ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸਨ, ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਸੁਝ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਪਾਲਕੀ ਚੁੱਕ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਬੇਗਮ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੱਲਾ ਕਰਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਦੌੜ ਗਏ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਜੋ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤਾਂਗੇ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਪੜਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ, ਪਾਲਕੀ ਦਾ ਝਾਮਣ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਰਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੁੱਢੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਬੜੇ ਉਚੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਬੇਟੀ! ਨਿਰਸੰਕੋਚ ਹੋ ਕੇ ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਜੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿ।” ਉਸ ਬੇਗਮ ਦੀ ਜਾਨ ਵਿਚ ਜਾਨ ਆਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੋਈ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਝਾਮਣ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਮ੍ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਝੱਟ ਹੀ ਪਛਾਣ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਓਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਮੰਦੀ ਸੌਚ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਅੰਨਿਆਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਕਰਮਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਇਕ ਦਮ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਨਿਰਸੰਕੋਚ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਥਾ ਜਾਨ! ਤੁਸੀਂ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੇਟੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਟੀ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਐਡੇ ਉਚ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਬਲਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਾਂਗੀ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾਵਾਂ ਪਾਸ ਭੇਜ ਦਿਤਾ।

ਪਿਛੋਂ ਬਚਨ ਚਲ ਪਏ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਬਰਕਤ ਹੈ ਕਿ ਦਸ਼ਮਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਉਹ ਤਾਂ ਐਨੇ ਜਾਹਿਲ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਤਵੰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿ ਤੋੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਦੈਅਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਤੁਹਾਡਾ ਜਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਤੇਜ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਜਦੋਂ ਜਤੀ ਤੇ ਸਤੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇਂਗੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ 84 ਲੱਖ ਜਨੀਆਂ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਂਗੇ, 84 ਦੇ ਜੀਵ ਗਿਣੇ ਜਾਵੇਂਗੇ।

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਫੌਜਾਂ ਪਿਛੇ ਹੱਟੀਆਂ, ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੇਗਮ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸੂਹੀਏ ਭੇਜ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਾਇਆ।

ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਣਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਅੱਜ ਸੁਸਗਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਓਹੀ ਸਲੂਕ ਕਰੋ ਜੋ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਰ, ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਪਾਸ ਪਾਲਕੀ ਭਿਜਵਾ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਬੇਗਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਛੁੱਟ-ਛੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣ ਲਗ ਗਈ। ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਝੱਟ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਰੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਯੁੱਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਉਹ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨੀ ਫਿਰਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਜਾਣਿਆ, ਕਿਨ੍ਹੇ ਤੋਹਫੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਤੌਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੋ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੁਤੰਤਰ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚੜ੍ਹ-ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਥੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਿਸ਼ਨਾ!

ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝਾਈ, ਕਾਹਬਾ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੋਂ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਚ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋਂ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜ਼ਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਸੋ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਾਲਾ ਕੌਤਕ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ‘ਏਕਾ ਨਾਗੀ ਜਤੀ ਹੋਇ’ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਐਸਾ ਗਣ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਿਅ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਿਰਾਲੇ ਕੌਤਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲੱਗੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪੁਸਤਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਗਮਨ ਹੋਇਆ, ਪੇਹ ਸੁਦੀ ਸਤਵੀਂ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ-ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਨ ਪੱਖ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਉਹ ਫਤਹਿ ਚੰਦ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕ੍ਰੋਪ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪਾਉਂਟੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂਸ਼ਾਹ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਮੱਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਆਪਣੇ 700 ਮੁਰੀਦਾਂ ਸਮੇਤ ਭਖੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ 300 ਮੁਰੀਦ, ਦੋ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੋਇਆ। ਕਿਤੇ ਨਈ ਖਾਂ ਤੇ ਗਨੀ ਖਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਉਚ ਦਾ ਪੀਰ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਦਲੇਰ ਖਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

ਕਿਤੱ ਤੇ ਆਇ, ਜਾਹਿ ਕਹਾਂ ਕੋ,
ਜਾਮਾ ਕੌਨ ਆਪ ਕੇ ਹੋਇ?
ਨੱਬੀ-ਗਨੀ ਖਾਂ ਉਤਰ ਦੀਨਸ,
ਇਹ ਸਿਯਦ ਉਚ ਬਾਸੀ ਜੋਇ।
ਕਰੀ ਹੱਜ, ਹਜ਼ੀ ਇਹ ਦੀਰਘ,
ਜਹਾਂ ਮੌਜ ਤਹਿ ਨਿੱਤ ਬਿਚਰੰਤ-
ਸੁਨਤ ਸਿਧਾਰੀ,
ਗੰਮਨੇ ਤੁਰਨ ਪਹੁੰਚ ਨਿਕਟ ਉਮਰਾਵ ਤੰਨਤ।

ਇਹ ਪੁਛਣ ਤੇ ਉਸ ਨੀਲੇ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਥੋਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਅਨਾਇਤਸ਼ਾਹ ਸੱਯਦ ਪੀਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੁਰੀਦ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣਗੇ। ਗਨੀ ਖਾਂ ਨਿੱਬੀ ਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋਏ -

ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਉਮਰਾਵਾ ਸੁ ਤੱਤ ਛਿਨ
ਪਠਿਉ
ਸਉਰ ਜਾਹਿ ਉਤਲਾਇ॥
ਨੂਰ ਪੁਰੇ ਕੌ ਸੱਯਦ ਦੱਲ ਮਹਿੰ-‘ਅਮੁਕ’-ਸਿਵਰ
ਮਹਿੰ ਲਿਆਉ ਬੁਲਾਇ॥(ਭਰਤ 6 ਅੰਸਤ 46)

ਦਲੇਰ ਖਾਂ ਗੜਸੰਕਰੀਆ ਜੋ ਇਸ ਦਸਤੇ ਦਾ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸੱਯਦ ਪਾਸ ਆਇਆ,

ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਚ ਦੇ ਪੀਰ ਹਨ, ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਇਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਾਤ ਭਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਅਦਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਿਬ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੋ। ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਲਿਆ ਕੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

ਸਨ ਉਮਰਾਵ ਭਰਯੋ ਉਰ ਅੰਤਰ
ਤੱਤ ਛਿਨ ਉਠਿਯੋ ਸਹਿਤ ਨਰ ਬਿੰਦਾ।
ਦਰਬ ਪੰਚ ਸੈ-ਕਹਿ ਅਨਵਾਯੋ
ਸੱਯਦ ਸੰਗ ਆਇ ਕਰ ਬੰਦ।
ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਬੈਠ ਗਯੋ ਵਿੱਗ
ਬਿਨਤੀ ਬੋਲਿਓ-ਪੀਰ ਬਿਲੰਦ।
ਅਟਕਾਵਨ ਕੀ ਕੀਨ ਅਵਗਿਆ,
ਸੌ ਬਖਸ਼ੇ ਰੁਮ ਹੋ ਬਖਸ਼ਿੰਦ। (ਰੁਤ 6 ਅੰਮ੍ਰਿਤ 47)

ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੋ। ਜਿਥੇ ਆਪ ਦਾ ਜੀ ਚਾਹੇ, ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਫਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਜੋ ਪੱਤਰ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਦੇਣੀ ਕੁਥਾਂਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੰਨਗੀ ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਪੱਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

1. ਬਨਾਮੇ ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਤੇਗੇ ਤੱਬਰ॥
ਖੁਦਾਵੰਦੇ ਤੀਰੇ ਸਨਾਨੋ ਸਿਪਰ॥

ਅਰਥ - ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਤੱਬਰ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਖੁਦਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ। ਤੀਰ ਅਣੀਆਲੇ ਤੇ ਢਾਲ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਖੁਦਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ।

2. ਖੁਦਾ ਵੰਦੇ ਮਰਦਾਨੇ ਜੰਗ ਆਜਮਾਂ॥
ਖੁਦਾ ਵੰਦੇ ਅਸਪਾਨੇ ਪਾ ਦਰ ਹੱਵਾ॥

ਅਰਥ - ਸੂਰਮੋਂ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਖੁਦਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ। ਤਿਥੀ ਦੌੜ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ।

3. ਹਮਾ ਕੋ ਤੁਰਾ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਿਦਾਦ,
ਬਸਾ ਦੌੱਲਤੇ ਦੀ ਪਨਾਹੀ ਬਿਦਾਦ॥

ਅਰਥ - ਉਸੇ ਰੱਬ ਨੇ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਦੀਨ ਪਨਾਹੀ ਦੀ ਦੌੱਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (ਭਾਵ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿਤਾ ਹੈ।)

4. ਤੁਰਾ ਤੁਰਕ ਤਾਜੀ ਬ-ਮਕਰੋ ਰਿਆ,
ਮਰਾ ਚਾਰਾ ਸਾਜੀ ਬ ਸਿਦਕੋ ਸਵਾ।

ਅਰਥ - ਤੇਰੀ ਦੌੜ ਪੁਪ (ਯਾ ਲੁਟ ਮਾਰ) ਮਕਰ ਤੇ ਫਰੇਬ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਦਬੀਰ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਹੈ।

5. ਨ ਜ਼ੇਬਦ ਤੁਰਾ ਨਾਮ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ,
ਕਿ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬਾਂ ਨ ਆਇਧਦ ਫਰੇਬ।

ਅਰਥ - ਤੈਨੂੰ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੋਭਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬਾਂ (ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ) ਤੋਂ ਫਰੇਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

6. ਨਾ ਤਸਬੀਹੇਤ ਅਜ ਸਜੋ ਰਿਸਤਰੇ ਬੇਸ਼,
ਕਜ਼ਾਂ ਦਾਨਾਂ ਸਾਜੀ ਵਜ਼ੀ ਦਾਨਾ ਬੇਸ਼,

ਅਰਥ - ਤੇਰੀ ਤਸਬੀਹ ਧਾਰੇ ਤੇ ਮਣਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਛ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਣਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰੇ ਨੂੰ ਜਾਲ।

7. ਤੂ ਖਾਕੇ ਪਿਦਰ ਰਾ ਬਕਿਰ ਦਾਰੇ ਜਿਸਤ,
ਬ ਖੂਨੇ ਬਿਰਾਦਰ ਬਦਾਰੀ ਸਰਿਸਤ।

ਅਰਥ - ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਭੈੜੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭਰਾ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਗੁੰਨਿਆ।

8. ਵਜ਼ਾਂ ਖਾਨਹਏ ਖਾਮ ਕਰਦੀ ਬਿਨਾ,
ਬਰਾਏ ਦਰੇ ਦੌੱਲਤੇ ਬੇਸ਼ ਰਾ।

ਅਰਥ - ਤੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੱਚਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

9. ਮਨ ਅਕਨੂ ਬ ਅਫਜ਼ਾਲੇ ਪੁਰਸੇ ਅਕਾਲ,
ਕੁਨਮ ਆਬੈ ਆਹਨ ਚੁਨਾ ਬਰਸ਼ਿਕਾਲ।

ਅਰਥ - ਮੈਂ ਹੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਫਜ਼ਲ ਨਾਲ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਾਣੀ (ਧਾਰ) ਨਾਲ ਬਰਸਤਾਤ ਵਾਗੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਾਂਗਾ।

10. ਜਿ ਕੋਰੇ ਦਕਨ ਤਿਸ਼ਨਹ ਕਾਮ ਆਮਦੀ,
ਜਿ ਸੇਵਾੜ ਹਮ ਤਲਖ ਕਾਮ ਆਮਦੀ।

ਅਰਥ - ਦੱਖਣ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੂੰ ਅਸਫਲ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਮੇਵਾੜ ਤੋਂ ਵੀ ਤਿਹਾਇਆ ਆਇਆ ਹੈ -

11. ਬਦੀ ਸੂ ਬੁ ਅਕਨੂ ਨਿਗਾਹਤ ਦਵਦ,
ਕਿ ਆਂ ਤਲਖੈਓ ਤਿਸ਼ਨ ਗੀਯਤ ਰਵਦ।

ਅਰਥ - ਇਸ ਪਾਸੇ ਹੁਣ ਜੇ ਤੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਫਿਰੀ ਤਾਂ ਉਹ (ਗਲੇ ਦੀ) ਤਲਖੀ ਤੇ ਤ੍ਰੇਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

12. ਚੁੰ ਆਤਸੇ ਜ਼ੇਰਿ ਨਾਹਨਤ ਨਿਹਮ,
ਜਿ ਪੰਜਾਬ ਆਬਤ ਨ ਖੁਰਦਨ ਦਿਹਮ।

ਅਰਥ - ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਰੇਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ ਰਖਾਂਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀਣ ਦਿਆਂਗਾ। (ਭਾਵ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ)-

13. ਚਿਰ ਸੁਦ ਗਰ ਸਿਗਾਲੇ ਬ-ਮਕਰੋ ਰਿਯਾ,
ਹਮੀ ਕੁਸ਼ਤ ਦੋ ਬਚਹਏ ਸੇਰ ਰਾ।

ਅਰਥ - ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਮੱਕਰ ਤੇ ਫਰੇਬ ਨਾਲ ਸੇਰ ਦੇ ਦੋ ਬਚੇ ਮਾਰ ਦਿਤੇ ਹਨ।

14. ਚੁੰ ਸ਼ੇਰੇ ਜ਼ਿਯਾਂ ਜਿੰਦਾ ਮਾਨਦ ਹਮੀਂ,
ਜਿ ਤੋਂ ਇਨਤਕਾਮੋ ਸਤਾਨਦ ਹਮੀਂ।

ਅਰਥ - ਜਦ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਬਬਰ (ਤੁੰਦ ਖੋ) ਅਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲਏਗਾ।

15. ਨ ਦੀਗਰ ਗਰਾਯਮ ਖੁਦਾ ਤ,
ਕਿ ਦੀਦਮ ਖੁਦਾਉ ਕਲਾਮੇ ਖੁਦਾਤ।

ਅਰਥ - ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਤੇਰੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਤੇ ਤੇਰੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ।

16. ਬਾ-ਸੁਰੰਧੇ ਤੋਇਅਤਬਾਰੇ ਨ ਮਾਂਦ,
ਮਰਾ ਜੁਜ਼ ਬਸ਼ਮਸੀਰ ਕਾਰੇ ਨ ਮਾਂਦ।

ਅਰਥ - ਤੇਰੀ ਸੌਂਹ ਤੇ (ਮੈਨੂੰ) ਇਤਥਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ (ਹੁਣ) ਸਿਵਾਏ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

17. ਤੂਈ ਗੁਰਗਿ ਬਾਰਾਂ ਕਸ਼ਦਾ ਅਗਰ,
ਨਿਹਮ ਨੋਜ਼ ਸ਼ੇਰੇ ਜਿ ਦਾਮੇ ਬਦਰ।

ਅਰਥ - ਜੇ ਤੂੰ ਬੜਾ ਚਾਲਾਕ (ਜ਼ਮਾਨਾ ਦੀਦਹ) ਬਘਿਆੜ੍ਹ ਹੈਂ, ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਖਾਂਗਾ।

18. ਅਗਰ ਬਾਜ਼ ਗੁਫਤੋਂ ਸ਼ਨੀਦਤ ਬਮਾਸਤ,
ਨਮਾਯਮ ਤੁਰਾ ਜਾਦ ਹਏ ਪਾਕੋ ਰਾਸਤ।

ਅਰਥ - ਜੇ ਤੇਰੀ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਹ ਦਿਖਲਾਵਾਂਗਾ।

19. ਬਮੈਦਾ ਦੋ ਲਸਕਰ ਸਫ਼ਾਅਰਾ ਸਵੰਦ,
ਭੁਦੀ ਬਹਮ ਆਸਕਾਰਾ ਸਵੰਦ।

ਅਰਥ - ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦੋ ਲਸਕਰ ਸਫ਼ਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣ, ਤੇ ਛੇਤੀਂ ਨਾਲ ਆਪੋ ਵਿਚ (ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ) ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣ।

20. ਮਿਯਾਨੇ ਦੋ ਮਾਨਦ ਵ ਫਰਸੰਗ ਰਾ,
... (ਇਥੋਂ ਸੱਤਰ ਗੁੰਮ ਹੈ)

ਅਰਥ - ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਾਸਲਾ ਹੋਵੇ ਤ੍ਰੈ ਮੀਲ ਦਾ।

21. ਅਜਾਂ ਪਸ ਦਰਾਂ ਅਰਸਾਏ ਕਾਰ ਜਾਰ,
ਮਨ ਆਯਮ ਸੁਰੀਦਾ ਤੂੰ ਬਾ ਦੋ ਸਵਾਰ।

ਅਰਥ - ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਤੂੰ ਦੋ ਸਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਂਵੀ।

22. ਤੂ ਅਜ ਨਾਜੋਂ ਨਿਆਮਤ ਸਮਰ ਖੁਰਦਾਈ,
ਜਿ ਜੰਗੀ ਜਵਾਨਾ ਨ ਬਰ ਖੁਰਦਾਈ।

ਅਰਥ - ਤੂੰ ਲਾਡਾਂ ਤੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਫਲ ਖਾਧੇ ਹੋਇ ਹਨ, (ਪਰ) ਜੰਗ ਦੇ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਦੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

23. ਬ ਮੈਦਾਂ ਬਿਆ ਖੁਦ ਬ ਤੇਗੋ ਤਬਰ,
ਮਕੁਨ ਖਲਕੇ ਖੁਦਾ ਕਿ ਜੋਰੋ ਜਬਰ।

ਅਰਥ - ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਤਬਰ ਨਾਲ ਆਪ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ, ਖਾਲਕ ਦੀਆਂ ਖਲਕਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤੇ (ਤਬਾਹ) ਨਾ ਕਰ।

(ਲੇਖਕ ਈਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ 'ਨਾਰਾ'

ਪੁਸਤਕ - ਸਫਰਨਾਮਾਂ ਤੇ ਜਫਰਨਾਮਾਂ, ਵਿਚੋਂ)

ਦੂਸਰੀ ਪਤਰਕਾ ਦੀਨੇ ਕਾਂਗੜ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਫਰਨਾਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਆਪ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਜੋਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤ ਵਿਚੋਂ ਰੂਪਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟੀ, ਅਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ, ਤੇਤੀ ਸਵੱਈਏ ਆਦਿ ਦਾ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖੇਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਰਸ ਹੈ, ਆਪੇ ਹੀ ਰਸੀਆ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਚੇਤ ਹੈ ਕਿਤੇ ਅਚੇਤ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਚਿੰਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਭਿਖਾਰੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਖੇਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਨੇ ਤੂੰ ਹੀ-ਤੂੰ ਹੀ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪਰੀਪੂਰਨਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੋਦ ਸਾਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਅਤੇ ਭੇਖਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਪਰਮ ਜੋਤ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੈਂ ਨੂੰ ਖੰਡਤ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋ ਕੇ ਉਸੇ ਜੋਤ ਵਿਚ ਸੰਮਿਲਤ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣੀਏ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋਤ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਸੰਤ ਕਹੋ, ਗੁਰਮੁਖ ਕਹੋ, ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ,
ਏਕ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ॥
ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ,
ਥਤ ਗੋਰ ਮੜੀ ਮਟ ਭੁਲ ਨ ਮਾਨੈ॥
ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ,
ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਏਕ ਪਛਾਨੈ॥
ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ,
ਤਰ ਖਾਲਸ ਤਾਰਿ ਨਖਾਲਸ ਜਾਨੈ॥

ਜਿਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੋ ਹੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੋ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਨੇ ਭਰਮ ਤੇ ਭੇਖ ਚੌਂ ਸਾਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਸਰਬ ਸਾਂਝ ਵਾਲਾ ਆਦਰਸ਼ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਭੁਗੋਲਿਕ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਬ ਸਿਸ਼ਟੀ, ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਦ ਬੰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਕ ਉਚੇਰਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਬੜ੍ਹਾ ਉਚਾ ਉਠੋਂ, ਹਉਮੈ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਤੇੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਪ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਨ੍ਹੇ ਮਿਟਾ ਕੇ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਤਾਂਧ ਕਰੋ, ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਖੇਤੀ ਮੌਰੀ
ਕਰਹੁ ਸੰਭਾਲ ਮਹਿ ਤਿਸ ਕੇਰੀ॥
ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ -
ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ॥
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ॥

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ॥
 ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੀਉ ਮੈਂ ਸਾਰਾ॥
 ਜਬ ਇਹ ਗਰੈ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੋਤ॥
 ਮੈਂ ਨ ਕਰੋਂ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ॥
 ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਚੌ

ਨਿਆਰੇ ਭੇਖ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਆਰੇ ਚਰਿਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ
 ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ -

ਲੋਕਾ ਵੇ ਹਉ ਸੂਹਵੀ ਸੂਹਾ ਵੇਸੁ ਕਰੀ॥
 ਵੇਸੀ ਸਹੁ ਨ ਪਾਈਐ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਸੁ ਰਹੀ॥
 ਨਾਨਕ ਤਿਨੀ ਸਹੁ ਪਾਇਆ ਜਿਨੀ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀ॥
 ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਬੀਐ ਇਨ ਬਿਧਿ ਕੰਤ ਮਿਲੀ॥
 ਅੰਗ - 785

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜੋ ਜਨੇਉ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲੱਗੇ
 ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਸੱਚ ਦੇ ਜਨੇਉ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦਿੱਤੀ, ਸੱਚੇ ਤਿਲਕ
 ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ
 ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ
 ਜੈ ਜੈਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਰੈ ਸਭੁ ਕੋਇ॥
 ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਰ ਸੋਇ॥ ਅੰਗ - 283

ਇਹ ਵਾਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਗਿਆਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਪਰ
 ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੁਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵ ਨੂੰ
 ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਆਪ
 ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਕੌਤਕ ਰਾਹੀਂ ਆਪ
 ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਦੀਵਾਨ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਕ ਅਜੀਬ ਵਸਤਰਾਂ
 ਵਾਲਾ ਸਾਧੂ ਆਪ ਪਾਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਫੰਘ ਆਪ ਦੀ
 ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਆਦੇਸ਼-ਆਦੇਸ਼, ਨਾਰਾਇਣ-ਨਾਰਾਇਣ
 ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਦਮ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੁਛਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ
 ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਨਾਰਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਕਿ
 ਜਿਸ ਖੰਡ, ਬ੍ਰਾਹਮੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇ, ਛਿਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜ ਫੰਘ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਹਨ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਸੀਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼
 ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਇਹ
 ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਨਲ ਪੰਖੀ ਦੇ ਫੰਘ ਹਨ ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ space
 (ਉਚੇ ਆਸਮਾਨ) ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
 ਉਥੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨੇਤ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਪੰਛੀਆਂ
 ਵਾਂਗੂੰ ਚੋਗੇ ਚੁਗਣ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ
 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
 ਤਾਸੀਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਾਂਗੇ। ਜਾਓ, ਸਿਗਲੀਗਰ ਤੋਂ ਇਹ ਫੰਘ
 ਬਾਣੀਂ ਨਾਲ ਜੁੜਵਾ ਕੇ ਲਿਆਓ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀਂ ਚਲਾਵਾਂਗੇ,

ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ।

ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਮ੍ਰਾਣੇ ਬਾਣੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ, ਹੌਲੀ-
 ਹੌਲੀ ਉਹ ਬਾਣੀਂ ਦਿਸਣ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਕਿਤੇ ਗਿਰਦਾ
 ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਂ
 ਛੱਡੇ, ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਭਾਲੇ ਪਰ ਬਾਣੀਂ ਦਾ
 ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਘਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਹੈ
 ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਰੇ, ਕਿੱਡੇ ਭਾਰੇ ਬਾਣੀਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਇਹ
 ਪੰਛੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਲੈ ਗਏ। ਇਹੀ ਤਾਸੀਰ ਬਾਣੀਂ
 ਵਿਚ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਲੋਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ
 ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚੀ
 ਹੈ -

ਜੈਸੀ ਮੈਂ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀਂ
 ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ॥

ਅੰਗ - 722

ਇਸ ਬਾਣੀਂ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ
 ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ -

ਇਹ ਬਾਣੀਂ ਜੋ ਜੀਅਹੁ ਜਾਣੈ

ਤਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ॥ ਅੰਗ - 797

ਇਸ ਬਾਣੀਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਓ। ਇਹ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ
 ਹਨ, ਇਹ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਐਨਰਜੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਜੀਵ, ਜਿਸ
 ਦਾ ਵਾਸਾ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ
 ਜੀਅ ਚੁਕ ਕੇ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ
 ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਦੇ ਹੋਂਦ ਹੈ,
 ਕਦੇ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ
 ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ
 ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਲਹਿਰਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਅ
 ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੋਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ
 ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ
 ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀਂ ਗੁਰਮੁਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ
 ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਵੀ ਤਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ
 ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹਨ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੁੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ
 ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥

ਅੰਗ - 306

ਆਪ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਕਾਰਥ ਹੋ
 ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਗਲੇ ਕੌਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
 ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰੋਂਗੇ, ਫੇਰ ਸਾਡਾ
 ਆਉਣਾ ਤੈ ਜਾਣਾ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਤਮ
 ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਫੂੰਘੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚ
 ਗੋਤਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣੋ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਗਾਜ
 ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਸਭੁ ਧਰਮੁ ਹੈ
 ਜਿਸੁ ਅੰਦਰਿ ਸਚੇ ਕੀ ਵਿਚਿ ਜੋਤਿ॥
 ਗੁਰਜ ਰਤਨ ਵਿਚਿ ਲੁਕਿ ਰਹੇ
 ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਕੁ ਕਢੈ ਥੋਤਿ॥
 ਸਭੁ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਛਾਣਿਆ
 ਤਾਂ ਇਕੁ ਰਵਿਆ ਇਕੋ ਓਤਿ ਧੋਤਿ॥
 ਇਕੁ ਦੇਖਿਆ ਇਕੁ ਮਨਿਆ
 ਇਕੋ ਸੁਣਿਆ ਸ੍ਰਵਣ ਸਰੋਤਿ॥
 ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ
 ਤੂ ਸਚੁ ਸਚੇ ਸੇਵਾ ਤੇਰੀ ਹੋਤਿ॥ ਅੰਗ - 310

ਆਤਮਾ ਦਾ ਹੀ ਪਸਾਰਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿਚ ਆਪ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਹਉਮੈ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲ ਜਲ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਾਹੁਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਭਰਮਾਂ ਭੇਖਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭੇਖ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਾਮੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੇਖ ਬਣਾ ਕੇ, ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਸਤਰ ਰੰਗਾਂ ਕੇ ਸਭ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਪਿਆਰਿਓ! ਭਰਮ ਭੇਖ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਿਕਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ॥
 ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ॥
 ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੌਲਿ॥
 ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ॥
 ਲਾਇ ਖੇਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ॥
 ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲੁ॥
 ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ॥
 ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ॥
 ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ॥ ਅੰਗ - 283

ਇਹ ਖੇਪ ਲੱਦ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਚਲ, ਇਹ ਵਿਹੁ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਛੱਡ ਦੇ। ਅੰਤ ਕਾਲ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਦੇ ਕੋਈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਰ -

ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਤੂ ਕਉਨੁ ਕਹਾ ਤੇ ਆਇਓ॥
 ਏਤੀ ਨ ਜਾਨਉ ਕੇਤੀਕ ਮੁਦਤਿ
 ਚਲਤੇ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਇਓ॥ ਅੰਗ - 999

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਲੇਖੇ ਪੱਤੇ ਵਾਚ ਕੇ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਪਓ, ਜੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰੋ, ਐਸਾ ਵਪਾਰੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਮਾਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਹੈ,

ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਇਆ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਮੋਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਇਆ ਨਾਗਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਿੱਠੀ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮੁਗਛਿਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਭਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ -

ਜੈਸੀ ਅਗਨਿ ਉਦਰ ਮਹਿ ਤੈਸੀ ਬਾਹਰਿ
 ਮਾਇਆ॥
 ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਸਭ
 ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਕਰਤੇ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇਆ॥
 ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾ ਜੰਮਿਆ ਪਰਵਾਰਿ ਭਲਾ
 ਭਾਇਆ॥
 ਲਿਵ ਛੁੜਕੀ ਲਗੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ
 ਮਾਇਆ ਅਮਰ ਵਰਤਾਇਆ॥
 ਏਹ ਮਾਇਆ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਵਿਸਰੈ
 ਸੋਹੁ ਉਪਜੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਲਾਇਆ॥
 ਅੰਗ - 921

ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ -

ਮਾਇਆ ਹੋਈ ਨਾਗਨੀ ਜਗਤਿ ਰਹੀ ਲਪਟਾਇ॥
 ਇਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਕਰੇ
 ਤਿਸ ਹੀ ਕਉ ਫਿਰਿ ਖਾਇ॥ ਅੰਗ - 510

ਇਸ ਦਾ ਜੋ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰੋਸ਼ਰ ਦੀ ਹੋਦ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਹੁ ਨੂੰ ਲਾਹੁੰਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅੰਦਰ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਹ ਵਪਾਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡੇਣ ਪਿਛੋਂ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਜੀਵ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਵੀ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਕੀਮਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਹੀ ਭੁਲੋ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਲਗਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ -

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ॥
 ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ॥
 ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ॥
 ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ॥ ਅੰਗ - 283

ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੋਤੀ ਦਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਗਮਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਮਨ ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਟੋਲੁ ਲਈਏ ਜੋ ਇਸ ਅੰਦਰ ਛੁਪੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਉਹੀ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ -

ਜਿਮੀ ਜਮਾਨ ਕੇ ਬਿਖੈ ਸਮੱਸਤਿ ਏਕ ਜੋਤ ਹੈ॥
 ਨ ਘਾਟ ਹੈ ਨ ਬਾਢ ਹੈ ਨ ਘਾਟ ਬਾਢਿ ਹੋਤ ਹੈ॥
 ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਜ ਮਾਰਗ ਭਾਗ - ੨

(PATH OF FIRE AND LIGHT) Vol. II

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ
ਅਨੁਵਾਦਕ ਡਾ. ਤੋਸਿੰਦਰ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਅਧਿਆਇ ਦੂਸਰਾ

ਮੌਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ

ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਮੱਖ ਡਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੌਤ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਹੀ ਮਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ? ਮਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਰਦਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਰਨ ਦਾ ਡਰ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਮੀਜ਼ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਦਰਦ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਕਮੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਰੀਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਦਰਦ ਤੇ ਡਰ ਦਾ ਅਭਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਵਤੀਰਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸਤੇ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿਸੇ ਜਵਾਨ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾ, ਮੈਂ ਵਿਸਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ, ਮੌਤ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋਏਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਸਦਾ ਹੀ ਅਸੁਰਖਿਸ਼ਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਅਸੁਰਖਿਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਰਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੈ ਹੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ, ਤਕੜਾ ਬੰਦਾ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨੀ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਰਣ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਉੱਚਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਤੋਨ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਕੇ ਡਰੋਗੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਡਰ ਲੱਗੇਗਾ? ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਨ ਕਰੋਗੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਦੋ ਮੂੰਹ ਹਨ; ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਛੁਟ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੀ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਅਮਰ ਹੋਵੇ ਅਟੱਲ ਹੋਵੇ?

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀ ਸੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਸਾਮ੍ਰਣੇ ਆਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਚੰਗਾ ਤੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਚਸਸੇ ਕੋਲ

ਚਲਾ ਜਾ, ਉਸ ਡਰਨੇ ਦਾ, ਚਸਸੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈ, ਤੂੰ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ ਓਥੇ ਚਲੇ ਗਏ ਬੜੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਗਏ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲੱਗ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਜ਼ਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸੀ।

ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ, ਨਾ ਪੀ, ਨਾ ਪੀ, ਇਹ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀ, ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਪੀੜ੍ਹਤ ਹਾਂ।

ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?" ਕੀ ਵਜ਼ਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸੱਤਿਆ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰੋ, ਸਾਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇਹ ਪਾਣੀ ਪੀਓ। ਅਸੀਂ ਪੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਮਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ, ਕਸਟ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਮਨ ਨਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਅਮਰ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਮਰਨ ਦੀ ਫਿਲੋਸਫੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ, ਮਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਡਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂਗੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਂ ਓਰੇ ਜਿਹਾ ਸੁੱਖ, ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਨੂੰ 'ਸਹੋਦਰਾ' ਜਾਂ ਭੈਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੀਂਦ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇਨੋਂ ਭੈਣਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਇਕੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਈਆਂ ਭੈਣਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਨੀਂਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਿਚਾਓ ਤੋਂ, ਦਬਾਓ ਤੋਂ, ਤਨਾਓ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੰਮੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਲਈ, ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਲਈ ਸੌਂਦੇ ਹੋ, ਮੌਤ ਤੁਹਾਨੂੰ 100 ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 200 ਸਾਲ ਵੀ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਮੌਤ ਡਰਾਵਨੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਮੌਤ ਡਰਾਵਨੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੌਤ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਲੋੜ ਹੈ ਮੌਤ

ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਰਨਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਕ ਲੜਾਈ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਅਸੀਂ ਮਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਡਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੌਰਾ ਪਿਤਾ ਮਰ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਬਿ ਮਰ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਉਚਿੰਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਮੌਤ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਿਉਂ ਸੁਰਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਡਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੈ ਹੀ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਸਾਇਦ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਡਰਦਾ ਹੋਵੇ ਲੋਕੀ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ, ਦਰਦ ਤੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਹਿਣੀ ਤੇ ਫੇਰ ਮਰਨਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਰਦਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੂਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ ਵੇਦਨਾ ਕੀ ਹੈ? ਸੰਤਾਪ ਕੀ ਹੈ ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਤਿ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ।

ਰੋਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਲੋਕੀ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ, ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮਿਲਨ ਵੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਏਥੋਂ ਵਿਛੜਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਪਾਣੀ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਰੋਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਏਗਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਤੋਂ, ਸ੍ਰੋਤ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ।

ਯੋਗ ਫਿਲੋਸਫੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਆਦਤ ਹੈ, ਇਹ ਆਦਤ ਐਨੀ ਛੁੰਘੀ ਤੇ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ, ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਜਾਨਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਸਿੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਆਪਣਾ ਆਚਾਰ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਬਦਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਰ ਮੌਤ ਦੀ ਆਦਤ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਨ ਯੋਗੀ ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ, ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ, ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਮਾਰਗ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਯੋਗ ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਪਰ 'ਕਾਇਆ ਪ੍ਰਵੇਸ਼' 'para-kaya-pravesha' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਚੇਤਨ ਰਹਿ ਕੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਸਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਐਨਾ ਰੋਚਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਏਸੇ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਲਗਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖੋਜਿਆ ਪਰ ਅੰਧਿਸਵਾਸੀ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਬਹਿਸਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਰਕੇ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਹੀ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਕ ਭਾਗ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ।

ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ 'The Tibetan Book of The Dead' ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਹੀ ਭਾਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਾਲੰਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਿਬਤਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬੋਧੀ ਮਜ਼ਹਬ ਬਾਰੇ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਗਿਆਨ ਉਹ ਤਿੱਬਤ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾਨ (Gurupurana) ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾਨ ਵੈਦਕ ਰਸਮੇ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਸਾਬਿਆਂ ਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਲੀ ਬੜੀ ਹੀ ਅਲੰਕਾਰਕ ਹੈ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਤਿਕਥਨੀ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੀ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਿਆਨ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਰਾ ਦੇਖੋ, ਸੋਚੋ ਸੁਰੂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਭੈਣ ਭਰਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਤੁਹਾਡਾ ਦੇਸ਼, ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਿੱਧਾ ਕੀ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਗਿਆਨ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਇਹੋ ਹੀ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ।

(-----)

ਪਦਮਾ

ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਦਸੰਬਰ, 2012 ਅੰਕ, ਪੰਨਾ - 59)

8.

ਦੁਇ ਜਣੀਆਂ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀਆਂ, ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਨਿਕੋ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ। ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਕੀ ਪਕਾਈ ਤਾਂ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਸੁਆਦ ਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਭਰਮ ਤੇ ਪੱਕਾ ਭਰਮ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੀ ਵਾਕਯ-ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ, ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕੁਛ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਨ ਤਰੰਗ ਦੀ ਤੁੰਗਣੀ ਖੇਡ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ।

ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਮਨਤਰੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਸੁਆਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਹਾਂ ਉਥੇ ਆਏ ਸੁਆਦ ਦੀ ਯਾਦ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ-ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਨਿਕੋ ਨਾਲ ਕਈ ਵੇਰ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬੀ ਸੁਆਦ ਆ ਹੀ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਸਨਿਕੋ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸੁਖ ਵਿੱਚ ਤੇ ਦਿਲ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨੋਂ ਧਨ ਸ਼ਕਤੀ (ਲਾਹੇ ਵਾਲੇ ਰੁਖ) ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਛੇਕੜ ਰਵਾਲਸਰ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ, ਰਾਣੀ, ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੀ ਸਨਿਕੋ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਸਭ ਘੋੜੇ ਪੀਨਸਾਂ ਤੇ ਟੁਰ ਪਏ ਤੇ ਓਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਹੋਰ ਰਾਜੇ ਅੱਗੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਬੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਵੀ ਆਏ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਬੀ ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਚੰਬਿਆਲੀਏ ਪਛੇਤੇ ਪੁੱਜੇ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਦਮਾ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਭ ਪਹੱਤੀ ਰਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਕ ਸੀ, ਸਭੇ ਇਸ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਪਦਮਾ ਆਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭੇ ਇਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਈਆਂ। ਇਸਨੇ ਆਦਰ ਦੇ ਕੇ ਬਹਾਲਿਆ ਤੇ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਉਂ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਛਿੜੀ -

ਪਦਮਾ - ਸੁਣਾਓ! ਬਾਈ ਧਾਰ ਦੇ ਸਤਰੂ ਨਾਲ ਸੁਲਹ ਸਫ਼ਾਈ ਹੋ ਗਈ?

ਰਾਣੀ ਗੁਲੇਰਨ - ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੋ ਦੁਲਾਰੀ ਜੀ! ਉਹ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹਨ, ਡਿੱਠੇ ਸੁਣੇ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਨ ਸਾਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੁ ਇਸ ਮੋਹਣੀ ਮੂਰਤ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਮੱਥੇ ਲਾਈ ਰਖੇ ਨੇ।

ਰਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਨ - ਸੰਭਲ ਕੇ ਬੋਲ, ਘਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂਓਂ ਵਸਣਾ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਧੱਕਾ ਨਾ ਮਿਲ

ਜਾਈਂ!

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਨ - ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜਾਲ ਹੈ! ਖਸਮ ਨੂੰ ਨੋਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਕਿਉਂਬਲਨੀ - ਰਾਮ ਰਾਮ! ਪਤੀਬਰਤਾ ਧਰਮ ਤੇਰਾ ਏਹੀ ਹੈ?

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਨ - ਡਿੱਠਾ ਨੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਤੀਬਰਤਾ ਧਰਮ, ਸੋ ਜਾਦੂ ਤੇ ਲੱਖ ਟੂਣਾ। ਖਸਮ ਮੁੱਜੂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਮਟ ਦਿਨ ਰਾਤ ਢੂੰਡਣੇ! ਇਹੋ ਪਤੀਬੁਤ ਧਰਮ ਹੈ? ਨਾਲੇ ਨਿਖਸਮੇ ਖਸਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਰਾਣੀ ਨੂੰਪੂਰਨ - ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਈ, ਬਥੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਆਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸਦਕੇ ਹੋਈ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕੀਤੇ, ਛੇਕੜ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣਾਂ ਚੰਬੇ ਦੀ ਇੱਕ ਭਿੱਟਣ ਤੇ ਰੀਝ ਪਿਆ। ਲੈ ਹੁਣ ਉਹ ਰਾਣੀ ਤੇ ਮੈਂ ਗੋਲੀ। ਤਾਪ ਸੜੀ ਘਰ ਰਹਿ ਗਈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹੇ ਇੱਥੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸਾਹ ਏ?

ਰਾਣੀ ਜੁੱਬਲ - ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੀਹ? ਕਰੇਗਾ ਸੋ ਭਰੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਿਬਾਰੀਏ। ਸਾਡਾ ਪਤੀਬੁਤ ਧਰਮ ਸੀਤਾ ਵਰਗਾ ਨਿਭੇਗਾ। ਰਾਮ ਦੀ ਰਾਮ ਜਾਣੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੀ ਬਨ ਨੂੰ ਤੋਰੇ।

ਪਦਮਾ (ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ) - ਪੜ੍ਹੁ ਹੋਏ ਓ ਚੰਗੇ।

ਰਾਣੀ ਨਾਹਨ - ਭੈਣੇ! ਜੇਹੀ ਬਣੀ ਤੇਹੀ ਸਾਰ ਲਈ। ਸਦਾ ਪਰਛਾਵੇਂ ਟਿਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਸਦਾ ਸਿਖਰੇ ਥਿਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਸਭ ਕੁਝ ਢਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਰੋਸ ਕਿਉਂ ਤੇ ਦੋਸ ਕਾਸ ਨੂੰ। ਆਪਣੀ ਨਿਬਾਰੀ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਉੱਤੋਂ ਮੰਹ ਚੋਪੜੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਮੰਹ ਮੀਟੀਆਂ ਪਰਾਕੜੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੈਂਗ ਗਈਆਂ ਸੌਂਕਣਾਂ ਤੇ ਸੌਂਕਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਪਈਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਓਹ ਤਾਂ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ ਆਪਣੀ ਗੁੱਡੀ, ਉਹ ਬਣ ਬੈਠੀਆਂ ਪਤੀਬੁਤਾ। ਇਹੋ ਕੁਛ ਹੈ ਕਿ ਹੋ? (ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਸ ਪਈਆਂ)।

ਰਾਣੀ ਕਹਿਲਰਨ - ਖਰੀਆਂ ਪਈ ਕਹਿਨੀ ਏਂ, ਡਰਨੀਏ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਰਾਜੇ ਕੌਨੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਚੜ੍ਹੀ ਗੁੱਡੀ ਨਾ ਕੱਟੀ ਜਾਏ?

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਕੱਟੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜਾਏ ਕੱਟੀ ਮਾਰੀ ਸੁੱਤੀ ਤੋਂ। ਖਾਣਾ ਹੈ ਖੱਟਿਆ ਕਰਮ ਦਾ। ਜਦ ਤੋੜੀ ਹੈ ਯਾਵਰੀ ਕਰਮ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਾਂਗੀ ਨੋਕ ਤੇ ਖਸਮ ਕਿ ਰਾਜਾ। ਜਦੋਂ ਦਿਤੀ ਹਾਰ ਕਰਮ ਨੇ, ਬਾਹੁੜੀ ਕਰਨੀ ਨਾ ਰੂਪ ਨੇ, ਨਾ ਅਕਲ ਨੇ,

ਨਾ ਮਿਣਮਿਣ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨਾਂ ਧਿਆਨਾਂ ਨੋ।

ਰਾਣੀ ਸੁਕੇਤਣ - ਭੈਣ! ਡਰੀਏ ਕਰਮ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ? ਸੀਤਾ ਨਾ ਬਚੀ, ਰਾਧਾਂ ਐਡੇ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਸੁਕਦੀ ਸੁੱਕ ਗਈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਫੇਰ ਤੇਰੀ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਅੱਗੋਂ ਹੀ ਪਏ ਡਰ ਡਰ ਮਰੀਏ? ਜਦੋਂ ਕਰਮ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਓਦੋਂ ਭੈ ਨਾਲ ਮਰੀਏ, ਜਦੋਂ ਕਟੀ ਜਾਵੇ ਓਦੋਂ ਢੁਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜੀਏ, ਕੋਈ ਘੜੀ ਉਤਲੇ ਸਾਹ ਦੀ ਨਾ ਆਵੇ?

ਰਾਣੀ ਸੁਕੇਤਣ - ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਰਮ ਦਾ ਬੀ ਕਾਹਦਾ ਮਾਣਾ? ਕਰਮ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਜਦ ਤਕ ਸਹੀ, ਤਦ ਤਕ ਸਹੀ। ਚੁਫੇਰੇ ਦੁਖ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਸਾਸਤ੍ਰ ਪਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਰੂਪ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਇਸ ਸਰਬਦਾ ਦੁਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘੜੀ ਸੁੱਖ ਦੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੋਈ ਸਹੀ, ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਖਰਾਬ ਕਰੀਏ?

ਰਾਣੀ ਕਹਿਲੂਰਨ - ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਧ ਤੋਂ ਡਰੀਏ ਮਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਧ ਉਹਲੇ ਹੋ ਨਾ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਨੀਏ, ਕਿੰਨੇ ਪਏ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੰਨਾਂ ਜਾ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਰਵਾਲਸਰ ਵਿਚ ਹੀ ਡੇਰਾ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਮੇਰਾ ਕਿ ਖਸਮ ਦਾ?

ਸਾਰੀਆਂ - ਰਾਮ! ਰਾਮ!

ਰਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਨ - ਤੇਰੀ ਕੈਂਚੀ ਜੀਭ ਸੜੇ, ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਡਿੱਠਾ ਨੀ ਘਰ ਵਾਲਾ, ਐਡਾ, ਡੋਬਣ ਵਾਲਾ। ਚਾਰ ਹੇਠ ਤੇ ਪੰਜ ਉੱਤੇ ਧਰਕੇ ਰੱਖੀਆਂ, ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਨਕੇਲ ਤੇ ਕਿਹਾ ਨੱਚੇ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ। (ਚੁਫੇਰ ਤੱਕ ਕੇ) ਨੱਕ ਭਰ ਵੱਟੇ ਨਾ ਵੱਟੇ ਅੜੀਓ! ਤੇ ਨਾ ਟੁਕੋ ਬੁੱਲ੍ਹ, ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਲਓ ਸੁਣ, ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਥੋਂ ਵੱਧ ਹੋ, ਉੱਤੋਂ ਪਈਆਂ ਮੌਮਣੀਆਂ ਬਣੋਂ! ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਖਰੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕਹਾਂਗੀ ਖਸਮ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਉਹ ਪਿਆਰ ਹੈ ਹੋ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਸੀਤਾ ਨਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਥੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ, ਮੂੰਹ ਤੇ ਮਾਰਨੀ ਹਾਂ ਸੱਚੀ: ਡਿੱਠਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ, ਸੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਵਿਵਾਹ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਚਾਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ, ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੂਰਾਂ ਦੀ ਤਲੀ ਜਿਹੀ ਬੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤੁਸਾਂ ਤ੍ਰਾਹ ਸੁੱਟੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦ ਨਿਭਣ ਲੱਗੇ ਹੋ। ਤੁਸਾਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਨਵੇਂ-ਪਨ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਖੜੋਣੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ। ਪੁਰਾਣੇ ਭੰਨੇ, ਨਵੇਂ ਹੋਰਾ।

ਰਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਨ - ਫੇਰ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ? ਰਾਣੀ

ਡਚਵਾਲਣ - ਹੋ ਪੈਣ ਤਾਂ ਹੋ ਪੈਣ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰੀ ਬੈਠੀ ਹਾਂ। ਚਾਰ ਚਿਖਾਂ ਜੋ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਬਲਦੀਆਂ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ, ਪੰਜਵੀਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ ਬੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਉਂ ਓਦੋਂ ਸਹੂੰ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ; ਅੱਗੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਚੁੜ ਚੁੜ ਮਰਾਂ? ਜਦ ਤਕ ਸੁੱਖ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਸਹੀ। ਏਹੋ ਮੈਂ ਖਸਮ ਦੇ ਮੰਹ ਤੇ ਮਾਰਨੀ ਹਾਂ, ਸਾਫ਼ ਆਖਦੀ ਹਾਂ, ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਯਾਵਰੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਮੁੱਹਬਤ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਸੁਕੇਤਣ - ਧੰਨ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਮਹਿਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨ ਸੁੱਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਮੰਡਿਣੀ - ਵੇਖਣਾਂ ਕਿਤੇ ਏਸ ਦੀ ਰੀਸ ਨਾ ਕਰ ਬਹਿਣੀ। ਕੁੱਬੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਕਾਰ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਲੱਕ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਠੀ ਪਵੇਗੀ। ਭੈਣਾਂ! ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਵਰਤਜਾ, ਇਸ ਮੂੰਹ-ਪਾਟੀ ਦੀ ਕਦੇ ਰੀਸ ਨਾ ਕਰਨੀ।

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਸੁਣ ਲਓ ਕਥਾ ਪੰਡਤਾਣੀ ਦੀ। ਖੂਬ ਡਰਿਆ ਕਰੋ, ਸਤਿਆ ਕਰੋ, ਕੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ, ਮਿਣਮਿਣ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਇਹ ਜੇ ਸਤ ਧਰਮ, ਇਹੋ ਜੇ ਪਤੀਬਰਤ ਧਰਮ ਉਤੋਂ ਠੰਢੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਝੂੰ, ਠੀਕ ਹੈ ਨਾ?

ਰਾਣੀ ਕੁੱਲੁ ਵਾਲੀ - ਡਚਵਾਲਣੇ! ਮੈਂ ਆਖਾਂ ਸੱਚੀ, ਮੇਰੇ ਗੱਲ ਨਾ ਅੜੀਏ ਪੈ ਜਾਈਂ, ਕਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਖਰੀਆਂ ਹੈਂ, ਪਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਓ ਕਹਿਣੀਆਂ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਾਉਕਾ ਹੋਉ ਉਥੇ ਯਾ ਸਾਛਾ ਯਾ ਤੇਰੇ ਵਾਂਛੂ ਜਿੰਦ ਤਲੀ ਉਤੇ ਤੇ ਜੀਭ ਮੱਥੇ ਉਤੇ, ਦੁਖ ਜੁ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਉਕੇ ਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਦੇਣੀਏ ਦਿਵਾਈਏ ਜੋ ਇਹ ਵੇਦ ਵਾਕ ਪਾਦੇਣ ਕਿ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ ਪਾਪ ਹੈ; ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਪਤੀ ਬੀ ਨਿਭ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੀਂ ਬੀ ਸਾੜੇ ਜਾਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾ ਆਉਣ।

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਆਖੀ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਕਹੇ ਨੂੰ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਰਖਨੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਰ ਵੇਖ ਜੇ ਪੇਸ਼ ਚਲਦੀ ਉੱਤੇ ਤਾਂ। ਭੈਣਾਂ! ਸਾਥੋਂ ਗਰੀਬ ਚੰਗੇ। ਚਾਰ ਆਨੇ ਲਿਆ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਹੁਟੀ ਗੱਭਰੂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਵੰਡ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾ! ਨਾ ਸਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁੱਖ; ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਮੋਹ ਤੇ ਇਤਿਬਾਰ ਦਾ ਸੁੱਖ ਸਿਰ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਹੈ। ਮੈਂ ਖਸਮ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਟੋਰਸੀ ਹਾਂ, ਸੁਖੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਮੂੰਹ ਤੇ ਸੁਣਉਂਦੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਮ੍ਮੁਖੇ ਕਹੀਆਂ, ਓਹੋ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਆਖਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਫੇਰ ਮੈਂ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਆਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਮਜ਼ੂਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਹੁਮਦੀ, ਇਕ ਡੰਗ ਲੱਭਦਾ, ਇਕ ਨਾ ਲੱਭਦਾ, ਆਪ ਭਰਦੀ, ਆਪ ਪੀਂਹਦੀ, ਆਪ ਪਕਾਉਂਦੀ, ਥੱਕੇ ਪਤੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਧਰਦੀ, ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਤੇ ਸੱਜਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਪੀ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਤਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੀਉ ਜੀਉ ਧੈਂਦੀ। ਉਹ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਤਵਨ, ਉਹ ਅੰਦਰਲੇ ਨੇਹੁੰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਟ ਜਗਤ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਰ ਸੁੰਟਾਂ, ਓਸ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਉਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸਦਕੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ, ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਦਿਲ, ਇਕ ਝਰਨਾਟ ਵਿੱਚ ਝਰਨਦੇ, ਫੇਰ ਦੁੱਖ ਕੀਹ ਤੇ ਭੁੱਖ ਕੀਹ? ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਤੇ ਬਿਦੇਸ ਕੀ?

ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰੀ ਮਨ ਦੇ ਸੁਖ ਦੀ ਵੈਰਨ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਵਿਆਹ ਅਮੀਰੀ ਕਰਾਉਂਦੀਂ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਆਹ 'ਪਿਆਰ' ਵਿੱਚ ਵਿਨਾਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਦਮਾ - ਮੇਰੀਓ ਵੱਡੀਓ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵੱਡੀਓ! ਤੁਸੀਂ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਜੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲੀਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ, ਆਖੋ ਤਾਂ ਛੋੜੋਂ?

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਆਹੋ ਨੀ ਆਹੋ ਭੜਾਕੂਏ! ਕਰਨੀਆਂ ਸੁ ਗੱਲਾਂ। ਤੇਰੀ ਗੱਲੀਂ ਚੌਲ ਜੁ ਹੋਏ, ਨਾ ਸਹੇਤੇ ਨਾ ਹੱਡ ਪਏ। ਸੁਖ ਵੱਸਨੀ ਏਂ, ਛੜੀ ਛਾਂਟਾ। ਨਾ ਲਾਲਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਪਏ ਮਾਮਲੇ। ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਭਾਉਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਾ।

ਪਦਮਾ ਦੀ ਮਾਂ - ਡਢਵਾਲਣੇ! ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਬੀ ਮਖੌਲ, ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੋਇਆ ਨਾ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਉਹ ਹੋ ਚੰਬਿਆਲਣੇ! ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜੇ ਪਦਮਾ ਧੀ ਹੈ। ਮਾਫ ਕਰਨਾ, ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਏਸ ਧੀ ਨਾਲ ਬੀ ਸਾਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਨ ਪੋਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦਰੇ ਸੌਂਦੀ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਮਾਂ ਤੇ ਬਹਾਰਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਸਿੱਖ ਤੇ। ਖਿਮਾਂ ਕਰਨੀ ਮੈਂ ਮੁੰਹ ਪਾਟਾ ਢੋਲ ਜੁ ਹੋਈ।

ਪਦਮਾ - ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆ ਮੇਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਏ ਦੱਸੋ ਗੁਰੂ ਕਿਰੋ ਜਿਹਾ ਡਿੱਠਾ ਨੇ?

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗੀ, ਲੈ ਸੁਣ -

ਮੋਹਿਨੀ ਮੂਰਤ, ਸੋਹਣੀ ਸੂਰਤ, ਸਾਖਯਾਤ ਆਪ, ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ, ਕੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸ਼ਿਵ ਲੋਕ ਸੁਵੇਂ ਤੇ ਸਵਰਗ ਲੋਕ ਸੱਖਣੇ, ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਹੈ। ਜੇ ਉਥੋਂ ਬੈਕੁੰਠਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉੱਤਰ ਆਇਆ ਜੇ ਤੇ ਉਹ ਘਰ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਪਏ ਜੇ, ਬੱਸ ਇਹ ਤਾਂ ਹਈ ਸੱਚ ਤੇ ਬਾਕੀ ਮਿਣ ਮਿਣ ਤੇ ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੜੀਏ! ਸੁਣ ਲੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਤੀਵਰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ!

ਰਾਣੀ ਚੰਬਯਾਲਨ - ਡਢਵਾਲਣੇ! ਮੈਂ ਜੁ ਕਿਹਾ ਸੀ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਖੌਲ ਨਹੀਂ ਫਬਦੇ!

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ (ਚੁਟਕੀ ਮਾਰ ਕੇ) - ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਮਸ਼ਕਰੀ ਮਾਂ ਭੈਣ ਨਾਲ?

ਪਦਮਾ ਮੈਂ ਤੁਸਾਡੀ ਬੱਚੀ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ! ਹਾਂ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇਹੋ ਜੇਹੋ ਦੇਖੋ?

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ ਦੱਸੋ ਨੀਂ ਮੁੰਹ ਮੀਟੀਓ ਪਰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਦੱਸਣਾ।

ਰਾਣੂ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਨ - ਮੇਰੀ ਜਾਚ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜੁਗ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ਆਪੋ ਆਪਣਾ, ਸਾਡੇ ਜੁਗ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਇਹ ਹਨ।

ਰਾਣੀ ਨਾਹਨ - ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਬੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦਾ ਸੋਲਾਂ ਕਲਾਂ ਅਵਤਾਰ ਹਨ।

ਰਾਣੀ ਮੰਡੀਣੀ - ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਵੱਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਹੋ ਕੇ ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵ ਕਮਾਉਣੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਮੈਥੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ? ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਸੁਰਤ-ਆਧਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੱਸਾਂ ਕੀ? (ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨੈਣ ਭਰ ਗਏ)।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣਾ - ਵਾਹ ਵਾਹ! ਵਾਹ ਵਾਹ!

ਰਾਣੀ ਸੁਕੇਤਣ - ਮੈਂ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਇਹ ਧਾਰ ਕੇ ਗਈ ਸਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰਾਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ ਜਦ ਮੈਂ ਗਈ ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਵਲੀ ਸੁਰਤ, ਮੋਹਿਨੀ ਮੂਰਤ, ਧਨੁਖਧਾਰੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੂੰ ਤੀਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਰਾਮ ਰੂਪ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ।

ਰਾਣੀ ਨੁਰਪੂਰਨ - ਮੇਰੇ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਵਾਂ, ਬਰੋਟਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਡਾਹਦਾ ਪਲੰਘ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕੇ ਧਰਾਂ ਚਿਟੜੇ ਚਾਵਲ ਤੇ ਢੁੱਧ ਮਾਝਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੂੰ ਨਾ ਪੱਟ ਕੇ ਵਿਖਾਵਾਂ ਸੁਹਣੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ। ਹਾਏ ਕਟਕ ਪਵੇ, ਇਕ ਏਸ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਲਾਉਂਦੇ ਲੜਦੇ ਤੇ ਦੂਇਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੀਏ! ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੰਸ ਅਵਤਾਰ ਦਿੱਤਦੇ ਹਨ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਪਿਆਰੇ ਕਿੰਨੇ ਲੱਗੇ ਨੀਂ?

ਰਾਣੀ ਨੁਰਪੂਰਨ - ਜਿਵੇਂ ਸੁਦਾਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਬੀਖਣ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਮ, ਧਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਫੇਰ ਮਰ ਜਾਓ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਟਕ ਪਵੇ! ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਰਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੇ ਪਟਕਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਹੁਲ ਲੈ ਕੇ ਗਰਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚਰਨੀਂ ਕਮਲੀਂ!

ਰਾਣੀ ਨੂਰਪੂਰਨ - ਤੇਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਭੋਜ ਸਪਤ-ਤਨੀਆਂ ਆਸੀਂ ਨਹੀਂ।

ਪਦਮਾ - ਹਾਂ ਭੁੱਟਨਾ ਜੀਓ!

ਰਾਣੀ ਭੁੱਟਨਾ - ਮੈਂ ਤਾਂ ਜੰਗਲੀ ਤ੍ਰੀਮਤ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਸਾਰ ਹੈ? ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਲੂੰ ਜੀਭ ਵਾਂਝੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਐਉਂ ਸੁਣੀਵੇਂ ਕਿ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈ, ਹੋਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਜੇ ਆਉਂਦਾ।

ਰਾਣੀ ਕਿਉਂਥਲਨੀ - ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਰੂਪ, ਸੰਖ, ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ, ਪਦਮਾ।

ਰਾਣੀ ਡਢਵਾਲਣ - ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਦਸ ਅਵਤਾਰ। ਤੈਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦਿੱਸੇ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ?

ਰਾਣੀ ਕਿਉਂਥਲਨੀ - ਸਾਖਯਾਤ ਚਤੁਰਭੁਜ ਰੂਪ, ਅਵਤਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਰੂਪ ਨਹੀਂ।

ਰਾਣੀ ਹੰਡੂਰਨ - ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਦਿੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣੇ ਕਾਲੀ ਨੱਥ ਕੇ ਆਏ ਆਪਣੇ ਤੇਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਸਭ ਰਾਜੇ ਸ਼ਰਨ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਰਾਣੀ ਗੁਲੇਰਨ - ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਾਹਵਾਂ, ਕੱਪੜੇ ਫੁੱਕਾਂ ਤੇ ਅੰਗ ਭਬੂਤ ਰਮਾਵਾਂ ਭਗਵੇਂ ਪਹਿਨਾ, ਲਿਟਾਂ ਛੋੜ ਦਿਆਂ, ਕਿੰਗ ਲੈ ਲਵਾਂ ਤੇ ਦਰ ਦਰ ਫਿਰਾਂ ਤੇ ਕੁਕਾਂ -

ਆਪ ਆਏ ਜਗ ਤਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿਉਂ ਸੁਤੈਂ ਸੰਸਾਰ। ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਦਰ ਸੂਰ ਖੜੇਤਾ ਮਿਲ ਵੇ ਨੈਣ ਉਥਾੜ।

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਫੇਰ ਭੈੜੀਏ! ਉਡੀਕਦੀ ਕੀ ਏਂ? ਮਾਰ ਛਾਲ, ਅਸੀਂ ਬੀ ਤੇਰੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੱਥੇ ਲਾ ਕੇ ਟੁਰੀਏ। ਪੀਪੇ ਦੀ ਸੌ ਰਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਤਾ ਤਰੀ, ਸਾਡੇ ਬਾਈ ਧਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਲੇਰਨ ਤਰੀ। ਨਿੱਤਰ ਭੈੜੀਏ! ਸੁਭ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹਿੰਦਿ ਬਿਲੰਬ ਧਰਮੰਦ ਚਾਹੀਏ।

ਰਾਣੀ ਗੁਲੇਰਨ (ਠੰਢਾ ਸਾਹ ਭਰ ਕੇ) - ਪਤੀ ਆਗਯਾ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਖਾਂਦਾ ਏ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ।

ਰਾਣੀ ਚੰਬਿਆਲਨ - ਤੇਰੀ ਜੀਭ ਕੁਛ ਭੇਡ ਦੀ ਵਧ ਗਈ ਉਨ ਵਾਂਝੂੰ ਕਤਰਨੀ ਦਾ ਮੁਖਜ਼ ਹੈ। ਮਨ ਵਧਿਆ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ, ਜੀਭ ਵਗ ਟੁਰੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਥਾ ਨਹੀਓਂ ਸੁਣੀ?

ਰਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰਨ - ਹਾਰ ਵਾਲੀ?

ਰਾਣੀ ਡਚਵਾਲਣ - ਸੁਣਾ ਦੇਹ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਚੰਦਰੇ ਨੂੰ ਬੀ ਕੋਈ ਲੱਗ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਦੇਹ ਡੋਰ, ਉੱਡ ਉਤਲੇ ਘਰੀਂ। ਸੁਣਾ ਨਾ ਫੇਰ ਕਥਾ!

ਰਾਣੀ ਚੰਬਿਆਲਨ - ਇਕ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਭਗਤ ਤ੍ਰੀਮਤ ਉੱਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਨਵੀਂ ਵਹੁਟੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਹੀ ਨਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੇਕਿਹਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਰਾਤ ਮੇਰੀ ਸੌਂਕਣ ਦੇ ਘਰ ਹੋ ਜਾਓ, ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹੋ ਅੰਤ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਹੀ ਵਰਗਾ ਹੈ ਨਾ। ਰਾਜ ਮੰਨੇ ਨਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੇ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਰਾਤ ਪੁਰਾਣੀ ਰਾਣੀ ਦੇ - ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਭਗਤ ਸੀ - ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਤਦ ਉਹ ਪੱਖਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਤੇਰੀ ਸੌਂਕਣ ਨੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਘੱਲਿਆ ਹੈ?

ਰਾਣੀ ਬੋਲੀ - ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਤੂੰ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਤਾਏ?

ਰਾਣੀ ਉਤਤਰ ਦਿੱਤਾ - ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿੱਚ।

ਰਾਜਾ - ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਆਇਆ?

ਰਾਣੀ - ਮਹਾਰਾਜ! ਆਪ ਦੀ ਯਾਦ ਕੀ ਆਖਾਂ (ਨੈਣ ਭਰ ਆਏ)।

ਰਾਜਾ - ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ।

ਰਾਣੀ - ਜੀ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਸਰਿਆਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਦੋ ਵੇਲੇ ਸੌਂਕਣ ਦੇ ਘਰ ਗੱਲੀਆਂ ਦਾ ਭੇਖ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਂ ਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਰਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਦਾ ਜੂਠਾ ਥਾਲ ਲਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਪੀਤ ਨਾਲ ਮਾਂਜ ਆਉਂਦੀ ਸਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ? ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਿਲ ਭਰ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੂੰ ਸੌਂਕਣ ਨੂੰ ਬੀ ਮਿਲੀ?

ਰਾਣੀ - ਜੀ ਕਈ ਵੇਰ ਮਿਲੀ ਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਜਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਲਾ।

ਰਾਜਾ - ਕਿਉਂ?

ਰਾਣੀ - ਮੈਂ ਆਪ ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੱਗੁਣ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅੱਗੁਣ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਉਹ ਅੱਗੁਣ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿਓ ਜੋ ਮੈਂ ਹਲਕੇ ਚਿਤ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਮਰਾਂ, ਬੱਸ ਇਸ ਖਿਮਾਂ ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ।

ਰਾਜਾ (ਹੋਰ ਨਰਮ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ) - ਕੀ ਸੌਂਕਣ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਘਰ ਘੱਲਿਆ ਹੈ?

ਰਾਣੀ - ਜੀ ਹਾਂ।

ਰਾਜਾ - ਤੈਬੋਂ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਲਈ? ਕੋਈ ਵੱਢੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ?

ਰਾਣੀ - ਸੇਵਾ? ਮੈਂ ਨਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕੀਹ ਸੇਵਾ ਲੈਣੀ ਸੀ?

ਰਾਜਾ - ਤੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ, ਮਕਾਨ ਮਾਲ, ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ?

ਰਾਣੀ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਕਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਦੀ ਕੀ ਪਾਇਆਂ?

ਰਾਜਾ - ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਠੀਕ ਦੱਸ ਦਿਓ?

ਰਾਣੀ - ਜੇ ਕੋਈ ਅਜੇਹੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ, ਤੁੱਛ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਦੱਸਾਂ?

ਰਾਜਾ - ਤੁੱਛ ਬੀ ਦੱਸ ਦੇਹ, ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਹੁਕਮ ਏਹੋ ਹੈ।

ਰਾਣੀ - ਉਹ ਜੋ ਨੌਲੱਖਾ ਹਾਰ ਨਿਕਾਰਾ ਪੇਕਿਓਂ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੌਂਕਣ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤਾਂ ਇਕ ਰਾਤ ਰਾਜਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਘਰ ਘੱਲ ਦਿਆਂਗੀ, ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ! ਉਸ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪ ਮੇਰਾ ਅਵਗੁਣ ਦੱਸ ਦਿਓ ਤੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ?

ਰਾਜਾ ਹੁਣ ਲਾਲੇ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਅੱਛਾ ਉਸ ਨੇ ਹਮਾਰੀ ਕੀਮਤ ਨੋ ਲੱਖ ਡਾਲੀ ਹੈ? ਨੋ ਲੱਖ? ਹਮ ਸੁਸਰ ਸਿਰਫ ਨੋ ਲੱਖ ਕੇ ਹੈ? ਬੱਸ, ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਾ ਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਾਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੁੱਲ ਨੋ ਲੱਖ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਵਧੇ ਮਨ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਲਈ ਛੁੱਟੜ ਹੋ ਗਈ। ਸ੍ਰੀਲੁਣ ਛੁੱਟੜ ਰਾਣੀ ਨੁਲੋਂ ਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿੱਲੀ ਤੇ ਲਟਕਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹਾਵੇ ਭਰਦੀ ਰਹੀ। 'ਚਲਦਾ'....

(ਪੰਨਾ 5 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਇਛਿਆ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਹ ਘਰ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ, ਜਿਥੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਦੀਵ ਹੀ ਵਾਸਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਣਾਂ-ਸਾਬਣਾਂ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਦੀ-ਏ-ਨੂਰ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਰਤੀਆਂ-ਬਿਰਤੀਆਂ, ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਨਿਜ ਘਰੁ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ -

**ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪਚੇ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ॥
ਸਥਦੁ ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ ਨਾਨਕੁ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ॥**
ਅੰਗ - 1291

ਇਹ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਰਗਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹਲਤ ਵੀ ਸਵਾਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ (ਪਲਤ) ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਲ ਥਾਂ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀ। ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਿਹਥਾ ਮੇਰੀ ਇਕ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾਂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਤ ਹੀ ਸਲਾਹੁਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਤਿਲ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਦਾ ਹੀ ਭਲਾ ਹੈ।

**ਮਿਲਿ ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਹੀ ਗੌਤ ਗੋਵਿੰਦ ਅਲਗਇ॥
ਗਰਿ ਜੇਹਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦਿਸਈ
ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਲਵੈ ਨ ਲਗਇ॥**

ਹਲਤ ਪਲਤ ਸਵਾਰਿਓਨ ਨਿਹਚਲ ਦਿਤੀਅਨੁ ਜਾਇ॥।।।
ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੇ ਰਖਿਅਨੁ ਬਹੁਤਿ ਨ ਜਨਮੈ ਧਾਇ॥।।।
ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਚਰਣੀ ਧਾਇ॥।।।
ਲਗੁਣਿ ਨਿਤ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਨੇ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ॥।।।

ਅੰਗ - 136

ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ-ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਅਰਾਧਣ ਨਾਲ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਖਰੇ ਸਮਝ ਕੇ ਆਦਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸੰਮਿਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਮਹਾਂਭਿਆਨਕ ਭਵਜਲ ਤਰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ, ਹਗੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ, ਸਰਵਣ, ਸਿਮਰਨ, ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਜੋ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮਿਥਿਆਪੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਸਦੀਵੀ ਇਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦਿਸ਼ਾਤੀਗੋਚਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਦਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮਾਹ, ਦਿਵਸ, ਮਹੂਰਤ, ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦਿਨ ਗਿਣਨ ਦੀ, ਜਾਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸ਼ੁਭ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਘਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 64 'ਤੇ)

Subscription form

(ਇਥੋਂ ਕੱਟ ਕੇ ਭੇਜੋ ਜੀ)

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਪਤਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਅਤੇ ਚਿਨੀਊਵਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਚੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੋ ਜੀ।

**ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ "ATAM MARG MAG.
VISHAV G. R. MISSION CH. TRUST" ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਡੇਸ਼ਿਆ
ਸਵੇ ਜੀ।**

with in India

ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰਿਨੀਊਵਲ ਲਾਈਡ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ

Foreign Membership

Annual Membership 2500/-

Life Membership 25000/-

Subscription Period	By D.D/Cheque	By Registered Post/Cheque	Annual Membership 2500/-
1 Year	Rs. 200/-	Rs. 450/-	
3 year	Rs. 500/-	Rs. 1250/-	
5 Year	Rs. 700/-	Rs. 2450/-	
life	Rs.2000/-		

ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਟਿਕ ਕਰੋ ਜੀ

ਨਾਮ/Name ਅਤੇ ਪਤਾ/Address.....

.....Pin Code.....Phone.....E-mail :

ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਮਨੀਆਰਡਰ/ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ/ਚੈਕ ਨੰ ਮਿਤੀ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਦਸਥਤ

ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ਼ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਭੁਲੇ ਹੋਏ ਜੀਵ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਕਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੱਤ ਬੇਤੇ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਬਖਸ਼ੇ, ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਇਕ ਸੋਝੀ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਅਸਾਡਾ ਜੋ ਮੁਖ ਮੰਤਵ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

ਸਮੁੱਚੇ ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਵਿਚ ਆਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਕਿਰਤ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਵਿਛੜੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਜੋ ਕੋਝ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਉਗਸੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਖਾਂਦਾ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਲਗਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਅਰਾਧਣ ਨਾਲ ਘਣਾ ਅਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੰਦ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਉਹ ਸਫਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜਲਾਂ-ਬਲਾਂ, ਪਰਬਤਾਂ, ਵਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸ ਪ੍ਰੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਿੰਨਾਂ ਦੁਖ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਲੋਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਨੂੰ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਾਚ ਦਸਦੇ, ਸੰਤ ਮਹਿਮਾਂ, ਨਾਮ ਮਹਿਮਾਂ ਦਸਦੇ ਫਲਗੁਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

(-----)

ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ			
ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜੋ ਕਿ ਰਤਵਾੜਾ ਸਹਿਬ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।			
ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਜਾਬੀ	ਹਿੰਦੀ	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
1. ਸੁਭਾਤ ਸਥਾਨ ਮਾਰਗ	50/-	70/-	150/-
2. ਕਿਵ ਕੁਝੇ ਤੁਟੇ ਪਾਠ	40/-	35/-	70/-
3. ਬਚ ਅਗਮ ਕੀ -ਸੱਤ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ	155/-	235/-	270/-
4. ਕਿਵ ਸਚਿਆਗ ਹੋਈਐ -੧	30/-	35/-	80/-
5. ਕਿਵ ਸਚਿਆਗ ਹੋਈਐ -੨	60/-	65/-	80/-
6. ਕਿਵ ਸਚਿਆਗ ਹੋਈਐ - ੩	100/-	100/-	110/-
7. ਰੋਵੇ ਅਨੰਦ ਘਣਾ	25/-	30/-	
8. ਚਲਉਂਕੇ ਪਾਰਿ ਸਥਾਨ ਕੈ	55/-	60/-	70/-
9. ਸੁਚਤਿਆਂ ਉਪਸੈ ਚਾਹੀ	40/-	40/-	
10. ਬਾਬਾਲੀਆਂ ਕਾਗਲੀਆਂ	50/-	50/-	
11. ਸਰਬ ਪਿਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ	10/-	10/-	10/-
12. ਅੰਨੀਤ ਫੁਗਰ	10/-	10/-	
13. ਅਗੀਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ	60/-	70/-	80/-
14. ਪੁਰਾਨ ਟੀਕਾ - ਸੁਪੂਜੀ ਸਹਿਬ	10/-	15/-	
15. ਅਮਰ ਸੌਤੰ	15/-	15/-	20/-
16. ਹਿਮਲੀਆ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ	100/-		
18. ਅਮਰ ਗਾਥਾ	100/-	100/-	
19. ਧਰਮ ਬੁਧ ਕੇ ਚਾਈ	50/-		
20. ਪਹਿਤਰ ਪੈਡਾ	25/-		
21. ਭਗਤ ਪ੍ਰਚਿਲਾਦ	10/-	10/-	

22. ਵੈਸਾਖੀ	10/-	10/-	5/-
23. ਰਾਜ ਯੋਗ	40/-		
24. ਸਾਜਨ ਚਲੇ ਪਿਆਰਿਆ	10/-	10/-	
25. ਅਖਿਨਸੀ ਸੌਤ ਭਾਗ-1	90/-	90/-	
26. ਅਖਿਨਸੀ ਸੌਤ ਭਾਗ-2	90/-	90/-	
27. ਭੁਗਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ -1	60/-	60/-	
28. ਭੁਗਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ - 2	60/-	60/-	
29. ਸੱਤ ਭੁਮਰੇ ਭੁਮਰੇ ਪੀਤਮ	50/-		
30. ਅੰਨੀਤ ਬਚਨ ਸਾਧ ਕੀ ਬਣੀ	80/-		
31. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਸੀਐ	50/-		
32. ਭਗਵਤ ਗੀਤ.....।	100/-		
33. ਅੰਨੰਦਮਣੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ	50/-		
34. ਪੱਤਰਕਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ? ਮਹਾਪੁਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਉਤਰ	25/-		
35. ਅਨੰਭਵੀ ਪਵਦਨ	50/-		
36. ਚਿੜੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ	35/-		
37. ਅੰਦਰਸੀ ਥੋਜ	130/-		
38. ਸਿਵਰਤ ਕਰਾ ਨਹੀਂ	135/-		200/-
39. ਭੁਗਨੀ ਪ੍ਰਚਨ	35/-		
41. 'ਜੇਵਾ' ਸਿਮਰਨ ਚੁਗਤੀਆਂ'	150/-		
42. 'ਮਾਖੱਥ ਤਨ ਦੇ ਪੋਸਨ'	160/-		
43. 'ਕੋਗ ਉਪਰ ਲੈਕਰਚਰ',	30/-		
44. 'ਕਰਮ ਬੁਧ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ' :-	30/-		
45. ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ	300/-		
46. ਮਰਾ ਥੋਣ	60/-		
47. ਮੰਨੋਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਤਮਕ ਵਰਤੋਂ	50/-		

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ
12.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 4.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ।

ਸੰਗਰਾਂਦ - 13 ਜਨਵਰੀ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ
(ਸਵੇਰੇ ਸਮੇਂ 5.30 ਵਜੇ ਤੋਂ 8.30 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਚੜ੍ਹਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ - 27 ਜਨਵਰੀ, ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ - ਹਰੇਕ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਿਨ ਨੂੰ 11.00 ਵਜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲ ਡੇਰਾ ਹਿਰਦਾਪੁਰ ਖੇੜੀ - ਮਿਤੀ 27 ਜਨਵਰੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 6.00 ਤੋਂ ਰਾਤ 11.30 ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣਗੇ। ਰੋਗ ਨਾਸਕ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਖੀਰ ਹਰ ਇਕ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਰਾਤ 12.00 ਵਜੇ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।